

STRATEGIJA RAZVOJA LJUDSKIH POTENCIJALA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE 2016. – 2020.

PARTNERSKO VIJEĆE ZA TRŽIŠTE RADA
I RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA
DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Europska unija

Ulaganje u budućnost

Projekt je financirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda

Ovaj dokument je izrađen u sklopu projekta HR.1.1.09-0022 O.P.E.R.A. - „Operativna uspostava Tehničkog tajništva za promociju i razvoj Lokalnog partnerstva za zapošljavanje Dubrovačko-neretvanske županije (Operational establishment of the Technical Secretariat for Progress and Promotion of Local partnership for Employment in Dubrovnik-Neretva County)“. Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda. Ukupna vrijednost projekta je 41.744,98 €, a udio sufinanciranja EU iznosi 29.584,67 €. Nositelj projekta je Dubrovačko-neretvanska županija, a partner je Hrvatski zavod za zapošljavanje – područni ured Dubrovnik.

Ugovorno tijelo:
HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE

Ured za financiranje i ugovaranje
projekata Europske Unije
Petračićeva 4
10 000 Zagreb
Tel: +385 1 5393 220
www.hzz.hr/dfc

Za više informacija o EU fondovima:

www.strukturnifondovi.hr

Kontakt korisnika projekta:
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŹUPANIJA

Pred dvorom 1
20000 Dubrovnik
Tel: +385 20 351 400
www.dubrovacko-neretvanska-zupanija.hr
www.pvtr-dnz.hr

Kontakt partnera projekta:
HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE

Vladimira Nazora 5
20000 Dubrovnik
Tel: +385 20 433 700
www.hzz.hr
www.pvtr-dnz.hr

*Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Dubrovačko-neretvanske županije
i Partnerskog vijeća za tržište rada Dubrovačko-neretvanske županije.*

SADRŽAJ

Popis tablica	4
Popis grafova i slika	5
1. ANALIZA DRUŠTVENO-EKONOMSKE SITUACIJE I LJUDSKIH POTENCIJALA U DUBROVAČKO- NERETVANSKOJ ŽUPANIJ	6
1.1. Profil Dubrovačko-neretvanske županije	6
1.1.1. Zemljopisni položaj	6
1.1.2. Demografski trendovi/stanovništvo	6
1.1.3. Gustoća i dobna struktura stanovništva	8
1.1.4. Migracije	9
1.2. Obrazovanje	10
1.2.1. Obrazovna struktura Dubrovačko-neretvanske županije	10
1.2.2. Predškolsko obrazovanje	11
1.2.3. Osnovnoškolsko obrazovanje	12
1.2.4. Srednjoškolsko obrazovanje	13
1.2.5. Visoko obrazovanje	16
1.2.6. Cjeloživotno obrazovanje	18
1.3. Gospodarstvo	18
1.3.1. Bruto domaći proizvod	18
1.3.2. Poslovanje poduzeća	20
3.3.2.1. Poslovanje malih i srednjih poduzeća	25
1.3.3. Položaj lokalnih gospodarstava	26
1.3.4. Razvijenost informacijsko-tehnološkog sektora (IT)	27
1.3.5. Regionalni indeks konkurentnosti	29
1.4. Analiza tržišta rada u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	30
1.4.1. Zaposlenost i nezaposlenost u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	30
1.4.2. Spolna, obrazovna i dobna struktura nezaposlenih osoba	32
1.4.3. Dugotrajno nezaposlene osobe	34
1.4.4. Prijava na evidenciju HZZ-a, brisanje i zapošljavanje radnika	35
1.4.5. Sezonsko zapošljavanje radnika	36
1.4.6. Socijalno osjetljive skupine nezaposlenih osoba i korisnici novčane pomoći	36
1.4.7. Ponuda i potražnja na tržištu rada	38

1.4.8.	Potrebe lokalnih poslodavaca	43
1.4.9.	Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja	46
1.4.10.	Trendovi tržišta rada - zaključci	47
1.4.11.	Trendovi na tržištu rada – statistički dodatak	49
2.	SWOT ANALIZA	60
3.	VIZIJA I STRATEŠKI PRIORITETI	65
3.1.	Definiranje vizije i strateških prioriteta s mjerama	65
3.2.	Relevantnost i usklađenost s drugim EU, nacionalnim i regionalnim dokumentima	66
4.	STRUKTURA MJERA, OPIS AKTIVNOSTI, KORISNIKA I POKAZATELJA	69

Popis tablica

Tablica 1 - Broj stanovnika u primorskim županijama 2001.-2014.	6
Tablica 2 - Broj stanovnika u lokalnim jedinicama prema popisu 2011.	6
Tablica 3 - Prirodno kretanje stanovništva u DNŽ od 2009. do 2013.	7
Tablica 4 - Pokazatelji dobne strukture stanovništva	8
Tablica 5 - Dobno-spolna struktura stanovništva DNŽ	8
Tablica 6 - Ukupno doseljeno i odseljeno stanovništvo u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	9
Tablica 7 - Obrazovna struktura u DNŽ prema popisu stanovništva 2011.	9
Tablica 8 - Broj djece u dječjim vrtićima na području DNŽ u pedagoškoj godini 13./14.	10
Tablica 9 - Odjeli Sveučilišta u Dubrovniku	16
Tablica 10 - Upisani studenti na visokim učilištima u Dubrovniku od ak. g. 09./10. do 13./14.	16
Tablica 11 - Bruto domaći proizvod po stanovniku 2007.-2012.	18
Tablica 12 - Poslovanje poduzeća u DNŽ u 2014. (RH=100)	19
Tablica 13 - Uvoz/Izvoz u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	20
Tablica 14 - Ekonomski pokazatelji gospodarstva DNŽ prema sektorskoj strukturi za 2014.	21
Tablica 15 - Učinkovitost poslovanja poduzeća u DNŽ u 2014. (RH=100)	22
Tablica 16 - Promjene u sektorskoj strukturi županijskog gospodarstva	23
Tablica 17 - Broj poduzeća na 10.000 stanovnika	23
Tablica 18 - Podaci o otvaranju i zatvaranju poduzeća u DNŽ	23
Tablica 19 - Usporedba gospodarskih rezultata na lokalnoj razini u 2013. i 2014. godini	25
Tablica 20 - Razvijenost IT sektora u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	27
Tablica 21 - Promjene u rangiranju županija po konkurentnosti	28
Tablica 22 - Županije prema rangu konkurentnosti i BDP po stanovniku	29
Tablica 23 - Zaposlenost u Dubrovačko-neretvanskoj županiji 2010. – 2014.	29
Tablica 24 - Broj zaposlenih od 15 i više godina starosti u DNŽ po općinama	30
Tablica 25 - Kretanje prosječnog broja nezaposlenih u DNŽ po spolu	31
Tablica 26 - Prijava i odjava s evidencije nezaposlenih HZZ – Područnog ureda Dubrovnik	34
Tablica 27 - Zapošljavanje sezonskih radnika u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	35
Tablica 28 - Nezaposleni branitelji Domovinskog rata u Dubrovačko-neretvanskoj županiji	36
Tablica 29- Zanimanja sa najvećim deficitom radnika (nedostatak više od 5 radnika)	38
Tablica 30 - Zanimanja sa najvećim suficitom radnika (ostatak više od 30 radnika)	39
Tablica 31 - Zanimanja sa najvećom stopom zapošljavanja (50% i više)	40
Tablica 32 - Zanimanja sa najmanjom stopom zapošljavanja (30% i manje)	41
Tablica 33 - Zanimanja sa najvećom brzinom zapošljavanja	41
Tablica 34 - Udio poslodavaca koji su tražili radnike i imali poteškoća s pronalaženjem radnika	44
Tablica 35 - Zanimanja za koja poslodavci nisu mogli zadovoljiti potrebu u 2014. godini	44
Tablica 36 - Ukupni korisnici mjera HZZ-a u 2013. i 2014. godini	46
Tablica 37 - Broj stanovnika na području ispostava PU HZZ-a DNŽ	48
Tablica 38 - Stopa registrirane nezaposlenosti po ispostavama PU HZZ-a DNŽ	48
Tablica 39 - Izabrani pokazatelji stanja i kretanja na tržištu rada – Ispostava Dubrovnik	48
Tablica 40 - Izabrani pokazatelji stanja i kretanja na tržištu – Ispostava Metković	49
Tablica 41 - Izabrani pokazatelji stanja i kretanja na tržištu – Ispostava Ploče	49
Tablica 42 - Izabrani pokazatelji stanja i kretanja na tržištu – Ispostava Korčula – Lastovo	49
Tablica 43 - Broj nezaposlenih u DNŽ 2008. - 2014.	50
Tablica 44 - Broj nezaposlenih – ispostava Dubrovnik 2008. - 2014.	50
Tablica 45 - Broj nezaposlenih – Ispostava Metković 2008. - 2014.	50
Tablica 46 - Broj nezaposlenih – Ispostava Ploče 2008. - 2014.	51

Tablica 47 - Broj nezaposlenih – Ispostava Lastovo - Korčula 2008. - 2014.	51
Tablica 48 - Broj nezaposlenih osoba s invaliditetom u DNŽ 2008. - 2014.	51
Tablica 49 - Broj nezaposlenih hrvatskih branitelja u DNŽ 2008. - 2014.	52
Tablica 50 - Analiza sezonalnosti na tržištu rada za područje DNŽ	53
Tablica 51 - Analiza sezonalnosti na tržištu rada za područje Ispostave Dubrovnik	54
Tablica 52 - Analiza sezonalnosti na tržištu rada za područje Ispostave Metković	55
Tablica 53 - Analiza sezonalnosti na tržištu rada za područje Ispostave Ploče	56
Tablica 54 - Analiza sezonalnosti na tržištu rada za područje Ispostave Korčula – Lastovo	57
Tablica 55 - Kretanje dugotrajne nezaposlenosti na području DNŽ 2008. - 2014.	59

Popis grafova i slika

Graf 1 - Broj učenika u osnovnim školama Dubrovačko-neretvanske županije	12
Graf 2 - Broj učenika u srednjim školama Dubrovačko-neretvanske županije	14
Graf 3 - Broj učenika po srednjoškolskim programima 2012. – 2015.	15
Graf 4 - Analiza poslovanja poduzeća u Dubrovačko-neretvanskoj županiji prema veličini	25
Graf 5 - Kretanje prosječnog broja nezaposlenih osoba bez radnog iskustva	37
Graf 6 - Prosječan broj osoba koje koriste novčanu naknadu i onih koji nemaju prava	38
Graf 7 - Broj traženih radnika prema rodovima zanimanja od 2010. do kraja 2014.g.	44
Slika 1 - Sektorska struktura bruto dodane vrijednosti u 2012.	19
Slika 2 - Udjeli županijskih poduzeća u rezultatima na razini RH (u%)	21
Slika 3 - Profitabilnost gospodarstva po sektorima u 2014.	23
Slika 4 - Kretanje nezaposlenosti po mjesecima usporedba 2012., 2013. i 2014. g.	32
Slika 5 - Broj nezaposlenih muškaraca i žena prema stupnju obrazovanja u DNŽ 2014. godine	33
Slika 6 - Kretanje stope kratkotrajno i dugotrajno nezaposlenih osoba u posljednjih pet godina	34

1. ANALIZA DRUŠTVENO-EKONOMSKE SITUACIJE I LJUDSKIH POTENCIJALA U DUBROVAČKO-NERETVANSKOJ ŽUPANIJI

1.1. Profil Dubrovačko-neretvanske županije

1.1.1. Zemljopisni položaj

Dubrovačko-neretvanska županija najjužnija je županija u Republici Hrvatskoj, smještena periferno i najudaljenija od središta, Grada Zagreba. Obalni pojas je uzak i nehomogen te planinskim masivom odvojen od unutrašnjosti. Na području Neum–Klek kopneni teritorij DNŽ razdvojen je državnom granicom s Bosnom i Hercegovinom, a samo napodručju Donjo- neretvanske doline ima prirodnu vezu s unutrašnjošću i spoj prema sjeveru sve do panonskoga dijela Hrvatske.

Današnji teritorij Županije velikim je dijelom područje uz državnu kopnenu ili morsku granicu. Teritorijalno more koje pripada Županiji gotovo je dvostruko veće od kopnenog dijela, ali s obzirom na to da se gospodarska zona na moru proteže do središnjeg dijela Jadrana, površina je akvatorija DNŽ i znatno veća, tj. čini oko 80% ukupnog područja Županije.

Dubrovačko-neretvanska županija graniči u kopnenom dijelu s Bosnom i Hercegovinom (većinateritorija) te Crnom Gorom. Državna je granica teritorijalnoga mora (morskagranica s Crnom Gorom (uopćini Konavle), Bosnom i Hercegovinom (područje oko Neuma) te Italijom, dok unutar Hrvatske kopnom i morem graniči sa Splitsko-dalmatinskom županijom.

Dubrovačko-neretvanska županija ukupne je površine 9.272,37 km² (10,32% ukupne površine Hrvatske), od čega je 1.782,49km² (3,1% površine RH) kopneni dio, a 7.489,88 km² (80,78% površine Županije ili 23% mora Republike Hrvatske) morskidio. Obalna je duljina Županije 1.024,63km.

Teritorijalno je organizirana u 22 jedinice lokalne uprave i samouprave, odnosno 5 gradova (Dubrovnik, Korčula, Ploče, Metković i Opuzen) i 17 općina (Blato, Dubrovačko Primorje, Janjina, Konavle, Kula Norinska, Lastovo, Lumbarda, Mljet, Orebić, Pojezerje, Slivno, Smokvica, Ston, Trpanj, Vela Luka, Zažablje i ŽupaDubrovačka). Županijsko središte nalazi se u Gradu Dubrovniku. Dubrovačko-neretvanska županija sastoji se od tri prostorno odvojena i različita područja:

1. Dubrovačko priobalje: grad Dubrovnik i općine Konavle, Župa dubrovačka, Dubrovačko primorje
2. otočno i poluotočno područje: Grad Korčula te općine Lastovo, Vela Luka, Blato, Smokvica, Lumbarda, Mljet, Orebić, Trpanj, Janjina i Ston
3. Donjoneretvanski kraj: gradovi Metković, Ploče i Opuzen te općine Pojezerje, Slivno, Kula Norinska i Zažablje.

1.1.2. Demografski trendovi/stanovništvo

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine Dubrovačko-neretvanska županija imala je 122.568 stanovnika, što čini 2,86% ukupnog stanovništva RH. Dubrovačko-neretvanska županija veličinom je petnaesta od dvadeset županija i Grada Zagreba. U odnosu na popis stanovništva iz 2001.g. broj stanovnika je ostao na približno istoj razini.

Tablica 1

Broj stanovnika u primorskim županijama 2001.-2014.

Županija	2001.	2011.	Procjena 2014	Promjena 2014./2001. (%)
Dubrovačko-neretvanska	122.870	122.568	122.355	-0,42
Splitsko-dalmatinska	463.676	454.798	454.627	-1,95
Šibensko-kninska	112.891	109.375	105.532	-6,52
Zadarska	162.045	170.017	171.462	5,49
Primorsko-goranska	305.505	296.195	293.811	-3,83
Istarska	206.344	208.055	208.201	0,90
REPUBLIKA HRVATSKA	4.437.460	4.284.889	4 238.389	-4,49

Izvor: DZS

U pet gradova/općina Županije (Dubrovnik, Metković, Ploče, Konavle i Župa dubrovačka) živjelo je ukupno 86.446 stanovnika, odnosno 70,3% ukupnoga broja stanovnika Županije, a preostalih 29,4% stanovnika živjelo je u 17 općina i gradova. Najveće je mjesto Grad Dubrovnik, u kojem živi 42.615 stanovnika, odnosno 49,3% ukupnog stanovništva. Najveća općina su Konavle sa 8.331 stanovnika, a najmanje stanovnika ima općina Janjina, svega 551.

Od 22 lokalne jedinice njih čak 17 ima manje od 2000 stanovnika što upućuje na znatnu usitnjenost administrativnog ustroja na lokalnoj razini. Posljedica su takve strukture vrlo ograničeni ljudski resursi u mnogim lokalnim jedinicama što otežava pokretanje razvojnih inicijativa.

Tablica 2

Broj stanovnika u lokalnim jedinicama prema popisu 2011.

Jedinica lokalne samouprave	Broj stanovnika 2011.	Udio u ukupnom broju DNŽ
Dubrovnik	42.615	34,7%
Metković	16.788	13,4%
Ploče	10.135	8,4%
Konavle	8.577	6,7%
Župa dubrovačka	8.331	6,6%
Korčula	5.663	4,6%
Vela Luka	4.137	3,4%
Orebić	4.122	3,5%
Blato	3.593	2,9%
Opuzen	3.254	2,5%
Ston	2.407	2,1%
Dubrovačko primorje	2.170	1,7%
Slivno	1.999	1,7%
Kula Norinska	1.748	1,5%
Lumbarda	1.213	1,0%
Mljet	1.088	0,9%
Pojezerje	991	0,9%
Smokvica	916	0,8%
Lastovo	792	0,7%
Zažablje	757	0,6%
Trpanj	721	0,7%
Janjina	551	0,5%

Ukupno	127.237	100%
--------	---------	------

Izvor: DZS

Prosječna gustoća naseljenosti za Županiju prema procjeni broja stanovnika za 2014. godinu je 68,64 stanovnika/km². U odnosu na 2011. godinu gustoća stanovnika se neznatno smanjila (2011 – 68,76 stan./km²) što je ispod prosjeka RH (78 st./km²). Najveću gustoću, više od 300 stanovnika/km², bilježe Župa dubrovačka, Dubrovnik i Metković. S druge strane, postoje jedinice koje bilježe ekstremno malu gustoću, manju od 15 st./km², kao što su Dubrovačko primorje, Mljet i Zažablje. Ukupno, čak 13 lokalnih jedinica ima gustoću manju od 50 st./km² što potvrđuje da veliki dio županije ima znatnih demografskih problema.

Prema popisu stanovništva 2011. godine u Dubrovačko-neretvanskoj županiji živjelo je 29.854 osoba starijih od 60 godina što je iznosilo 24,36% od ukupnog stanovništva županije, dok prema procjeni stanovništva sredinom 2014. godine taj broj je porastao na 31.962 osobe, odnosno na 26,12% od ukupnog broja stanovnika. Pokazatelji dobne struktura stanovništva upućuju na trend postupnog starenja stanovništva što je u skladu s trendom na nacionalnoj razini. Ipak, zabrinjava što stanovništvo na području Županije stari brže nego stanovništvo na nacionalnoj razini.

Negativni demografski trend je karakterističan za cjelokupnu Republiku Hrvatsku, što se naravno odražava i na većinu primorskih županija. Kao što se može uočiti u tablici 3. Dubrovačko-neretvanska županija bilježi smanjenje prirodnog prirasta stanovništva, no uzevši u obzir pokazatelj vitalnog indeksa, vidimo kako je Dubrovačko-neretvanska županija visoko iznad prosjeka koji se bilježi na razini Republike Hrvatske.

Tablica 3

Prirodno kretanje stanovništva u DNŽ od 2009. do 2013.

Godina	Rođeni	Umrli	Prirodni prirast	Vitalni indeks DNŽ*	Vitalni indeks RH
2009.	1388	1239	142	111,5	85,0
2010.	1438	1294	139	110,7	83,2
2011.	1273	1284	-12	99,1	80,7
2012.	1329	1371	-47	96,6	80,8
2013.	1255	1314	-62	95,3	79,3

Izvor: DZS

*Vitalni indeks - broj živorođenih na 100 umrlih stanovnika

8

1.1.3. Gustoća i dobna struktura stanovništva

Gustoća naseljenosti u DNŽ je 13 stanovnika/km² što je znatno ispod prosjeka Republike Hrvatske 47 stanovnika/km².

Pokazatelji dobne struktura stanovništva upućuju na trend postupnog starenja stanovništva što je u skladu s trendom na nacionalnoj razini. Ipak, zabrinjava što stanovništvo na području Županije stari brže nego stanovništvo na nacionalnoj razini.

Tablica 4

Pokazatelji dobne strukture stanovništva

	2001. Koeficijent starosti	Indeks starenja	2011. Koeficijent starosti	Indeks starenja
DNŽ	21,9	86,9	24,4	109,4
Republika Hrvatska	21,6	90,7	24,1	115,0

Izvor: DZS

Napomena:

Koeficijent starosti - postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu.

Indeks starenja - postotni udio osoba starih 60 i više godina prema stanovništvu mlađem od 20 godina.

Prosječna starost stanovnika prilično je visoka (41,5 godina u 2011.) što upućuje na to da bi u slučaju nastavljanja negativnih trendova demografska struktura mogla postati ozbiljna zapreka razvoju Županije. Usto, prosječna je starost stanovnika u općinama veća nego u gradovima, a prosječna starost na otocima veća nego u ostalom dijelu Županije.

Udio mlađeg stanovništva (15-24 godine) najveći je u gradovima i razvijenijim općinama, a najmanji u nerazvijenijim općinama i na otocima. Mlađe stanovništvo najbrojnije je u Gradu Dubrovniku i Metkoviću, a najmanje je zastupljeno na Trpnju, Lastovu i Mljetu. To potvrđuje da se mlado stanovništvo radi školovanja i zapošljavanja seli iz nerazvijenih općina, naročito s otoka, u gradove i razvijenije općine što dodatno naglašava regionalne razlike u Županiji.

Pokazatelji dobno-spolne strukture stanovništva u tablici x pokazuju da je postotni udio ženskog i muškog stanovništva u Dubrovačko-neretvanskoj županiji gotovo isti kao udio na razini Republike Hrvatske.

9

Tablica 5

Dobno-spolna struktura stanovništva DNŽ

	0-29	30-59	60+	DNŽ (2011)	%	RH (2011)	%
Ukupno	42.799	49.915	29.854	122.568	100	4.284.889	100
M	21.911	24.813	12.897	59.621	48,64	2.066.335	48,22
Ž	20.888	25.102	16.957	62.947	51,36	2.218.554	51,78

1.1.4. Migracije

Dubrovačko-neretvanske županije u 2012. i 2013. godini bilježi negativan saldo migracije što znači da se više stanovništva odseljava nego doseljava.

Glavni čimbenik negativnog salda migracija jesu migracije s inozemstvom, gdje je veliki broj odseljenih (870). S druge strane, unutarnja migracija, odnosno migracija među županijama, dugo je bila negativna, no posljednje dvije godine bilježe se znatno povoljniji rezultati. Čak je u 2013. prvi put nakon 2009. godine zabilježen pozitivan saldo unutarnjih migracija.

Zanimljivo je kako je znatan porast broja osoba u 2013. koje su se odselile u inozemstvu u odnosu na prethodne godine (gotovo 52% više nego u 2012.).

Tablica 6

Ukupno doseljeno i odseljeno stanovništvo u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Godina	Doseljeni			Odseljeni			Saldo ukupne migracije	Saldo migracije među županijama	Saldo migracije s inozemstvom
	ukupno	iz druge županije	iz inozemstva	ukupno	u drugu županiju	u inozemstvo			
2009.	1375	693	682	878	692	186	497	1	496
2010.	853	553	300	1065	679	386	-212	-126	-86
2011.	1146	643	503	1304	794	510	-158	-151	-7
2012.	1140	473	467	1130	712	418	10	-39	49
2013.	1560	896	664	1720	850	870	-160	46	-206

Izvor: DZS

1.2. Obrazovanje

1.2.1. Obrazovna struktura

Dubrovačko-neretvanska županija bilježi iznadprosječan udio obrazovanog stanovništva u stanovništvu u dobi od 15 i više godina. Također, Županija bilježi iznadprosječan udio više i visoko obrazovanog stanovništva što samo potvrđuje da ima relativno dobru obrazovnu strukturu u odnosu na ostale Županije.

Očekivano, među lokalnim jedinicama postoje izrazite razlike u pogledu razine obrazovanosti. Najslabiju razinu obrazovanosti bilježe pojedine otočke jedinice te jedinice u neretvanskoj dolini. S druge strane, najbolju obrazovnu strukturu bilježi, Grad Dubrovnik te neke manje jedinice, poput Trpnja i Korčule. Zanimljivo je da neke veće lokalne jedinice, poput Metkovića, bilježe ispodprosječne udjele visokoobrazovanih osoba.

Tablica 7

Obrazovna struktura u Dubrovačko-neretvanskoj županiji prema popisu stanovništva 2011.

	Udio st. bez škole ili s osnovnom školom u st. starijem od 15 godina	Udio obrazovanog st. u st. starijem od 15 godina (srednja škola i više)	Udio više i visoko obrazovanog st. u st. starijem od 15 godina
Janjina	29.19%	49.89%	20.92%
Kula Norinska	25.10%	65.59%	9.31%
Opuzen	19.91%	62.65%	17.44%
Pojezerje	41.80%	52.96%	5.24%
Slivno	24.43%	59.64%	15.93%
Zažablje	34.71%	58.78%	6.51%

Blato	28.33%	58.20%	13.46%
Dubrovačko primorje	24.33%	62.13%	13.54%
Lastovo	26.48%	55.82%	17.70%
Lumbarda	19.09%	65.79%	15.13%
Metković	20.54%	63.59%	15.87%
Orebić	25.11%	56.29%	18.60%
Ploče	19.65%	62.47%	17.88%
Smokvica	38.83%	47.89%	13.28%
Ston	28.15%	59.73%	12.13%
Trpanj	25.00%	50.86%	24.14%
Vela Luka	24.71%	61.66%	13.63%
Konavle	20.76%	60.16%	19.08%
Korčula	20.64%	59.74%	19.62%
Mljet	31.79%	55.26%	12.95%
Župa dubrovačka	17.99%	64.42%	17.59%
Dubrovnik	15.88%	57.51%	26.61%
Dubrovačko-neretvanska županija	20.03%	59.80%	20.16%
Republika Hrvatska	25.00%	57.19%	17.81%

Izvor: DZS

1.2.2. Predškolsko obrazovanje

Na području 5 gradova i 17 općina Dubrovačko-neretvanske županije djeluje ukupno 49 dječjih vrtića od čega je 20 centralnih dječjih vrtića sa sjedištem na teritoriju Županije i 29 područnih odjela dječjih vrtića od čega su 2 sa sjedištem na prostorima druge županije Republike Hrvatske.

Od 20 centralnih dječjih vrtića na području Županije, jedinice lokalne samouprave su osnivači 14 vrtića, fizičke osobe 5, a vjerske zajednice 3 dječja vrtića, od kojih su 2 područna odjela dječjih vrtića čije je sjedište na području druge županije Republike Hrvatske.

U ukupno 49 dječjih vrtića, pedagoške godine 2013./2014., predškolskim odgojem i obrazovanjem je obuhvaćeno 4360 djece s područja općina i gradova Županije, koja se nalaze u 200 odgojno obrazovnih skupina, a o kojima se brine 541 djelatnik.

Tablica 8

Broj djece u dječjim vrtićima na području Dubrovačko - neretvanske županije u 2013./14. pedagoškoj godini

Br.	JLS	Broj djece	Broj odgojnih skupina	Broj zaposlenih
1.	Blato	125	5	11
2.	Dubrovnik	1825	81	241
3.	Dubrovačko Primorje	56	3	5
4.	Janjina	17	1	1

5.	Konavle	422	17	62
6.	Korčula	292	14	34
7.	Kula Norinska			
8.	Lastovo	27	1	3
9.	Lumbarda	14	1	1
10.	Metković	400	20	49
11.	Mljet			
12.	Opuzen	90	4	10
13.	Orebić	161	10	22
14.	Grad Ploče	234	12	31
15.	Pojezerje	15	1	1
16.	Slivno			
17.	Smokvica	20	1	2
18.	Ston	62	3	4
19.	Trpanj	17	1	1
20.	Vela Luka	108	5	11
21.	Zažablje			
22.	Župa Dubrovačka	475	20	52
23.	UKUPNO	4360	200	541

Izvor: Upravni odjel za obrazovanje, kulturu, znanost i šport DNŽ

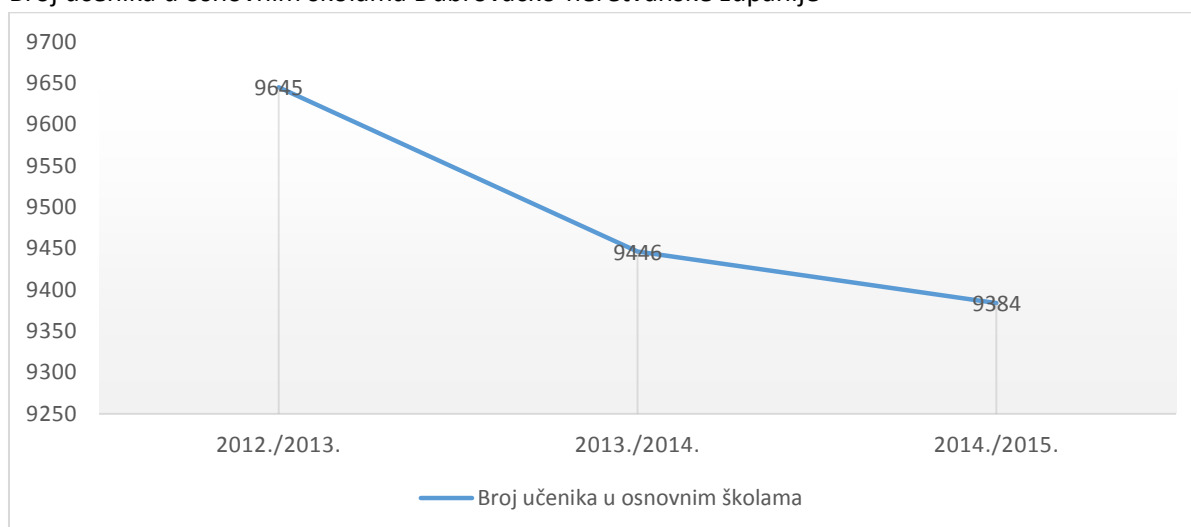
1.2.3. Osnovnoškolsko obrazovanje

Na području Dubrovačko-neretvanske županije djeluju 32 škole, od toga je 26 osnovnih škola kojima je Dubrovačko-neretvanska županija osnivač a 6 osnovnih škola je osnivač Grad Dubrovnik. Broj područnih škola kojima je osnivač Dubrovačko-neretvanska županija je 32, a Gradu Dubrovniku pripada 7 područnih škola.

U školskoj godini 2014./2015. upisano je ukupno 9901 učenika, od kojih je 6174 učenikau školama kojima je osnivač Dubrovačko-neretvanska županija, a u školama osnivača Grada Dubrovnika upisano je 3202 učenika. Kretanje broja učenika u osnovnim školama promatrano kroz zadnje tri školske godine pokazuje trend opadanja.

Graf 1

Broj učenika u osnovnim školama Dubrovačko-neretvanske županije

Izvor: Ured državne uprave Dubrovačko-neretvanske županije

U školama Dubrovačko-neretvanske županije djeluju odjeli za učenike s teškoćama u razvoju i to u Osnovnoj školi Gruda, Osnovnoj školi Ston, Osnovnoj školi Janjina, Osnovnoj školi Orebić, Osnovnoj školi Petra Kanavelića, Osnovnoj školi Vladimir Nazor, Osnovnoj školi Opuzen te Osnovnoj školi Ivana Gundulića na području grada Dubrovnika. Na području grada Dubrovnika djeluje škola pri Osnovnoj školi Marina Držića s posebnim programom koju u šk. god. 2014./2015. pohađa 40 učenika.

Također, učenici s poteškoćama u razvoju u redovitom se obrazovanju prate putem projekta „Zajedno možemo sve“ kojim se već dvije godine osiguravaju pomoćnici u nastavi. U šk. god. 2013./2014. osigurano je 46 asistenata za ukupno 46 učenika s područja Dubrovačko-neretvanske županije. Dok je u školskoj godini 2014./2015. putem projekta „Zajedno možemo sve vol.2“ zaposlen 51 asistent za ukupno 61 učenika u školama kojima je osnivač Dubrovačko-neretvanske županije dok Grad Dubrovnik za 6 osnovnih škola kojima je osnivač osigurava 28 pomoćnika u nastavi.

Objekti osnovnih škola su čvrste gradnje, prosječne starosti od 72-88 godina. Osim manjeg broja objekata izgrađenih u zadnjih 35 godina, ostale škole imaju adaptacijom prilagođene prostorno nestandardne kabinete i praktikume.

Produženi boravak za učenike prvih i drugih razreda se nudi u Osnovnoj školi Župa Dubrovačka, OŠ Marina Getaldića, OŠ Marina Držića, OŠ Lapad, OŠ Ivana Gundulića i OŠ Mokošica.

Program izvannastavnih aktivnosti zastupljen je u većoj ili manjoj mjeri u osnovnim školama na području Dubrovačko-neretvanske županije kroz školske projekte koji proizlaze iz tema nastavnih grupa: engleski, likovna grupa, dramsko recitatorska grupa, pjevački zbor, sportska grupa te karakteristike lokaliteta i okoliša, školski preventivni program i edukacija (radionice, zdravlje, promet modelari), projekt ranog učenja informatike za učenike 3. i 4. razreda (OŠ Lapad, OŠ Ivana Gundulića i OŠ Mokošica), projekt asistent u nastavi provodio se u svih šest osnovnih škola (OŠ Marina Držića, OŠ Marina Getaldića, OŠ Lapad, OŠ Ivana Gundulića, OŠ Mokošica i OŠ Antuna Masle), projekt sufinanciranja školskog športa (natjecanja učenika, natjecanja u okviru Športskih igara mladih, projekt Odaberi sport, stručni rad u školskim športskim klubovima), projekt sufinanciranja stručno razvojnih službi – sufinanciranje plaća stručnih suradnika (OŠ Marina Getaldića, OŠ Mokošica, OŠ Antuna Masle i OŠ Lapad), projekt nagrađivanja najuspješnijih učenika (nagradno putovanje u Sarajevo), projekt dodatne nastave (OŠ Lapad, OŠ Ivana Gundulića, OŠ Marina Držića, OŠ Mokošica, OŠ Antuna Masle).

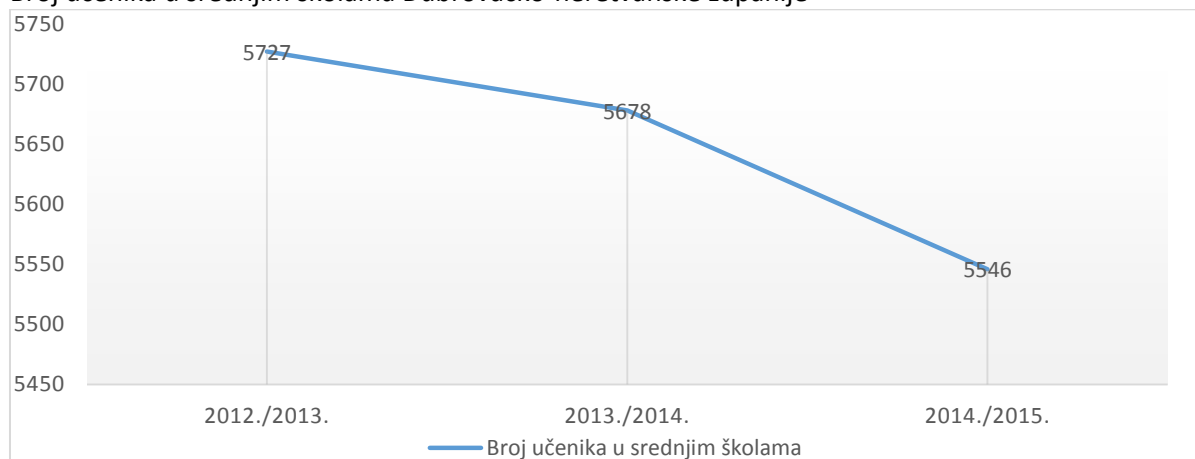
Unatoč relativno velikom broju područnih osnovnih škola koje povećavaju dostupnost osnovnoškolskog obrazovanja svim učenicima u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, specifična geografska razvedenost ipak otežava izvođenje nastave, što se očituje povećanim troškovima organizacije prijevoza učenika. Također, razvojne probleme u obrazovnom sustavu u Dubrovačko-neretvanskoj županiji predstavljaju nedovoljna financijska ulaganja u obrazovnu infrastrukturu (neadekvatni prostorni uvjeti te nezadovoljavajuća opremljenost predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola), nepostojanje dnevnog boravka u većini osnovnih školama te dvosmjensko održavanje nastave.

1.2.4. Srednjoškolsko obrazovanje

U Dubrovačko-neretvanskoj županiji djeluje ukupno 16 srednjih škola i to: 14 javnih srednjih škola, 1 vjerska s pravom javnosti i 1 privatna škola. Dubrovačko-neretvanska županije osnivač je svih javnih srednjih škola na svome području.

Graf 2

Broj učenika u srednjim školama Dubrovačko-neretvanske županije

Izvor: Ured državne uprave Dubrovačko-neretvanske županije

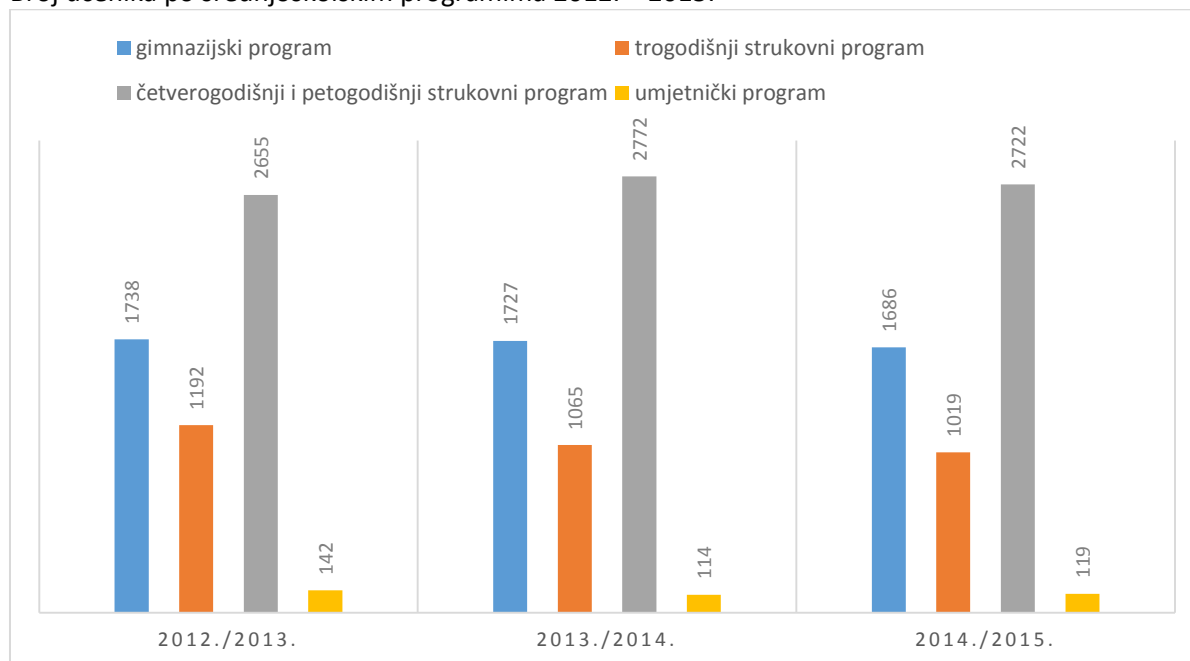
Gimnazijski program provodi 6 škola; Gimnazija Dubrovnik i Gimnazija Metković iz općeg, jezičnog i prirodoslovnog-matematičkog smjera, dok Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića iz Ploča, Srednja škola Petra Šegedina iz Korčule, Srednja škola Blato i Srednja škola Vela Luka provode gimnazijsko obrazovanje općeg smjera. Također, Ekonomska i trgovačka škola Dubrovnik provodi eksperimentalni program ekonomska gimnazija.

Od četverogodišnjih programa u strukovnim srednjim školama, na području Dubrovačko-neretvanske županije provode se nastavni programi za zanimanja ekonomist, komercijalist, poslovni tajnik, hotelijersko-turistički tehničar, turističko-hotelijerski komercijalist, agroturistički tehničar, arhitektonski tehničar, elektrotehničar, pomorski nautičar, računalni tehničar za strojarstvo, tehničar za brodogradarstvo, računalni tehničar u strojarstvu, geodetski tehničar, upravni referent, građevinski tehničar, poljoprivredni tehničar, strojarski tehničar, tehničar za računalstvo, elektroničar-mehaničar, fizioterapeutske tehničar i medicinska sestra/tehničar opće njege koji traje 5 godina. Postoji i umjetnička škola u Dubrovniku koja provodi četverogodišnje programe glazbenik – program srednje škole i slikarski dizajner.

Nadalje, provode se i trogodišnji programi obrazovanja za zanimanja prodavač, automehaničar, cvjećar, elektroinstalater, elektromehaničar, frizer, ličilac-soboslikar, vodoinstalater, kuhar, pomoćni kuhar, slastičar, konobar, vozač motornog vozila, krojač, bravar, instalater grijanja i klimatizacije, stolar i brodske mehanike.

Graf 3

Broj učenika po srednjoškolskim programima 2012. – 2015.

Izvor: Ured državne uprave Dubrovačko-neretvanske županije

Kao što se može vidjeti iz grafa 3., skoro 2/3 srednjoškolskih učenika pohađa strukovno obrazovanje koje bi trebalo biti povezano s gospodarskim kretanjima te potrebama tržišta rada. Strukovno obrazovanje predstavlja temeljnu sastavnicu odgoja i srednjoškolskog obrazovanja, stoga je nužno ulagati u razvoj učeničkih strukovnih kompetencija kroz uključivanje i izradu novih strukovnih kurikuluma kojima će se postojeći programi poboljšati i modernizirati. Sadašnji sustav mreže strukovnih škola to ne omogućuje u potpunosti, jer se ne prate brze promjene tehnološkog razvoja te nema dovoljne usklađenosti s potrebama gospodarstva i tržišta rada. Jedan od ključnih problema u sferi obrazovanja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji jest taj što nije provedena ozbiljnija analiza usklađenosti programa obrazovanja s gospodarskim razvojnim potrebama županije, niti su osigurani optimalni uvjeti rada svih odgojno-obrazovnih institucija.

Važno je spomenuti i preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja, odnosno Uredbu Vlade RH o praćenju, analizi i predviđanju potreba tržišta rada koja je na snazi od 2010. godine. Analiza i prognoza potreba tržišta rada za pojedinim zvanjima provodi se na temelju statističkih podataka i relativnih pokazatelja o zapošljavanju nezaposlenih osoba prema obrazovnom programu koji su završile, podataka o nedostatku radnika pojedinih zanimanja dobivenih anketom poslodavaca, uvida dobivenih posredovanjem, te podacima iz strategija i planova gospodarskog razvoja, odnosno planova i najava investicija na regionalnoj i lokalnoj razini.

Preporuke imaju kvalitativni karakter. Preporuča se povećanje ili smanjenje broja upisanih i stipendiranih učenika i studenata u pojedinim obrazovnim programima, ali se ono ne određuje kvantitativno. Prema tim Preporukama, vidljivo je da se unatrag 3 godine ponavljaju pojedini srednjoškolski programi u kojima treba povećati broj upisanih i stipendiranih učenika – poput

konobar/ica, kuhar/ica, medicinska sestra/medicinski tehničar. U istom razdoblju ponavljaju se i zanimanja za koje je predloženo da se smanji broj upisanih i stipendiranih učenika, a među njima su primjerice prodavač, upravni pravnih, hotelijersko-ugostiteljski tehničar te ekonomski tehničar, međutim treba naglasiti kako te preporuke nisu ozbiljno shvaćene prilikom donošenja odluka o upisnim kvotama učenika u pojedine programe.

U Dubrovniku postoje 3 učenička doma kapaciteta 296 učenika koji zasad zadovoljavaju potrebe smještaja učenika. Muški učenički dom Dubrovnik i Ženski đачki dom Dubrovnik su javne odgojno-obrazovna ustanova dok je Učenički dom Paola Di privatni dom s pravom javnosti.

U Gradu Dubrovniku ne postoji niti jedna dvorana sa standardnim dimenzijama, a veći broj škola ih uopće nema. Parcele tih škola su male te ne postoji nijedno vanjsko školsko igralište. Planira se sanacija i izgradnja igrališta i ostalih školskih objekata, također se planira adaptacija i sanacija ustanova srednjih škola, opremanje srednjih škola i đачkih domova.

Prijavljeno je 7 projekata za izgradnju, odnosno nadogradnju 7 osnovnih i srednjoškolskih ustanova kako bi se povećao obrazovni standard te stekli uvjeti za obavljanje jedno smjenske nastave. Prijavljeni projekti odnose se na; izgradnju sportske dvorane Gimnazije Dubrovnik, izgradnju zgrade Osnovne škole Ston, izgradnju nove zgrade Srednje škole Petra Šegedina na Korčuli, izgradnju srednjoškolskog kompleksa „Pod Prišnicom“ u Pločama, dogradnju Srednje škole Metković, izgradnju nove zgrade Osnovne škole u Metkoviću, te opremanje osnovne škole Orebić i njene dvorane. Cilj je da učenici Dubrovačko-neretvanske županije pohađaju nastavu u jednoj smjeni, ali i da sva djeca imaju iste uvjete za rad, odnosno učenje. Navedenih 7 projekata su uvršteni na indikativnu listu Ministarstva znanosti i obrazovanja, te su u visokoj fazi pripremljenosti što znači da svi imaju građevinsku dozvolu, odnosno potvrdu na glavni projekt. No, s obzirom da se izgradnja/dogradnja osnovnih i srednjih škola ne nalaze u prioritetima Operativnog programa, projekti će se prijavljivati na druge natječaje, poglavito one iz Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU.

Trenutno su uz financijsku potporu Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU, općine Smokvice i Orebić u procesu izgradnje školske sportske dvorane u Smokvici, te izgradnje nove zgrade škole i sportske dvorane u Orebiću, što znači da će se u nadolazećem razdoblju učenicima navedenih škola omogućiti pohađanje nastave u jednoj smjeni te obavljanje tjelesnog odgoja, ali i raznih sportskih aktivnosti u modernim i po pedagoškim standardima izvedenim sportskim dvoranama.

1.2.5. Visoko obrazovanje

Visoko školstvo na području Dubrovačko-neretvanske odvija se u organizaciji javnog Sveučilišta u Dubrovniku, privatnog DIU Libertas Međunarodnog Sveučilišta u Dubrovniku i privatne Američke visoke škole za management i tehnologiju (R.I.T. Croatia).

Sveučilište u Dubrovniku osnovano je 1. listopada 2003. godine kao pravni slijednik Veleučilišta u Dubrovniku i Fakulteta za turizam i vanjsku trgovinu iz Dubrovnika. Potpuno je integrirano, sastoji se od 7 odjela: Odjel za ekonomiju i poslovnu ekonomiju, Pomorski odjel, Odjel za elektrotehniku i računarstvo, odjel za akvakulturu, Odjel za komunikologiju, Odjel za umjetnost i restauraciju, Odjel za stručne studije a u postupku osnivanja je Odjel za humanističke znanosti. Na njima se izvodi četrnaest trogodišnjih sveučilišnih preddiplomskih studija, dva trogodišnja stručna preddiplomska studija, dvanaest dvogodišnjih sveučilišnih diplomskih studija, jedan dvogodišnji stručni diplomski studij,

jedan poslijediplomski specijalistički studij i šest međusveučilišnih poslijediplomskih (doktorskih) studija.

Tablica 9

Odjeli Sveučilišta u Dubrovniku

ODJELI	PREDDIPLOMSKI STUDIJI	DIPLOMSKI STUDIJI
ODJEL ZA EKONOMIJU I POSLOVNU EKONOMIJU	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomija • Poslovna ekonomija (Turizam, Marketing, Međunarodna trgovina, IT Menadžment) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomija • Poslovna ekonomija (Turizam, Marketing, Međunarodna trgovina, IT Menadžment)
POMORSKI ODJEL	<ul style="list-style-type: none"> • Nautika • Brodostrojarstvo • Pomorske tehnologije jahta i marina 	<ul style="list-style-type: none"> • Pomorstvo
ODJEL ZA ELEKTROTEHNIKU I RAČUNARSTVO	<ul style="list-style-type: none"> • Elektrotehničke i komunikacijske tehnologije u pomorstvu • Primijenjeno/poslovno računarstvo 	<ul style="list-style-type: none"> • Elektrotehničke i komunikacijske tehnologije u pomorstvu • Poslovno računarstvo
ODJEL ZA AKVAKULTURU	<ul style="list-style-type: none"> • Akvakultura 	<ul style="list-style-type: none"> • Marikultura
ODJEL ZA KOMUNIKOLOGIJU	<ul style="list-style-type: none"> • Mediji i kultura društva 	<ul style="list-style-type: none"> • Mediji • Odnosi s javnošću
ODJEL ZA UMJETNOST I RESTAURACIJU	<ul style="list-style-type: none"> • Restauracija i konzervacija (drvo, papir, tekstil, metal i keramika) 	<ul style="list-style-type: none"> • Restauracija i konzervacija (drvo, papir, tekstil, metal i keramika)
ODJEL ZA HUMANISTIČKE ZNANOSTI (u osnivanju)	<ul style="list-style-type: none"> • Povijest Jadrana i Mediterana 	
ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE	<ul style="list-style-type: none"> • Sestrinstvo • Financijski menadžment 	<ul style="list-style-type: none"> • Kliničko sestrinstvo
SVEUČILIŠNI POSLIJEDIPLOMSKI DOKTORSKI STUDIJ		<ul style="list-style-type: none"> • Povijest stanovništva

Izvor : Sveučilište u Dubrovniku

U njegovu sastavu djeluje Institut za more i priobalje i Zavod za mediteranske kulture, a izvaninstitucionalno je pozvan i Studentski centar.

Trenutni broj upisanih studenata na Sveučilištu u Dubrovniku je 1837. Na preddiplomske studije u upisano je 1328 studenata, a na diplomskim njih 509. Na poslijediplomskom doktorskom studiju Povijest stanovništva upisana su 52 doktoranda. U fazi pisanja dokorskog rada (I. generacija) ima 10 doktoranda, dok je na poslijediplomskom specijalističkom studiju Upravljanje marketingom u turizmu upisano 18 poslijediplomanda.

Tablica 10

Upisani studenti na visokim učilištima u Dubrovniku od ak. g. 2009./2010. do 2013./2014.

	09./10	10./11.	11./12.	12./13.	13./14.
Američka visoka škola za management i tehnologiju (R.I.T. Croatia)	185	308	238	214	350
Sveučilište u Dubrovniku (Stručni programi)	196	81	75	100	124
Sveučilište u Dubrovniku (Sveučilišni programi)	1563	1517	1420	1562	1645

DIU Libertas Međunarodno Sveučilište	20	33	44	54	34
Ukupno	1964	1939	1777	1930	2153

Izvor: DZS

Iz tablice 10. vidimo da se poslije određenog pada broja studenata 2011./2012. godine, bilježi kontinuirani rast, što označava da se sve više učenika poslije završetka srednje škole odlučuje za studiranje na jednom od visokih učilišta u Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Prema Preporukama za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja za Dubrovačko-neretvansku županiju, preporučeno je za 2016. godinu za grad Dubrovnik povećanje upisanih i stipendiranih studenata iz stručnih studija iz sestrinstva te sa sveučilišnih studija iz obrazovnih programa; biologija – nastavnički smjer, fizika – nastavnički smjer, kemija – nastavnički smjer, matematika – nastavnički smjer, logopedija, rehabilitacija i socijalna pedagogija. Za otok Korčulu i grad Metković također je preporučeno povećanje broja za nastavničke smjerove iz programa fizika i matematika, kao i informatika, s time što se za otok Korčulu preporuča i povećanje broja upisanih i stipendiranih studenata iz područja brodogradnje i strojarstva. Što se tiče preporuka za povećanje, vidljiva je određena razlika između tri cjeline Dubrovačko-neretvanske županije zbog strukture gospodarstva i potražnje na tržištu rada, no preporuke za smanjivanje broja upisanih studenata jednake su i za Dubrovnik, Korčulu, Ploče i Metković, a to je smanjenje upisa studenata na sveučilišni studij iz ekonomije.

1.2.6. Cjeloživotno obrazovanje

Cjeloživotno učenje odnosi se na svaku aktivnost učenja tijekom cijelog života s ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija u okviru osobnog, građanskog, društvenog ili profesionalnog djelovanja pojedinca.

Ono obuhvaća učenje u svim životnim razdobljima (od rane mladosti do starosti) i u svim oblicima u kojima se ostvaruje (formalno, neformalno i informalno). Pritom se učenje shvaća kao kontinuirani proces u kojem su rezultati i motiviranost pojedinca u određenom životnom razdoblju uvjetovani znanjem, navikama i iskustvima učenja stečenim u mlađoj životnoj dobi.

U Dubrovačko-neretvanskoj županiji ustanove za obrazovanje odraslih su : Centar za obrazovanje Narona, Pučko otvoreno učilište Formula, Sveučilište u Dubrovniku, Obrtnička i tehnička škola Dubrovnik, Ekonomska i trgovačka škola Dubrovnik, Pomorsko-tehnička škola Dubrovnik, Turistička i ugostiteljska škola Dubrovnik, Srednja škola Petra Šegedina Korčula, Srednja škola Metković, Srednja škola fra Andrije Kačića Miošića Ploče, Srednja škola Blato, Srednja poljoprivredna i tehnička škola Opuzen, Centar za obrazovanje Mijoč-ustanova za obrazovanje odraslih i Wellness učilište - ustanova za obrazovanje odraslih.

1.3. Gospodarstvo

1.3.1. Bruto domaći proizvod

Bruto domaći proizvod Dubrovačko-neretvanske županije iznosio je u 2012. godini u tekućim cijenama 9.079 milijuna kuna ili 2,7% ukupnog BDP-a Hrvatske pa se prema veličini BDP-a Županija nalazi na 10. mjestu. Ako se udio Županije u BDP-u Hrvatske usporedi s udjelom u ukupnom

stanovništvu, koji iznosi 2,8%, jasno je da DNŽ bilježi iznadprosječnu razinu BDP-a po stanovniku. Kao što pokazuje sljedeća tablica, DNŽ se nalazi na visokom četvrtom mjestu prema BDP-u po stanovniku u odnosu na ostale županije.

Tablica 11

Bruto domaći proizvod po stanovniku 2007.-2012.

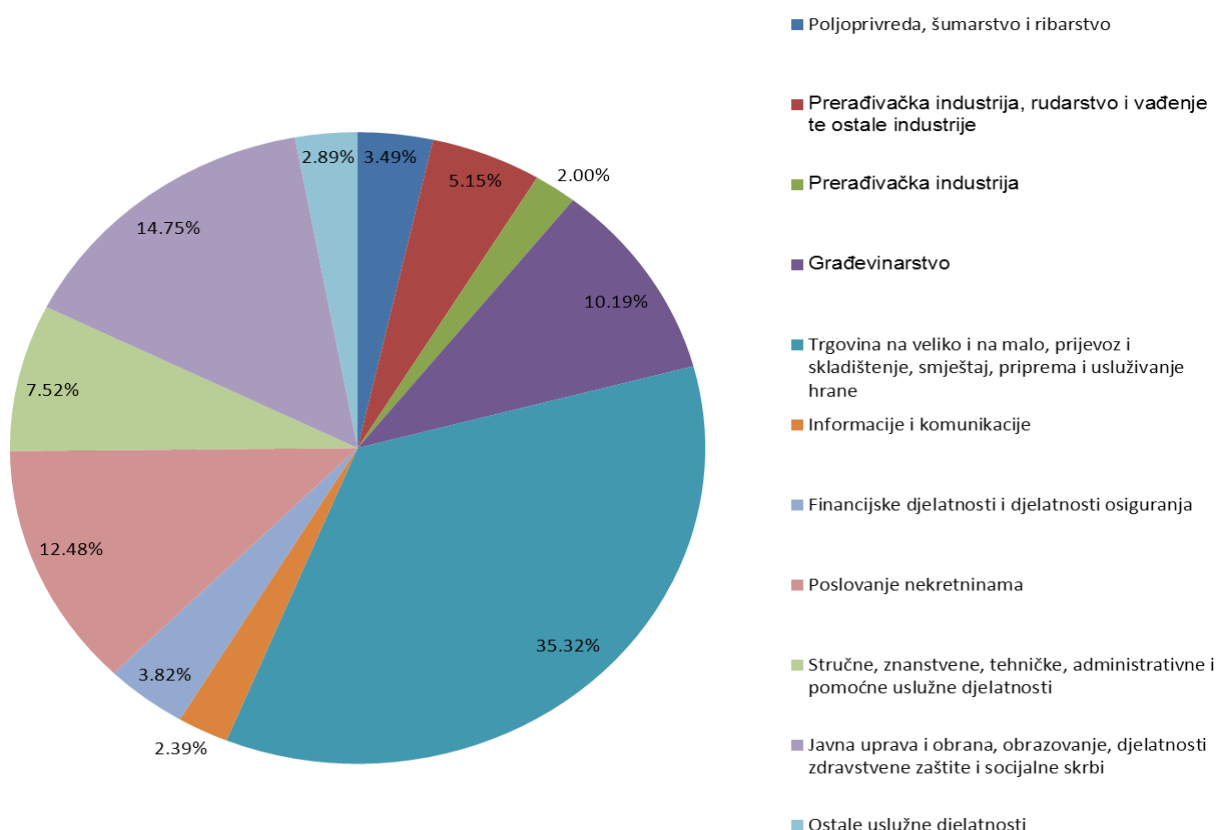
	BDP po stanovniku 2007. (RH=100)	BDP po stanovniku 2008. (RH=100)	BDP po stanovniku 2009. (RH=100)	BDP po stanovniku 2010. (RH=100)	BDP po stanovniku 2011. (RH=100)	BDP po stanovniku 2012. (RH=100)	Rang prema BDP-u po stanovniku 2007.	Promjena ranga 2007.-2003.
Istarska	129,1	123,5	126,7	128,2	125,8	123,1	3.	2.
Primorsko-goranska	115,8	118,7	121,7	122,7	123,2	127,3	2.	+1
Dubrovačko-neretvanska	104,0	99,2	98,8	104,0	95,0	95,8	4.	0
Splitsko-dalmatinska	82,9	78,8	78,7	80,3	78,2	76,5	10.	-2.
Zadarska	82,6	84,7	83,0	81,4	80,4	79,3	8.	+1.
Šibensko-kninska	80,8	76,4	71,6	78,4	76,8	76,4	12.	0
Jadranska Hrvatska	98,1	96,3	96,6	98,2	96,3	96,0	2.	0

Izvor: DZS; EUROSTAT

U razdoblju od 2010. – 2012. DNŽ je ostvarila pad BDP-a po stanovniku (2010. - 104,0 a u 2012. -95,8) ali je počeo rasti. To znači da DNŽ sustiže dvije vodeće jadranske županije (Istarsku i Primorsko-goransku) prema razini BDP-a po stanovniku. Struktura ukupne bruto dodane vrijednosti upućuje na izrazitu dominaciju uslužnog sektora.

Slika 1

Sektorska struktura bruto dodane vrijednosti u 2012.

Izvor: IMO, na temelju podataka DZS-a

Najveći postotak u ukupnom broju BDP-a ostvaruje se u trgovini na veliko i na malo, prijevozu i skladištenju, smještaju, pripremi i usluživanju hrane. Također je zanimljivo da industrija ostvaruje jako mali % u ukupnom broju BDP za razliku od nekih županija.

U odnosu na 2007. najveće promjene dogodile su se u javnom sektoru, čiji se udio u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti smanjio za oko 7,5%. Slična se promjena bilježi i u sektoru poljoprivrede, gdje se taj udio smanjio za značajnih 3,6%. Najveći porast udjela bilježe sektori hotela i restorana (4,5%), građevinarstva (2,7%) i trgovine (2%). Porast udjela sektora hotela i restorana nije u skladu s najnovijim podacima FINA-e o poslovanju poduzeća, prema kojima se važnost tog sektora smanjuje.

Najveći postotak u ukupnom broju BDP-a ostvaruje se u trgovini na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane. Također je zanimljivo da industrija ostvaruje jako mali postotak u ukupnom BDP-u za razliku od nekih županija.

1.3.2. Poslovanje poduzeća

Poslovanje poduzeća usmjerava se poslovnom politikom i teži ostvarenju zacrtanih ciljeva. Mjerila uspješnosti poslovanja poduzeća dijele se na pokazatelje ekonomičnosti, profitabilnosti, investiranja i proizvodnosti.

- Pokazatelji ekonomičnosti izražavaju se kroz odnos između ostvarenih učinaka i količine rada, predmeta rada, sredstava za rad i tuđih usluga potrebnih za njihovo ostvarenje.
- Pokazatelji profitabilnosti služe kao mjerilo za donošenje odluke o ocjeni uspješnosti rada uprave. Ekonomski analitičari pokazatelje profitabilnosti (rentabilnosti) koriste kao

indikatore upravljačke djelotvornosti, i mjeru sposobnosti poduzeća za povrat odgovarajućih ulaganja te kao metodu za predviđanje buduće dobiti.

- Pokazatelj investiranja mjere uspješnosti, odnosno isplativosti ulaganja u dionice poduzeća. Ova informacija je najznačajnija za investitore (ulagače) i dioničare.
- Pokazatelj likvidnosti ili solventnosti čini sposobnost poduzeća u podmirenju svojih obveza vezanih za rokove dospijea. Dobra likvidnost osigurava i dobru stabilnost. Ako je poduzeće nelikvidno to znači da posluje sa znatnim poteškoćama.

Poslovna politika poduzeća bazira se na planiranju kako dugoročnom tako i kratkoročnom. Najvažnije planiranje je financijsko planiranje poslovanja. Financijski plan sadržava plan potreba kapitala za financiranje poslovanja (osnovna i obrtna sredstva), plan načina i uvjeta pribavljanja kapitala, vezivanja i obrtna obrtnih sredstava, pritjecanja i odljeva novčanih sredstava (tzv. "Cash –flow ") te plan raspoređivanja poslovnog rezultata.

U konačnici cilj poslovanja poduzeća je stjecanje dobiti odnosno profita kao izdvojene „nagradne vrijednosti“ svojim dioničarima.

Tablica 12

Poslovanje poduzeća u DNŽ u 2014. (RH=100) (vrijednost izražena u tisućama kuna)

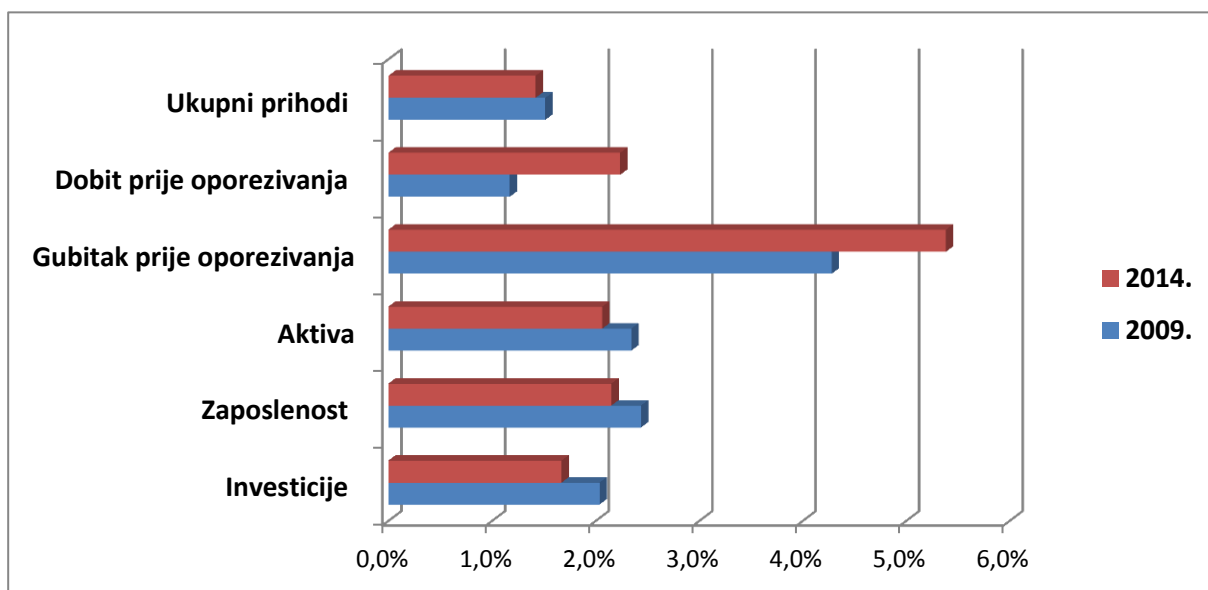
	Prihod po st.	Aktiva po st.	Dobit prije oporezivanja po st.	Gubitak prije oporezivanja po st.
Dubrovačko-neretvanska županija	50	72	78	188
Primorsko-goranska	75	68	70	75
Splitsko-dalmatinska	58	59	60	60
Istarska	91	128	140	148
Zadarska	44	55	41	73
Šibensko-kninska	37	49	31	61

Izvor: HGK – ŽK Dubrovnik, na temelju podataka FINA-e

Osim same veličine odnosno uspješnosti gospodarstva vrlo je važno ocijeniti i njegovu dinamiku. Slika 2. prikazuje rezultate županijskog gospodarstva u razdoblju 2009.–2014. Usporedba rezultata pokazuje da je značaj Županije u proteklih desetak godina prema većini pokazatelja ostao sličan ili se smanjio (prema gubicima znatno se povećao). Najveće smanjenje udjela Županija bilježi u investicijama, a to je osobito nepovoljno u kontekstu budućeg gospodarskog rasta. Jedino povećanje udjela zabilježeno je u dobiti prije oporezivanja.

Slika 2

Udjeli županijskih poduzeća u rezultatima na razini RH (u%)

Izvor: HGK – ŽK Dubrovnik, na temelju podataka FINA-e

U pogledu trenda izvoza roba, u razdoblju 2010.–2014. Županija bilježi znatan mali pad izvoza od 2%. Treba međutim napomenuti da je pad izvoza u 2012. u odnosu na 2011. iznosio čak 39% što pokazuje da se izvozni sektor u Županiji našao u iznimno velikim poteškoćama nakon izbijanja krize ali se polagano oporavio.

Tablica 13

Uvoz/Izvoz u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

	2010	2011	2012	2013	2014
Uvoz	396 070	397 241	529 991	407 341	350 938
Izvoz	226 625	246 347	176 662	224 156	221 195

Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija

Tako oštar pad izvoza pokazatelj je slabe konkurentnosti izvoznog sektora, koji nije bio u stanju kompenzirati pad potražnje na postojećim tržištima rastom prodaje na novim tržištima. Ukoliko gledamo trend uvoza robe možemo primijetiti da je 2014. u odnosu na 2010. čak 11,4% manje uvoza.

Kao što možemo vidjeti iz tablice 14., gospodarstvo županije je ostvarilo 8,5 milijardi kuna ukupnog prihoda, te 9 milijardi kuna ukupnog rashoda, dobit od 850 milijuna kuna te 1,4 milijarde kuna gubitka. Razlika dobiti i gubitka u konačnici je negativna i iznosi 511 milijuna kuna gubitka.

Tablica 14

Ekonomski pokazatelji gospodarstva DNŽ prema sektorskoj strukturi za 2014.

Djelatnosti	Br.trg.dr	Ukupni prihodi	Ukupni rashodi	Dobit prije oporezivanja	Gubitak	Zaposlenost
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	68	93.418	90.357	4.894	1.834	241
Rudarstvo i vađenje	7	206.833	72.266	153.352	18.785	72
Prerađivačka industrija	225	498.170	536.760	24.925	63.514	1.578

Opskrba el.en.,pl.,parom i klim.	12	54.957	59.946	4.383	9.371	7
Opskrba vodom,ukl.otp.v.,gosp.otp.	42	278.567	276.161	7.469	5.063	981
Građevinarstvo	416	710.067	720.668	67.605	78.206	2082
Trgovina na veliko i malo, popr.m.v.	738	1.951.854	1.942.981	102.719	58.283	2769
Prijevoz i skladištenje	196	1.088.573	1.823.349	95.433	830.209	1866
Djelatnosti pruž.smj.te prip.i usl. hr.	494	1.994.317	1.902.176	229.611	137.469	3770
Informacije i komunikacije	100	194.187	179.617	18.357	3.787	353
Financijske dj. i dj. osiguranja	5	14.611	12.249	2.719	356	34
Poslovanje nekretninama	285	141.195	136.141	50.052	44.997	185
Administrativne i pom.usl.dj.	254	900.272	960.526	35.049	95.302	1510
Ostale djelatnosti	585	415.768	340.704	54.043	14.545	1700
U K U P N O	3.427	8.542.789	9.053.900	850.614	1.361.725	17148

No, važno je spomenuti jednu činjenicu koja dodatno rasvjetljava ove podatke. Naime, potrebno je uzeti u obzir da jedno trgovačko društvo u djelatnosti prijevoza i skladištenja čini 73 % ukupnog gubitka koji nije isključivo uzrokovan redovnim poslovanjem (Atlantska plovidba - revalorizacija brodova), možemo ipak reći da je županijsko gospodarstvo završilo godinu u plusu od 206,7 milijuna dobiti što je nešto manja dobit nego ostvarena 2013. godinu i to za 9 %.

Pokazatelji učinkovitosti daju malu bolju sliku nego pokazatelji razvijenosti. S jedne strane bilježi se ispodprosječna razina investicija po zaposlenom te prihod po zaposlenom, a s druge je profitabilnost poduzeća mjerena dobiti po zaposlenom među najvišom od promatranih županija. Takav rezultat može se samo dijelom objasniti činjenicom da se DNŽ više od drugih županija oslanja visoko profitabilne djelatnosti.

Tablica 15

Učinkovitost poslovanja poduzeća u DNŽ u 2014. (RH=100)

Djelatnosti	Ukupni prihod po zaposlenom	Dobit prije oporezivanja po zaposlenom	Investicije po zaposlenom
Dubrovačko-neretvanska županija	66	104	78
Primorsko-goranska	73	69	116
Splitsko-dalmatinska	76	79	53

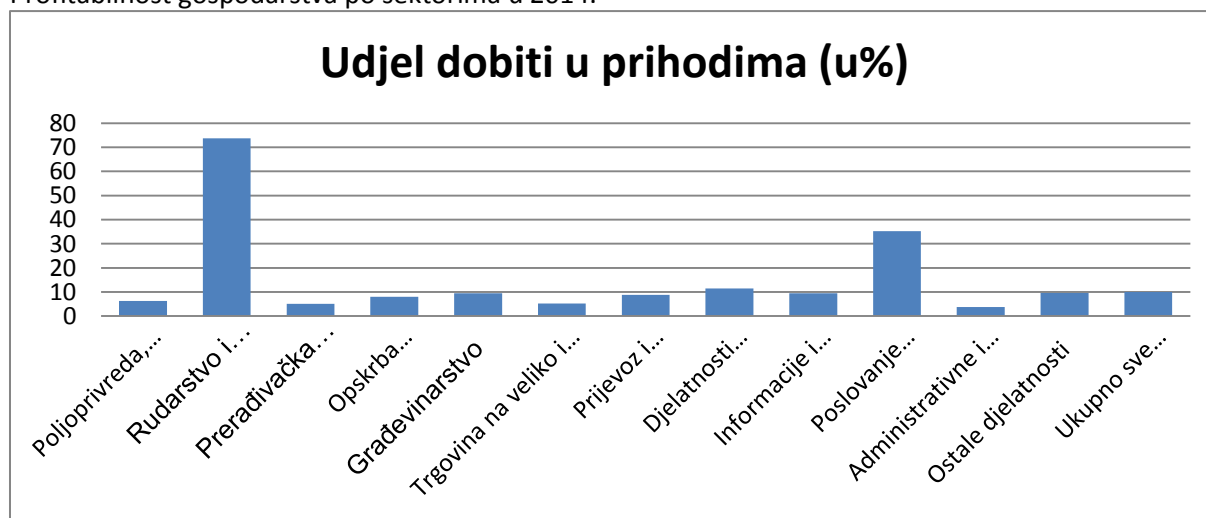
Istarska	84	129	99
Zadarska	73	69	142
Šibensko-kninska	72	59	79

Izvor: HGK – ŽK Dubrovnik, na temelju podataka FINA-e

Važan je pokazatelj profitabilnosti gospodarstva i udio dobiti u ukupnih prihodima. Na sljedećoj slici prikazane su vrijednosti pokazatelja za DNŽ u 2014.

Slika 3

Profitabilnost gospodarstva po sektorima u 2014.

Izvor: HGK – ŽK Dubrovnik, na temelju podataka FINA-e

Prikazani rezultati potvrđuju da su sektori rudarstva i vađenja te poslovanja nekretninama najprofitabilniji sektori. Svi drugi sektori, osim djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluge hrane, bilježe relativno niske stope profitabilnosti, uglavnom ispod 10%.

Sektorska analiza dinamike zaposlenosti iskazana u tablici x upućuje na „pobjednike“ i „gubitnike“ među sektorima. Tako su od 2008. do 2014. najveći porast udjela u ukupnim prihodima zabilježili sektori pružanja smještaja te pripreme i usluge hrane te administrativne. Najveći pad udjela u ukupnim prihodima zabilježio je sektor prijevoza i skladištenja te u nešto manjoj mjeri građevinarstva. Slabljenje važnosti prijevoza i skladištenja te građevinarstva i jačanje više drugih sektora upućuju na postupno diverzificiranje strukture gospodarstva što je svakako pozitivan smjer razvoja gospodarstva iako treba uzeti u obzir i snažnu krizu koja je pogodila građevinarstvo. Zbog toga se građevinarstvo više ne može smatrati sektorom koji snaži svoj položaj u ukupnom gospodarstvu.

Tablica 16

Djelatnosti	Udio u ukupnom prihodu		Udio u dobiti prije oporezivanja		Udio u zaposlenosti	
	2008.	2014.	2008.	2014.	2008.	2014.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	0,8%	1,2%	0,4%	0,8%	1,4%	1,4%
Rudarstvo i vađenje	2,4%	2,4%	0,4%	18,0%	1,7%	0,4%

Prerađivačka industrija	6,1%	5,8%	2,7%	2,9%	9,1%	9,2%
Opskrba el.en.,pl.,parom i klim.	0,0%	0,6%	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%
Opskrba vodom,ukl.otp.v.,gosp.otp.	2,3%	3,3%	0,3%	0,9%	4,5%	5,7%
Građevinarstvo	12,6%	8,5%	5,1%	8,1%	15,6%	12,1%
Trgovina na veliko i malo, popr.m.v.	26,0%	23,2%	8,2%	12,1%	16,8%	16,1%
Prijevoz i skladištenje	24,2%	12,7%	70,4%	11,2%	12,6%	10,9%
Djelatnosti pruž.smj.te prip.i usl. hr.	13,0%	23,4%	4,0%	26,9%	22,6%	22,0%
Informacije i komunikacije	0,8%	2,3%	0,9%	2,2%	1,2%	2,1%
Financijske dj. i dj. osiguranja	0,1%	0,2%	0,1%	0,3%	0,1%	0,2%
Poslovanje nekretninama	1,0%	1,7%	1,6%	5,9%	0,9%	1,1%
Administrativne i pom.usl.dj.	7,2%	10,4%	2,0%	3,9%	7,2%	8,8%
Ostale djelatnosti	3,5%	4,3%	4,0%	6,2%	6,2%	9,9%

Promjene u sektorskoj strukturi županijskog gospodarstva

Izvor: HGK – ŽK Dubrovnik, na temelju podataka FINA-e

Ukoliko analiziramo broj poduzeća na broj stanovnika, Dubrovačko-neretvanska županija je iznad prosjeka Hrvatske.

Tablica 17

Broj poduzeća na 10.000 stanovnika

Djelatnosti	Broj TD na 10.000 stanovnika
Dubrovačko-neretvanska županija	280
RH	234

Izvor: HGK – ŽK Dubrovnik, na temelju podataka FINA-e

U Dubrovačko-neretvanskoj županiji se u 2014. godini otvorilo čak 328 poduzeća dok se brisalo samo 6 poduzeća što je veliki pomak ako usporedi sa 2012. godinom kada je osnovano 215 poduzeća, a obrisano čak 637 poduzeća. Naravno da treba uzeti u obzir opće gospodarsko stanje u RH ali je to pozitivan trend koji pokazuje da se ljudi odlučuju za pokretanje svojih poduzeća što je uvijek značilo da je opća atmosfera krenula prema boljem.

Tablica 18

Podaci o otvaranju i zatvaranju poduzeća u DNŽ

Godina	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Novoosnovani	347	289	240	196	243	215	361	328
Brisani	28	20	23	28	18	637	79	6

Izvor: Dubrovačko-neretvanska županija

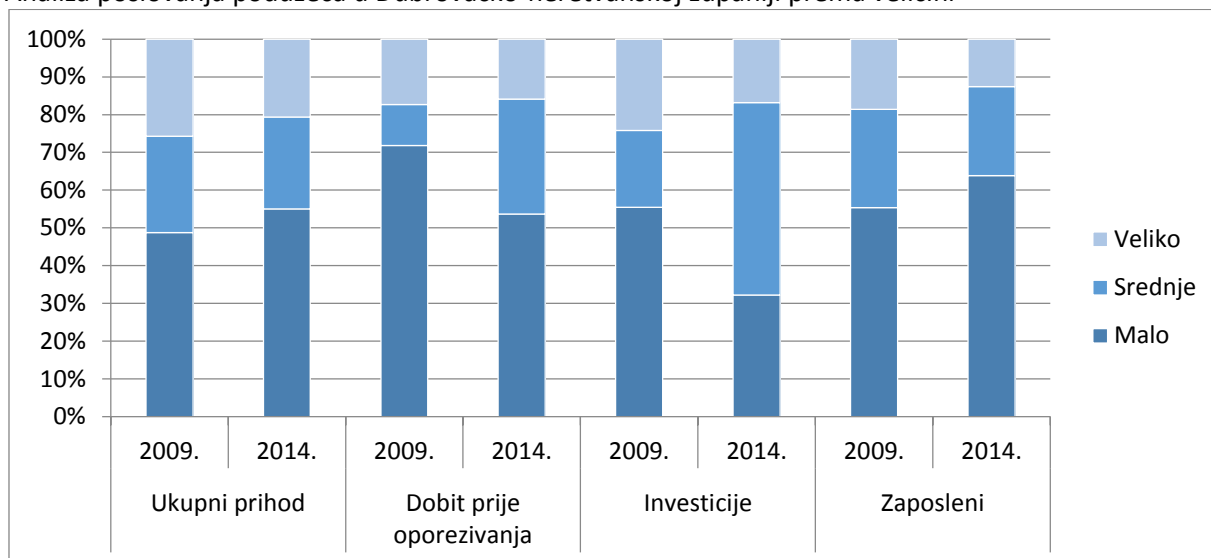
1.3.2.1. Poslovanje malih i srednjih poduzeća

Mala i srednja poduzeća uvijek bila važan dio hrvatskog gospodarstva, tek odnedavno počinju privlačiti pažnju kreatora gospodarskih politika. Dugotrajna visoka razina nezaposlenosti u Hrvatskoj, kao i važnost koju mala i srednja poduzeća imaju u ekonomskoj politici Europske unije, potaknuli su na dublje strateško promišljanje stanja i perspektiva razvoja sektora malih i srednjih poduzeća.

Uloga malih i srednjih poduzeća u gospodarstvu Hrvatske je izuzetno značajna: mala i srednja poduzeća najveći su poslodavac u Hrvatskoj (65,5% zaposlenosti), značajno doprinose bruto domaćem proizvodu (50,2%) i izvozu (42%).

Graf 4

Analiza poslovanja poduzeća u Dubrovačko-neretvanskoj županiji prema veličini

Izvor: HGK – ŽK Dubrovnik, na temelju podataka FINA-e

Kod obrade poslovanja malih i srednjih poduzeća u Dubrovačko-neretvanskoj županiji važno je istaknuti djelovanje poduzetničkih zona i poduzetničkih inkubatora.

Poduzetničke zone potiču razvoj malih i srednjih poduzeća osiguravanjem olakšica poduzetnicima pri gradnji poslovnog prostora na infrastrukturno potpuno opremljenom zemljištu. Razvojem poduzetničkih zona na razini jedinica lokalne i regionalne uprave želi se poticati ravnomjeran razvoj i povećanje zaposlenosti. U Dubrovačko-neretvanskoj županiji postoji 7. zona (Poduzetnička zona Krtinja u Općini Blato, Industrijsko-servisna zona Vela Luka u Općini Vela Luka, Servisna zona Humac Pudarica u Općini Lumbarda, Poduzetnička zona Banići u Općini Dubrovačko primorje, Poduzetnička zona Opuzen u Gradu Opuzenu, Servisna zona Čibaća u Općini Župa Dubrovačka i Poduzetnička zona Vranjak u Gradu Pločama.

Poduzetnički inkubatori okupljaju poduzetnike koji tek počinju poslovati ili su u fazi rasta i razvoja i nemaju vlastiti prostor. Inkubatori omogućuju poduzetnicima korištenje poslovnog prostora po vrlo povoljnim uvjetima (bez naknade ili uz smanjenu najamninu) ograničen broj godina (oko 3 godine). U Dubrovačko-neretvanskoj županiji djeluju dva poduzetnička inkubatora, Poduzetnički inkubator – Dubrovnik kojeg vodi Centar za poduzetništvo Dubrovačko-neretvanske županije i Poduzetnički inkubator „Tvornica ideja“ koji je sastavni dio Razvojne agencije Grada Dubrovnika DURA-e.

Dubrovačko-neretvanska županija sudjeluje u poticanju malog poduzetništva subvencioniranjem kamatne stope u kreditnim programima poticanja malog poduzetništva na području Dubrovačko-neretvanske županije „Razvoj i Ruralni razvoj“ u 2015. godini, koji se realiziraju u suradnji s poslovnim bankama. Na području Dubrovačko-neretvanske županije djeluje i Centar za poduzetništvo Dubrovačko-neretvanske županije, kojeg je Županija osnovala za potrebe poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva.

1.3.3. Položaj lokalnih gospodarstava

Uvjetovan je razvojnim problemima pogotovo kad se vrši komparacija JLS-a unutar županija jer općine s malim ljudskim potencijalima i financijskim kapacitetom ne mogu ukloniti postojeća pojedinačna razvojna ograničenja i teškoće.

Ta situacija se može preslikati i na unutar županijske razlike. Sukladno tome, gospodarske razvojne potrebe slabije razvijenih JLS-a iziskuju jačanje poduzetničke infrastrukture, osnaživanje lokalnih kapaciteta i ljudskih potencijala za upravljanje razvojem, osiguravanje sustavne pomoći u upravljanju razvojem, kreiranje programa razvoja i osiguravanja dodatne potpore i potpore za otklanjanje razvojnih teškoća.

Specifičnosti geografskog položaja JLS-a uvelike označavaju smjer njihova gospodarskog razvoja, određujući njihove prednosti kroz kulturu i tradiciju. Taj isti položaj uvjetuje ograničenja i teškoće njihova razvoja limitirajući ih u razvijanju određenih gospodarskih aktivnosti.

Razvoj određenih autohtonih proizvoda i njihovo brendiranje uvelike doprinosi gospodarskom razvoju lokalnih sredina i njihove opće prepoznatljivosti.

Lokalne vlasti moraju raditi na podupiranju razvoja poduzetništva kroz različite instrumente kao:

- održavanje redovitih kontakata s lokalnim poduzetnicima
- pronalaženje i uređenje lokacija i objekata za poduzetnike
- pomoć poduzetnicima u pribavljanju različitih dozvola i odobrenja

Potpore razvoju poduzetništva može poprimiti različite oblike, od savjeta do osiguranja različitih resursa potrebnih za rast poslovnih aktivnosti na lokalnoj razini. Budući da su lokalne vlasti često vlasnici zemljišta, a ponekad i poslovnih prostora, mogu ih upotrijebiti za poticanje poduzetništva nudeći ih poduzetnicima na prodaju ili u najam.

Tablica 19

Usporedba gospodarskih rezultata na lokalnoj razini u 2013. i 2014. godini

Ime grada /općine	Prihodi			Broj zaposlenih			Prosječna neto plaća		
	2013	2014	2014/ 2013	2013	2014	2014/ 2013	2013	2014	2014/ 2013
Blato	184,237	198,867	107.9	704	719	102.1	3,938	4,124	104.7
Dubrovnik	5,395,720	5,723,385	106.1	9,880	10,070	101.9	5,062	5,472	108.1
Konavle	718,400	757,650	105.5	1,945	1,655	85.1	4,960	5,659	114.1
Korčula	219,598	242,785	110.6	604	601	99.5	4,729	4,778	101.0
Kula norinska	2,903	2,458	84.7	11	10	90.9	2,593	2,984	115.1
Lastovo	25,287	18,880	74.7	71	71	100.0	3,490	3,739	107.1
Metković	661,780	657,313	99.3	1,402	1,366	97.4	3,164	3,344	105.7
Mljet	21,669	22,239	102.6	70	76	108.6	2,991	3,196	106.8
Opuzen	269,378	298,017	110.6	322	360	111.8	3,696	3,811	103.1
Orebić	220,832	217,161	98.3	450	460	102.2	3,960	4,179	105.5
Ploče	381,763	369,545	96.8	1,271	1,131	89.0	4,632	5,028	108.5
Požezerje	81	227	281.3	0	1			1,940	
Slivno	15,897	18,652	117.3	44	47	106.8	2,826	3,234	114.4

Smokvica	20,079	18,566	92.5	41	33	80.5	3,086	3,079	99.8
Ston	71,209	74,337	104.4	213	236	110.8	3,773	3,820	101.2
Vela luka	91,328	182,999	200.4	353	410	116.1	3,815	3,724	97.6
Zažablje	6,821	5,216	76.5	13	11	84.6	2,266	3,068	135.4
Dubrovačko primorje	57,636	50,130	87.0	160	178	111.3	3,987	3,816	95.7
Janjina	11,723	13,223	112.8	28	33	117.9	4,188	3,900	93.1
Lumbarda	22,648	20,226	89.3	77	79	102.6	3,301	3,198	96.9
Trpanj	19,417	18,963	97.7	52	51	98.1	3,945	3,702	93.8
Župa dubrovačka	379,004	311,994	82.3	973	1,155	118.7	3,790	3,380	89.2
DNŽ	8,797,409	9,222,833	104.8	18,684	18,753	100.4	4,624	4,920	106.4

Izvor: FINA za podatke o prihodima i neto plaći kod pravnih osoba

Jedino Konavle bilježe razinu plaća iznad državnog prosjeka (5.533 kn) dok su još Dubrovnik i Ploče iznad županijskog prosjeka (4.920 kn). Slično je stanje u pogledu prihoda poduzeća po stanovniku, Dubrovnik, Konavle te Metković su daleko ispred ostalih jedinica što govori da su relativno dobri gospodarski rezultati Županije zapravo posljedica uspješnosti vrlo malo jedinica. Drugim riječima, unutaržupanijske razlike u uspješnosti lokalnih poduzeća vrlo su značajne. Osobito niske plaće bilježe jedinice u zapadnom dijelu Županije kao što su Kula Norinska, Pojezerje te Smokvica.

Najveći relativni porast prihoda u razdoblju 2013.–2014. ostvarila su lokalna poduzeća u općinama Vela Luka te Pojezerje gdje je ekstremno visok rast posljedica vrlo niske početne osnovice. Od većih gospodarstava, najveći rast prihoda bilježe poduzeća u Dubrovniku i Konavlima.

1.3.4. Razvijenost informacijsko-tehnološkog sektora (IT)

Razvijenost ICT sektora jedan je važnijih parametara pri ocjenjivanju konkurentnosti država i regija. U slučaju Hrvatske ICT sektor, još uvijek ima relativno malu ulogu u ukupnom gospodarstvu.¹ Slična se ocjena može reći i za Dubrovačko-neretvansku županiju. U Dubrovačko-neretvanskoj županiji ICT sektor je izuzetno slabo razvijen, čak i u odnosu na ostatak Hrvatske. Svih stotinjak poslovnih subjekata kojima je primarna djelatnost unutar ICT sektora spadaju u mikro ili mala poduzeća. Najveća poduzeća u sektoru zapošljavaju do 50 osoba, a većina tvrtki ima jednog ili dva zaposlenika (ponekad i nema zaposlenih). Sve skupa, te tvrtke zapošljavaju oko tristotinjak ljudi, dok od ostalih pokazatelja, jedino prema brojnosti poduzeća ICT sektor županije stoji najbolje. Prema prihodima ICT tvrtke županije imaju još manji udio nego u brojnosti poduzeća u odnosu na ostatak Hrvatske. Broj tvrtki koje se bave informacijskom i komunikacijskom tehnologijom je premalen. Za primjer, u odnosu na 3054 poduzeća koja su djelovale u području Računalnog programiranja na državnoj razini, u županiji ih je djelovalo samo 38, što je manje od 1,5 posto tvrtki koje se bave tom djelatnošću na području Republike Hrvatske.

Tablica 20

Razvijenost IT sektora u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

¹ Pod ICT sektorom u Hrvatskoj misli se na sljedeće djelatnosti: Proizvodnja računala i druge opreme za obradu podataka, Trgovina na veliko računalima, perifernom opremom i softverom, Trgovina na malo računalima i uredskom opremom, Iznajmljivanje uredske strojeva, opreme i računala, Pružanje savjeta o računalnoj opremi, Izrada softvera, Obrada podataka, Izrada i upravljanje bazama podataka, Održavanje računalne opreme, Ostale srodne djelatnosti.

Godina		2010.	2014.	Razlika 2010./2014.
Broj IT poduzeća na 1000 st.	RH	0,79	1,01	+ 0,22
	DNŽ	0,60	0,73	+ 0,13
Broj zaposlenih u IT na 1000 st.	RH	6,06	6,29	+0, 23
	DNŽ	2,11	2,41	+ 0,30
Projsečan prihod po IT poduzeću (mil. HRK)	RH	84,32	62,92	- 21, 4
	DNŽ	1,23	1,32	+ 0,9

Izvor: HGK, obrada autora

Podaci u tablici 20. pokazuju kako DNŽ uglavnom zaostaje za nacionalnim prosjekom prema razvijenosti ICT sektora. Najmanji je zaostatak u pogledu relativne brojnosti ICT poduzeća, a najveći u prosječnom prihodu po poduzeću. Niski prosječni prihodi govore da su postojeća ICT poduzeća uglavnom vrlo mali subjekti. Danas u Dubrovačko-neretvanskoj županiji ima 105 aktivnih tvrtki koje djeluju u ICT sektoru². Aktivnost tvrtki moguće je promatrati i kroz predana financijska izvješća za 2012. godinu, pa je po tom kriteriju broj ICT tvrtki u županiji 81. Popis svih tvrtki uključuje i one koje su u međuvremenu brisane, a kako je na tom popisu 133 tvrtke, može se zaključiti da je u razdoblju krize zatvorena otprilike četvrtina poduzeća unutar ICT sektora. Najviše je zatvorenih tvrtki koje su se bavile trgovinom računalima i perifernom opremom koja je podnijela velike gubitke zbog smanjene potražnje za računalima i perifernom opremom u razdoblju krize, te zbog pretvaranja tehnologije u potrošačku robu i njene dostupnosti u većim trgovačkim lancima. Što se tiče broja zaposlenih u IT sektoru, vidimo kako Dubrovačko-neretvanska županija bilježi skoro tri puta manji broj zaposlenih u odnosu na državnu razinu. IT sektor je zasigurno jedan od važnijih područja u kojem bi se trebali razvijati ljudski potencijali Republike Hrvatske, a time i Dubrovačko-neretvanske županije.

² Pod lokalnim ICT sektorom promatrane su tvrtke sa sjedištem u Dubrovačko-neretvanskoj županiji i registriranom glavnom djelatnošću koja spada u ICT sektor (promatrane djelatnosti su: C2620 Proizvodnja računala i periferne opreme, C2630 Proizvodnja komunikacijske opreme, G4651 Trgovina na veliko računalima, perifernom opremom i softverom, G4652 Trgovina na veliko elektroničkim i telekomunikacijskim dijelovima i opremom, G4741 Trgovina na malo računalima, perifernim jedinicama i softverom u specijaliziranim prodavaonicama, G4742 Trgovina na malo telekomunikacijskom opremom u specijaliziranim prodavaonicama, J5821 Izdavanje računalnih igara, J5829 Izdavanje ostalog softvera, J6110 Djelatnosti žičane telekomunikacije, J6120 Djelatnosti bežične telekomunikacije, J6130 Djelatnosti satelitske telekomunikacije, J6190 Ostale telekomunikacijske djelatnosti, J6201 Računalno programiranje, J6202 Savjetovanje u vezi s računalima, J6203 Upravljanje računalnom opremom i sustavom, J6209 Ostale uslužne djelatnosti u vezi s informacijskom tehnologijom i računalima, J6311 Obrada podataka, usluge poslužitelja i djelatnosti povezane s njima, N7733 Iznajmljivanje i davanje u zakup (*leasing*) uredskih strojeva i opreme (uključujući računala), S9511 Popravak računala i periferne opreme, S9512 Popravak komunikacijske opreme)

1.3.5. Regionalni indeks konkurentnosti

Analiza regionalne konkurentnosti (produktivnosti) omogućava kontinuiran i konzistentan uvid u intenzitet i razmjere napredovanja (ili zaostajanja) pojedine regije odnosno županije i sposobnost „hvatanja koraka“ s razvijenijim dijelovima Hrvatske, ali i s Europskom unijom.

Konkurentnost na podnacionalnoj razini (regionalna konkurentnost) nije ni zbroj konkurentnih poduzeća u nekoj regiji ni procjena nacionalne konkurentnosti „u malom“. Regionalna konkurentnost govori o kvaliteti faktora, politika i institucija koji svojom isprepletenošću utječu na održivu produktivnost u nekoj podnacionalnoj administrativnoj ili upravnoj cjelini. U tom kontekstu cilj i uloga praćenja podnacionalne konkurentnosti leži u procjeni kvalitete poslovnog okruženja i poslovnog sektora te u procjeni kvalitete njihove interakcije.

Tablica 21

Promjene u rangiranju županija po konkurentnosti

Županija	2007	2010.	2013.
Grad Zagreb	1	2	1
Varaždinska	4	1	2
Istarska	3	3	3
Međimurska	2	4	4
Primorsko-goranska	6	7	5
Zadarska	9	6	6
Zagrebačka	5	5	7
Koprivničko-križevačka	7	12	8
Splitsko-dalmatinska	8	8	9
Dubrovačko-neretvanska	10	9	10
Osječko-baranjska	14	13	11
Krapinsko-zagorska	15	11	12
Karlovačka	12	14	13
Šibensko-kninska	13	10	14
Bjelovarsko-bilogorska	11	15	15
Brodsko-posavska	18	16	16
Ličko-senjska	19	18	17
Virovitičko-podravska	17	17	18
Sisačko-moslavačka	16	19	19
Vukovarsko-srijemska	21	20	20
Požeško-slavonska	20	21	21

Izvor: NVK, Regionalni indeks konkurentnosti 2013.

U tablici 20. vidimo rangiranje županija po konkurentnosti u razdoblju od 2007. – 2013. godine. Dubrovačko-neretvanska županija je pala za jedno mjesto od 2010. godine, te se nalazi na prilično niskom 10. mjestu po indeksu konkurentnosti.

U sljedećoj tablici napravili smo rangiranje županija prema konkurentnosti i BDP po stanovniku koji nam ukazuje da Dubrovačko-neretvanska županija bilježi izrazito loš omjer između ova dva pokazatelja.

Tablica 22

Županije prema rangi konkurentnosti i BDP po stanovniku

Županija	Rang BDP-a po stanovniku	Rang konkurentnosti
Grad Zagreb	1.	1.
Istarska	2.	3.
Primorsko-goranska	3.	5.
Dubrovačko-neretvanska	4.	10.

Izvor: NVK, Izračun autora

Dok se prve tri županije s najvišim BDP – om po stanovniku nalaze pri vrhu ranga konkurentnosti, Dubrovačko-neretvanska županija je za čak 6. mjesta slabija u odnosu na rang po BDP-a po stanovniku, što nam ukazuje na problem dugoročne održivosti sadašnje pozicije prema BDP-u p stanovniku ukoliko ne dođe do znatnijih promjena u poslovanju poduzeća, odnosno kvaliteti poslovnog okruženja.

1.4. Tržište rada u dubrovačko-neretvanskoj županiji

Broj registriranih nezaposlenih osoba na razini Dubrovačko-neretvanske županije je svoj vrhunac u posljednjih 20 godina zabilježio 2002.g. kada je prosječan broj nezaposlenih iznosio 10.759 osoba. Nakon toga je zabilježen kontinuiran pad prosječnog broja nezaposlenih osoba zaključno s 2008.g. kada je iznosio 6.112 osoba. U skladu s općim gospodarskim kretanjima u zemlji, tijekom 2009. se bilježi značajan porast broja nezaposlenih od 9,4% u odnosu na prethodnu godinu, što je manje u odnosu na dinamiku nezaposlenosti na nacionalnoj razini koja je iznosila 11,2%. Trend rasta se nastavio do 2011. kada je došlo do blagog pada nezaposlenosti od 1,6% u Dubrovačko-neretvanskoj županiji, a od 2012. ponovno se bilježe stope rasta.

U Dubrovačko-neretvanskoj županiji kretanja na tržištu rada su pod jakim utjecajem sezonskog karaktera gospodarstva. Uobičajena je pojava da se tijekom mjeseca ožujka pa sve do mjeseca kolovoza povećava zapošljavanje, a nezaposlenost smanjuje pod utjecajem povećane potražnje za radnicima u hotelijerstvu, ugostiteljstvu i trgovini. U zimskom periodu kretanja idu u obrnutom smjeru. Prema dosadašnjim praćenjima najviša razina nezaposlenosti se bilježi u veljači, a najmanja u kolovozu.

1.4.1. Zaposlenost i nezaposlenost u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Broj osoba koje su u radnom odnosu prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) je na području Dubrovačko-neretvanske županije na kraju 2014.g. iznosio 37841 ili 2,7% od ukupnog broja na razini Republike Hrvatske. U posljednjih 5 godina kontinuirano se smanjivala zaposlenost na nacionalnoj razini pa se paralelno s tim ona smanjivala i na županijskoj razini. U 2014.g. na području Dubrovačko-neretvanske županije 2500 ljudi manje radi nego 2010.g.

Tablica 23

Zaposlenost u Dubrovačko-neretvanskoj županiji 2010. – 2014.

Zaposleni	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
DNŽ	40.371	40.057	39.582	37.973	37.841
RH	1.467.930	1.461.005	1.425.580	1.393.794	1.390.472
Udio DNŽ u RH	2,8 %	2,7 %	2,8 %	2,7 %	2,7 %

Izvor: HZMO

Broj osoba koje su u radnom odnosu (15 i više godina starosti) prema podacima Državnog zavoda za statistiku (DZS) iz Popisa stanovništva 2011. je na području Dubrovačko-neretvanske županije iznosio 44443 osobe i sa stopom zaposlenosti od 43,3%. Općine s najvećim stopama zaposlenosti su Blato, Smokvica, Lumbarda, Orebić i Župa dubrovačka, a najmanje su u Zažablju i Kuli Norinskoj.

Tablica 24

Broj zaposlenih od 15 i više godina starosti u Dubrovačko-neretvanskoj županiji po općinama

Općina	Broj zaposlenih u 2011.g.	Stopa % zaposlenosti u 2011.g.	Općina	Broj zaposlenih u 2011.g.	Stopa % zaposlenosti u 2011.g.
Blato	1.671	54,7	Opuzen	1.084	40,2
Dubrovačko primorje	720	39,1	Orebić	1.819	51,9
Dubrovnik	16.554	45,7	Ploče	3.099	36,3
Janjina	224	44,3	Pojezerje	247	30,4
Konavle	3.373	47,1	Slivno	582	34,3
Korčula	2.317	47,9	Smokvica	411	51,8
Kula Norinska	429	29,8	Ston	762	37,4
Lastovo	256	37,2	Trpanj	255	40,7
Lumbarda	513	50,2	Vela Luka	1.473	41,6
Metković	4.647	35,0	Zažablje	176	27,9
Mljet	338	35,0	Župa dubrovačka	3.493	52,0
DNŽ	44.443	43,3			

Izvor: DZS, izračun autora

32

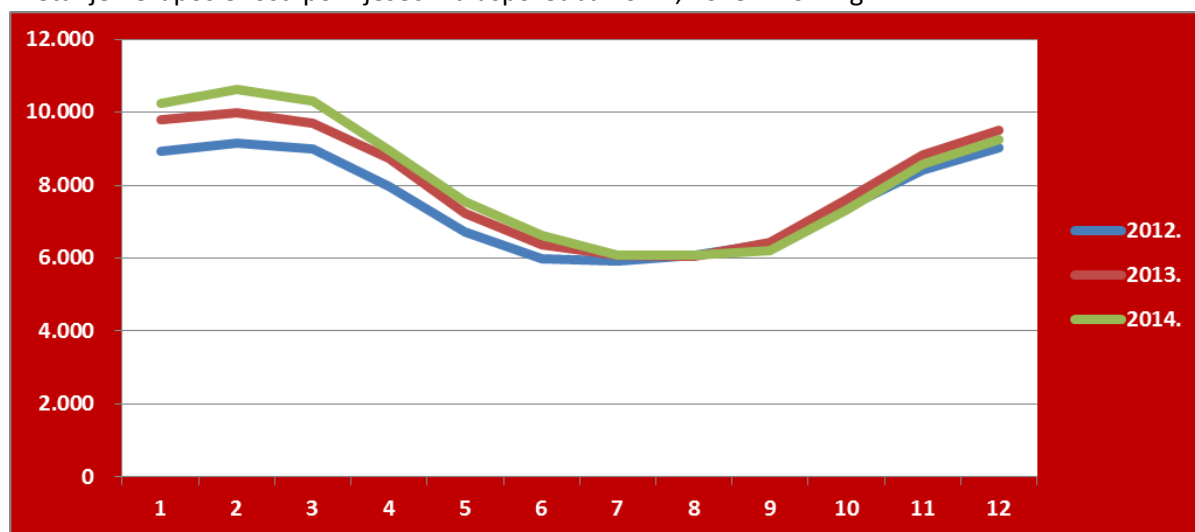
Na području općina Dubrovačko-neretvanske županije najveći broj nezaposlenih je koncentriran u većim gradovima: Dubrovnik čini četvrtinu ukupnog broja nezaposlenih u Županiji (26%), slijede Metković (21%) i Ploče (9%). Najmanje udjele u prosječnoj nezaposlenosti u odnosu na druge općine imaju Mljet, Trpanj i Janjina.

Stopa nezaposlenosti u Županiji prema podacima iz 2008. godine je iznosila 11,0%, što je bila niža razina u odnosu na prosječnu stopu nezaposlenosti u Hrvatskoj (12,1%). Najviše stope nezaposlenosti su tada zabilježene kod općine Janjina (20%) i grada Opuzena (19%). Najniže stope su bile u općini Župa Dubrovačka (7%) i Dubrovačko primorje (8%). Međutim, pojavom ekonomske krize zadnjih pet godina došlo je do povećanja stopa nezaposlenosti pa je tako u 2014. u Dubrovačko-neretvanskoj županiji ona iznosila 16,7%, a u Hrvatskoj 18,8%.

Analizirajući kretanje broja nezaposlenih po mjesecima značajno je prisutan utjecaj sezonskog karaktera gospodarstva. Tako tradicionalno od ožujka do kolovoza je konstantni pad nezaposlenosti, dok od rujna do kraja godine raste nezaposlenost. Točka dodira na linijskom grafikonu sa 2013. godinom je bila u kolovozu i ona se nastavila sve više udaljavati pa se time i nastavio povećavati trend nezaposlenosti u 2014. godini, ali ipak u apsolutnim brojkama manja nego godinu prije.

Slika 4

Kretanje nezaposlenosti po mjesecima usporedba 2012., 2013. i 2014. g.

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

U Republici Hrvatskoj prosječni broj nezaposlenih u 2014. bio je 328187 osoba što je 4,9% manje od prosječnog broja nezaposlenih u 2013. godini, a čak 38,6% više nego u 2008.g. Međutim, analiza kretanja nezaposlenosti pokazuje da su među županijama postojale bitne razlike u opsegu povećanja nezaposlenosti. Dubrovačko-neretvanska županija je prema prosječnom apsolutnom broju nezaposlenih šesta županija s najmanjim brojem nezaposlenih u Hrvatskoj.

1.4.2. Spolna, obrazovna i dobna struktura nezaposlenih osoba

33

Prema spolu, na kraju 2014.g. u Dubrovačko-neretvanskoj županiji je bilo 3704 nezaposlenih muškaraca i 4446 žena. Žene su u većem broju bez zaposlenja od muškaraca i njihov udio se kreće cca 55%. Možemo reći da su kretanja učešća u jakoj korelaciji sa kretanjem prosječnog broja nezaposlenih. Tako je na primjer učešće muškaraca bilo najveće u godini koja je imala najveću prosječnu nezaposlenost, a najmanje u godini koja je bilježila najmanji prosječan broj nezaposlenih osoba. Zbog ekonomske krize od 2009. godine, nezaposlenost u promatranom petogodišnjem razdoblju se povećavala prosječno za 206 osoba godišnje s prosječnom stopom promjene nezaposlenosti od 2,7%. Učešće žena se zadnjih pet godina smanjilo, a muškaraca povećalo.

Tablica 25

Kretanje prosječnog broja nezaposlenih u Dubrovačko neretvanskoj županiji po spolu

Nezaposleni	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	Prosječna periodična apsolutna promjena	Prosječna periodična stopa promjene
UKUPNO	7459	7341	7579	8025	8150	+ 206	+ 2,7
Muškarci	3207	3237	3403	3663	3704	+ 142	+ 4,1
Žene	4252	4104	4176	4362	4446	+ 65	+ 1,5
Učešće	43,0 %	44,1 %	44,9 %	45,6 %	45,4 %	-	-
M / Ž	57,0 %	55,9 %	55,1 %	54,4 %	54,6 %	-	-

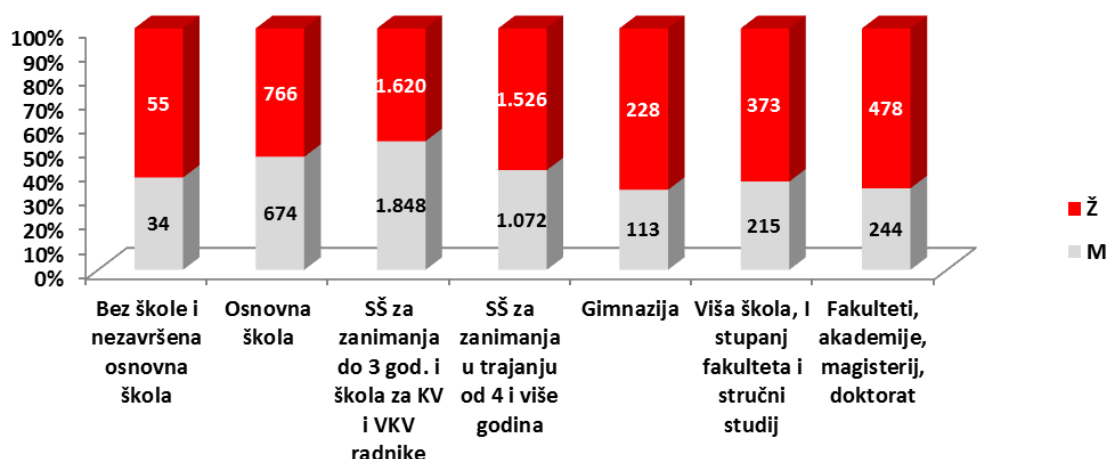
Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik, izračun autora

U 2010. godini na području Dubrovačko-neretvanske županije prosječna nezaposlenost se povećala na svim razinama obrazovanja u odnosu na godinu prije i to najviše kod osoba sa srednjom školom.

Analizirajući broj nezaposlenih prema razini obrazovanja na kraju 2014. g. najveći je broj radnika sa SŠ zanimanjima do 3 godine i škola za KV i VKV radnike je 3.468 što znači učešće od 37,5% u ukupnom broju nezaposlenih osoba, zatim slijede SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina 2.598 ili 28,1%, s osnovnom školom 1.440 ili 15,6%, sa fakultetom, akademijom, magisterijem i doktoratom 722 ili 7,8%, sa višom školom, prvim stupnjem fakulteta i stručnim studijem 588 ili 6,4%, s gimnazijom 341 ili 3,7% i bez škole ili nezavršene osnovne škole 89 ili 1,0%. Iz ovoga se može zaključiti da 16,6% nezaposlenih nema uopće srednjoškolsko obrazovanje, dok akademski građani čine 14,2% udjela među nezaposlenim osobama. Svaki trinaesti nezaposleni na evidenciji ima završenu visoku stručnu spremu. Bitno je još dodati da nezaposlene žene sa završenom gimnazijom čine veliko učešće u odnosu na muškarce i to čak 69%. Nezaposleni muškarci čine većinu (53,3%) jedino prema stupnju završene srednje škole do 3 godine. U sljedećem grafikonu su učešća za oba spola prema obrazovanju.

Slika 5

Broj nezaposlenih muškaraca i žena prema stupnju obrazovanja u DNŽ 2014. godine

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Prema dobnoj strukturi najbrojniju skupinu nezaposlenih čine mlade osobe od 25 do 29 godina starosti kad ih je u 2014. godini prosječno bilo 1207 ili 14,8% nakon kojih slijede ponovno mlade osobe između 20 i 24 godina starosti, prosječno njih 1051 ili 12,9% od ukupnog prosječnog broja nezaposlenih. Ako njima pridodamo i 4,2% nezaposlenih između 15 i 19 godina starosti, zaključujemo da svaka treća osoba na evidenciji je mlada (udio djece i mladih 31,9%). Pozitivno je da je u 2014.g. došlo do blagog smanjenja nezaposlenih mladih od 15 – 24 g. u odnosu na godinu prije. Prema mjesečnim kretanjima jedino dobna skupina između 50 – 65 godina nije pod velikim utjecajem sezonskog zapošljavanja pa se u prosjeku njihov broj nije smanjio.

Što se tiče radnog staža nezaposlenih osoba prema podacima krajem 2014. godine, najzastupljenije su osobe koje imaju između 5 i 10 godina staža (1646 osobe) nakon kojih slijede oni koji imaju 10 do

20 godina staža (1512 osoba). Skupina od godinu dana radnog iskustva bilježi apsolutni porast u odnosu na 2013. godinu.

1.4.3. Dugotrajno nezaposlene osobe

Ukupna kretanja u gospodarstvu ne utječu samo na strukturu nezaposlenih radnika nego i na njihovu dužinu čekanja na zaposlenje. Tako je prosječno trajanje nezaposlenosti u Dubrovačko-neretvanskoj županiji iznosilo 106 dana ili 3,5 mjeseci što je u Hrvatskoj nakon Istarske županije (75 dana) najkraći period čekanja u 2014.g. Glavni razlog tome je povećan broj novo prijavljenih osoba na evidenciju nezaposlenih na kraju godine istekom ugovora o radu na određeno vrijeme i veliko zapošljavanje na sezonskim poslovima početkom turističke sezone.

Trajanje nezaposlenosti duže od godinu dana se smatra dugotrajnom nezaposlenošću, a kraće od godinu dana kratkotrajnom. Tako je na kraju 2014. godine broj kratkotrajno nezaposlenih iznosio 6276 ili 67,9%, a dugotrajno nezaposlenih 2970 ili 32,1%. Smanjenje broja nezaposlenih u odnosu na prethodnu 2013. godinu je zabilježeno kod osoba koje su na evidenciji manje od godinu dana (-2,7%) te također isti postotak i kod osoba koje su na evidenciji više od godinu dana. Nadalje, 57% je udio dugotrajno nezaposlenih žena što je veliko učešće u odnosu na muškarce. Žene su brojnije od muškaraca u svim razrednim skupinama prema trajanju nezaposlenosti.

Stopa dugotrajne nezaposlenosti na dan 31.12.2014. je iznosila 6,3%, što je za 0,1 postotni bod manje nego u istom razdoblju prošle godine, a stopa kratkotrajne nezaposlenosti je bila 13,3% što je za 0,3 postotna boda manje.

Slika 6

Kretanje stope kratkotrajno i dugotrajno nezaposlenih osoba u posljednjih pet godina na području Dubrovačko-neretvanske županije

Izvor: HZZ, izračun autora

Na slici 6 je kretanje stopa posljednjih pet godina gdje je vidljiv rast kratkotrajne nezaposlenosti što je dobar pokazatelj, budući da Zavod ima za cilj putem Mjera aktivne politike za zapošljavanje smanjiti broj dugotrajno nezaposlenih na evidenciji. Primjećuje se da stopa kratkotrajne nezaposlenosti se povećava na kraju godine, a smanjuje u mjesecu lipnju. Razlog tome je povratak sezonskih radnika na evidenciju dok trend dugotrajno nezaposlenih nije pod tim utjecajem, što još jednom govori da se

dugotrajno nezaposleni ne zapošljavaju na sezonskim poslovima nego su na Zavodu radi naknade ili su starije dobi pa poslodavci radije biraju mlađe koje svake godine zapošljavaju.

Prema strukturi, trajanje nezaposlenosti opada s višom razinom obrazovanosti. Tako je na dan 31.prosinca 2014. godine udio dugotrajno nezaposlenih u ukupnom broju nezaposlenih bez završene osnovne škole iznosio 68%, a kod osoba sa završenim fakultetom samo 27% što govori da se visokoobrazovani lakše zapošljavaju.

Promatrano prema dobi, dugotrajna nezaposlenost se povećava što su osobe starije. Tako da je udio dugotrajno nezaposlenih između 55-59 godina starosti u nezaposlenosti 57%, a udio mladih do 25-29 godina je 17%.

3.4.4. Prijava na evidenciju HZZ-a, brisanje i zapošljavanje radnika

Fluktuacija nezaposlenosti ovisi o broju novo prijavljenih osoba u evidenciju HZZ-a, što čini ulazak u evidenciju (priljev), te o broju zaposlenih s evidencije i broju brisanih iz evidencije zbog drugih razloga osim zaposlenja koji predstavljaju izlazak (odljev). Na kraju 2014.g. došlo je do manjeg broja ulaska u evidenciju nego izlaska i to za 258 osoba što se prvi put dogodilo gledajući od 2011.g.

Tablica 26

Prijava i odjava s evidencije nezaposlenih HZZ – Područnog ureda Dubrovnik

Fluktuacija	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Priljev radnika	8489	9422	10213	10610	10828
Odljev radnika	8030	9491	9463	10146	11086
Razlika	459	-69	750	464	-258

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

36

Dakle, otpočetak 2010. godine se konstantno povećavao broj osoba na evidenciji HZZ – Područnog ureda Dubrovnik, tako da je došlo do paralelnog povećanja priljeva i odljeva radnika u posljednjih 5 godina. Na kraju 2014.g. priljev je bio za 2339 osoba veći nego u 2010., a odljev povećan čak za 3056 osoba.

U 2014.g. prema temelju prestanka radnog odnosa, najviše ljudi je došlo na evidenciju zbog isteka ugovora na određeno vrijeme 4888 ili 45,1%, slijede otkazi zbog isteka rada zaposleniku na sezonskim poslovima 2305 ili 21,3% i poslovno uvjetovani otkaz zbog gospodarskih, tehničkih ili organizacijskih razloga 1510 ili 13,9%. Ostali razlozi prestanka radnog odnosa radnika su bili manje zastupljeni.

Ukupno brisano iz evidencije iz drugih razloga osim zaposlenja u 2014. godini je bilo 3218 osoba (6,1% više nego godinu prije), od toga brisanih zbog vlastite odluke radnika i nejavljanja u dva uzastopna roka Zavodu bez obavijesti o opravdanim razlozima je 1373 ili 42,7% što čini najviši udio ukupnog broja brisanih iz evidencije iz drugih razloga osim zaposlenja. Broj brisanih osoba koje su izašle iz radne snage (umirovljenje, porodiljini i sl.) je 578 ili 17,9%, broj osoba brisanih zbog ne pridržavanja zakonskih odredbi je 1049 ili 32,6%, a 218 osoba ili 6,8% je brisano zbog ostalih razloga (smrt, preseljenje i sl.).

1.4.5. Sezonsko zapošljavanje radnika

Turistička sezona je vremenski određeno razdoblje kada dolazi do povećane aktivnosti na tržištu rada. Na području Dubrovačko-neretvanske županije izražena je ljetna sezona. Ona zapošljava mnogo radne snage, a posebno treba naglasiti za zapošljava veliki broj žena, te nedovoljno obrazovanih kadrova i pruža mogućnost zapošljavanja dugotrajno nezaposlenim. Ujedno se povećavaju potrebe za radnom snagom na tržištu rada pri čemu je potrebno za mali vremenski period pronaći adekvatne radnike za određenu aktivnost. Često je to jako teško u domicilnom području, nekad i nemoguće pa se javlja potreba za kadrovima iz drugih regija Hrvatske. Ta neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada je uvijek prisutna. Broj zaposlenih u vrijeme turističke sezone u odnosu na ukupan broj zaposlenih tijekom godine najbolji je pokazatelj strukture gospodarstva i stupnja angažiranja i rasporeda radnih potencijala te drastičnog smanjenja nezaposlenosti.

Tablica 27

Zapošljavanje sezonskih radnika u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

Godina	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Zaposleno sezonskih radnika	2717	2911	3514	3708	4536
Zaposleno ukupno iz evidencije HZZ-a	4852	5852	6285	7114	7868
Udio sezonskih radnika	56,0 %	49,7 %	55,9 %	52,1 %	57,7 %

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Svaki drugi nezaposleni s evidencije HZZ-a se zapošljava na sezonskim poslovima. Posljednjih godina udio sezonskih radnika u ukupnom zapošljavanju iz evidencije HZZ-a je iznosio preko 50%. Ukupan broj zaposlenih sezonaca u 2014. godini je bio za 22,3% veći nego prethodne godine, a za čak 66,9% veći nego 2010.g.

Sve je veći broj sezonaca iz drugih dijelova Hrvatske koji dolaze raditi u našu županiju. Najviše se zapošljavaju na području Korčule i grada Dubrovnika. Uglavnom su to sezonci koji dolaze iz županija koje su bile zahvaćene ratom gdje vlada velika stopa nezaposlenosti i socijalna ugroženost. Najviše ih dolazi iz Osječko-baranjske, Vukovarsko-srijemske i Sisačko-moslavačke županije.

Prosječan udio radnika koji se zapošljavaju iz drugih županija u ukupnom sezonskom zapošljavanju je 35%, a u ukupnom zapošljavanju s evidencije 20%.

1.4.6. Socijalno osjetljive skupine nezaposlenih osoba i korisnici novčane pomoći

U okviru ukupne nezaposlenosti posebno mjesto zauzimaju invalidne radno sposobne osobe, kao i osobe s otežanim faktorom zapošljavanja (OFOZ). U ukupnom broju nezaposlenih na dan 31.prosinca 2014. godine na evidenciji HZZ-a su bile 92 osobe s invaliditetom (5 invalida domovinskog rata, 3 vojna invalida, 5 invalida rada, 39 kategoriziranih mladih osoba i 40 osoba koje su svrstane u kategoriju ostali invalidi), što je za 4 osobe manje u odnosu na stanje krajem 2013. godine. Većinu invalidnih osoba čine muškarci (64,1%). Među evidentiranim nezaposlenim osobama nalazile su se i 323 osobe s otežanim faktorom zapošljavanja i to najviše njih sa kombiniranim zdravstvenim

smetnjama. Za razliku od invalidnih osoba, kod OFOZ-a je veće učešće žena (58,8%) u odnosu na muškarce.

U ukupnom broju nezaposlenih na području Dubrovačko-neretvanske županije krajem 2014. godine je bilo 9,5% razvojačenih hrvatskih branitelja ili 882 (Dubrovnik 337, Korčula 105, Lastovo 6, Metković 350 i Ploče 84 osobe) što je u odnosu na isto prošlogodišnje razdoblje za 1,0% manje. Posljednjih 5 godina broj nezaposlenih branitelja se kretao oko brojke 800.

Tablica 28

Nezaposleni branitelji Domovinskog rata u Dubrovačko-neretvanskoj županiji

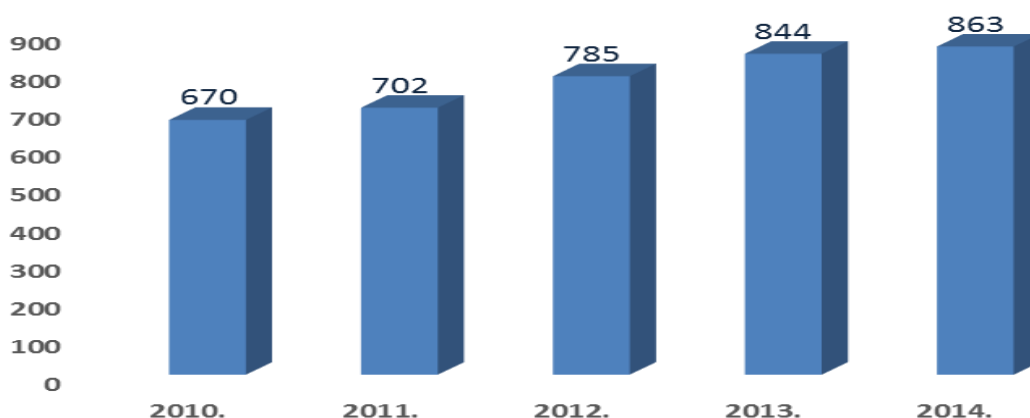
Kategorija	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Nezaposleni hrvatski branitelji	888	808	887	891	882
Nezaposlena djeca poginulih branitelja	13	16	7	10	8
Nezaposlene udovice poginulih branitelja	0	0	1	0	0

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Hrvatski zavod za zapošljavanje evidentira osobe koje traže zaposlenje prvi put. To su osobe bez staža ili radnog iskustva. Prema spolu većinom su to muškarci (55%), te osobe između 20 i 24 godine starosti, a prema obrazovanju najviše ih je sa završenom srednjom školom u trajanju do 3 godine. Zadnjeg dana prosinca 2014. godine bile su evidentirane 843 osobe bez radnog iskustva što je u usporedbi s istim prošlogodišnjim danom za 5,8% manje. Njihov udio u ukupnoj nezaposlenosti je 9,1%.

Graf 5

Kretanje prosječnog broja nezaposlenih osoba bez radnog iskustva

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

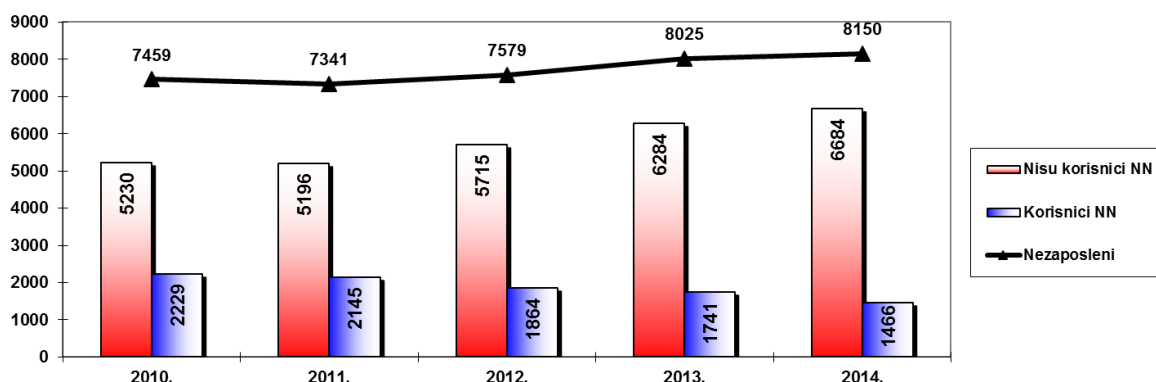
Na grafu je kretanje prosječnog broja osoba bez radnog iskustva čiji broj se iz godinu u godinu povećava. Indeks 2014./2010. godine govori da je došlo do povećanja ove skupine nezaposlenih osoba za 28,8%. Uglavnom je ovo kretanje u korelaciji sa kretanjem broja nezaposlenih.

Tijekom 2014. godine dio nezaposlenih osoba iz evidencije HZZ – Područnog ureda Dubrovnik ostvarilo je različita prava s temelja materijalnog osiguranja za vrijeme nezaposlenosti sukladno

Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti. Među prava nezaposlenih ubrajamo: novčanu naknadu, mirovinsko i invalidsko osiguranje, novčanu pomoć, naknadu troška za vrijeme obrazovanja, te jednokratnu novčanu naknadu, te naknadu putnih i selidbenih troškova. Novčanu naknadu, kao najznačajniji oblik materijalnog osiguranja za vrijeme nezaposlenosti u razdoblju siječanj - prosinac 2014. godine koristilo je prosječno mjesečno 1446 osoba, što je za 17% manje nego u 2013. godini, kad je prosječan broj korisnika bio 1741. Udio korisnika novčane naknade u ukupnoj prosječnoj nezaposlenosti 2014. godine je bio 18%.

Graf 6

Prosječan broj osoba koje koriste novčanu naknadu i onih koji nemaju prava

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Na grafu je vidljiv trend povećanja prosječne nezaposlenosti. Unatoč tomu, došlo je do smanjivanja prosječnog broja korisnika novčane naknade, a povećavao se broj onih koji nemaju pravo na naknadu.

Možemo reći da je u Dubrovačko-neretvanskoj županiji prosječni iznos isplaćene novčane naknade za nezaposlene osobe u 2014. godini bio 1866 kn što je za 70 kn više nego godinu prije. Trajnu novčanu pomoć na kraju 2014.g. je primilo 295 osobe što je za 67 osoba manje nego 2013.g.

Što se tiče kupovne moći nezaposlenih koji primaju novčanu naknadu, istražili smo da prosječna tročlana obitelj sa jednim uzdržavanim članom koji prima naknadu može si priuštiti 3 kruha na dan per capita, a da pri tom nemaju drugih troškova.

1.4.7. Ponuda i potražnja na tržištu rada

Problem na tržištu rada nastaje kada se određeni broj prijava poslodavaca za radnikom ne može realizirati zbog njihove neusklađenosti sa karakteristikama tražitelja posla (dobne, kvalifikacijske ili karakteristike neposjedovanja specifičnih znanja koja poslodavci traže od nezaposlenih osoba), pri čemu dolazi do deficitarnosti u nekim zanimanjima. Također, na drugoj strani se stvara suficit u zanimanjima gdje je ponuda radnika velika (obrazovni programi za zanimanja koja se ne traže na lokalnom tržištu). Analitičarima je najteže pronaći metodologiju i instrument za praćenje takvih kretanja.

Problemi su brojni i nerijetko brojke ne odgovaraju stvarnom stanju na tržištu. Razlozi su brojni: nesavršena aplikacija za unos podataka, puno ljudi koji nisu motivirani niti kvalificirani za rad, neki ljudi su samo radi naknade na evidenciji i aktivno ne traže posao u svom zanimanju itd. Primijenili smo tri metode da bi dobili najrelevantniju listu deficitarnih i suficitarnih zanimanja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. One su:

1. Odnos broja traženih radnika tokom godine i broj nezaposlenih u tom traženom zanimanju na kraju godine
2. Stopa zapošljavanja s evidencije - recipročna vrijednost broja zaposlenih sa zbrojem nezaposlenih i novo prijavljenih tijekom promatrane godine
3. Dužina čekanja na zaposlenje prema vrsti zanimanja tj. brzina zapošljavanja

Tablica 29

Zanimanja sa najvećim deficitom radnika (nedostatak više od 5 radnika)

Šifra i naziv zanimanja (NKZ)	Traženo radnika u 2014.	Nezaposleni 31.12.2014.	Deficit
(2221117) doktor medicine	35	0	-35
(2224117) magistar farmacije	10	2	-8
(2321357) profesor psihologije	7	0	-7
(2321367) profesor sociologije	7	2	-5
(2322117) profesor matematike	17	1	-16
(2322177) profesor kemije	7	2	-5
(2331117) učitelj hrvatskoga jezika	7	0	-7
(2331127) učitelj engleskoga jezika	15	1	-14
(2331417) učitelj glazbene kulture	14	0	-14
(2331517) učitelj matematike	21	0	-21
(2331537) učitelj fizike	13	0	-13
(2340117) učitelj djece s razvojnim teškoćama	15	5	-10
(2445167) psiholog	10	2	-8
(2446177) diplomirani socijalni radnik	10	3	-7
(2453147) akademski klavirist	9	1	-8
(3114326) inženjer/medicinski elektronički uređaji	7	1	-6
(3211294) medicinski laboratorijski tehničar	19	5	-14
(3211306) medicinski laboratorijski inženjer	9	2	-7
(3222114) sanitarni tehničar	9	3	-6
(3226114) fizioterapeut	24	11	-13
(3231114) medicinska sestra	122	40	-82
(3231126) viša medicinska sestra	28	7	-21
(3232114) primalja	10	1	-9
(3311016) učitelj razredne nastave	54	30	-24
(3311616) nastavnik	15	2	-13
(3320116) odgojitelj predškolske djece	95	34	-61
(3340924) suradnik u praktičnoj nastavi	10	5	-5
(3412116) zastupnik osiguranja	11	5	-6
(3414416) turistički animator	20	7	-13
(3421116) trgovački posrednik	21	1	-20
(3460166) socijalni radnik	10	5	-5
(5122312) pečenjar	7	0	-7
(5169113) čuvar	60	19	-41

(5169214) kupališni spasilac	10	2	-8
(5220314) trgovački demonstrator i prodavač	21	0	-21
(7124123) tesar	36	10	-26
(7212122) elektrozavarivač	13	0	-13
(7214233) brodobravar	12	0	-12
(7331352) izrađivač tradicijskih predmeta	8	1	-7
(7412132) pekar bureka i pize	31	13	-18
(7451113) graditelj plastičnih plovila	32	2	-30
(9132121) sobarica	330	259	-71
(9162111) čistač ulica	25	19	-6
(9320361) laboratorijski radnik	7	1	-6

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Primjećuje se kako su deficiti najizraženiji u obrazovnim, građevinskim, turističkim i zdravstvenim djelatnostima te je poslodavcima najteže pronaći nastavnike, profesore, medicinske sestre i sobarice.

Tablica 30

Zanimanja sa najvećim suficitom radnika (ostatak više od 30 radnika)

Šifra i naziv zanimanja (NKZ)	Traženo radnika u 2014.	Nezaposleni 31.12.2014.	Suficit
(2441617) diplomirani ekonomist	66	182	+116
(3113714) elektrotehničar	7	52	+45
(3414216) ekonomist turizma i ugostiteljstva	8	104	+96
(3415116) komercijalist	34	94	+60
(3433316) ekonomist	47	165	+118
(4121184) knjigovođa	23	54	+31
(4131124) skladištar	9	87	+78
(4190154) administrativni službenik	38	459	+421
(4221114) šalterski službenik putničke agencije	24	59	+35
(4221314) hotelijersko-turistički službenik	11	103	+92
(4222124) recepcionar	73	156	+83
(5122112) pomoćni kuhar	128	269	+141
(5122123) kuhar	289	440	+151
(5123133) konobar	452	612	+160
(5141133) frizer	26	78	+52
(5161113) vatrogasac	8	70	+62
(5220213) prodavač	232	1108	+876
(7139113) kućni majstor	25	61	+36
(7231233) automehaničar	7	64	+57
(8322143) vozač lakog dostavnog vozila	34	124	+90
(8324113) vozač teretnog vozila	17	130	+113
(9330411) skladišni radnik	78	253	+175

Izvor: HZZ

Veliki broj osoba sa završenom ekonomskom školom čini suficit na tržištu rada. Također, ovdje spadaju osobe koje su radile na administrativnim poslovima kod firmi koje su propale ili smanjile opseg poslovanja. Postoje neka zanimanja koja su jako tražena kao što su kuhar, konobar i prodavač, a isto tako ih je jako puno na evidenciji nezaposlenih. Razlozi tome su prethodno navedeni kada se govorilo o problemima ponude i potražnje na tržištu rada.

Tablica 31

Zanimanja sa najvećom stopom zapošljavanja (50% i više)

Šifra i naziv zanimanja (NKZ)	Nezaposleni 31.12. 2013	Novo prijavljeni u 2014.	Zaposleni u 2014.	Stopa zapošljavanja %
(2221117) doktor medicine	8	18	23	88,5
(3311016) učitelj razredne nastave	29	102	97	74,0
(3320116) odgojitelj predškolske djece	29	114	103	72,0
(3415225) trgovački putnik	8	10	12	66,7
(2321127) profesor engleskoga jezika	11	17	18	64,3
(3231126) viša medicinska sestra	7	20	17	63,0
(2142217) diplomirani građevinski inženjer	13	24	23	62,2
(3226126) viši fizioterapeut	7	18	15	60,0
(7212133) zavarivač	15	14	17	58,6
(9132121) sobarica	236	345	332	57,1
(2321117) profesor hrvatskoga jezika	16	46	35	56,5
(2321467) profesor tjelesne i zdravstvene kulture	10	24	19	55,9
(5169123) vratar	25	24	27	55,1
(5122135) kuhar, majstor	6	26	17	53,1
(4222124) recepcionar	178	206	203	52,9
(3142534) skiper	16	20	19	52,8
(2143617) diplomirani inženjer elektrotehnike	10	15	13	52,0
(8323115) vozač autobusa	33	44	40	51,9
(7412132) pekar bureka i pizze	12	15	14	51,9
(2419517) glasnogovornik	19	41	31	51,7
(2419147) voditelj nabave i prodaje	17	16	17	51,5
(5121124) hotelska domaćica	16	23	20	51,3
(7412113) pekar	16	29	23	51,1
(5169113) čuvar	30	33	32	50,8
(5161113) vatrogasac	73	99	87	50,6
(9133111) pralja	55	81	68	50,0
(4221114) šalterski službenik putničke agencije	51	73	62	50,0
(5113114) vodič	35	51	43	50,0

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Podaci iz gornje tablice nam govore da se osobe sa zanimanjima doktor medicine, učitelj, profesor, odgojitelj djece ili sa zanimanjima u turizmu npr. sobarica i kuhar te da postoji velika vjerojatnost da se te osobe zaposle nakon prijave na evidenciju HZZ-a.

Tablica 32

Zanimanja sa najmanjom stopom zapošljavanja (30% i manje)

Šifra i naziv zanimanja (NKZ)	Nezaposleni 31.12. 2013	Novo prijavljeni u 2014.	Zaposleni u 2014.	Stopa zapošljavanja %
(5169312) čuvar objekata i okoliša	30	24	16	29,6
(5220225) trgovac	25	36	18	29,5
(9132111) čistačica	309	265	169	29,4
(3419116) ekonomist marketinga	22	30	15	28,8
(4121214) ekonomski službenik	92	146	67	28,2
(3141414) brodograditelj	30	21	14	27,5
(3115914) strojski tehničar	24	27	14	27,5
(9312151) radnik niskogradnje	39	53	25	27,2
(5133132) njegovatelj starijih i nemoćnih osoba	48	37	23	27,1
(4134134) komercijalni službenik	47	35	22	26,8
(7241543) elektromehaničar	52	46	26	26,5
(7231233) automehaničar	56	68	32	25,8
(9330411) skladišni radnik	497	232	178	24,4
(4190154) administrativni službenik	487	352	203	24,2
(9211421) poljoprivredni radnik	51	40	22	24,2
(4211164) blagajnik	42	21	14	22,2
(9151111) dostavljač	30	37	13	19,4
(9211121) vrtlarski radnik	82	25	18	16,8
(9320121) radnik u održavanju	57	30	13	14,9

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Niske stope evidentiranog zapošljavanja u 2014.g. se bilježe u zanimanjima koja nisu atraktivna i fizički su jako zahtjevna: radnici u održavanju, vrtlarski radnici, dostavljači robe, skladišni radnici itd. Utjecaj gospodarske krize nije se značajno odrazio na i dalje niske stope zapošljavanja ekonomista, strojskih tehničara i komercijalista.

Tablica 33

Zanimanja sa najvećom brzinom zapošljavanja

Šifra i naziv zanimanja (NKZ)	Prosječan broj dana na evidenciji u 2014.
(2141147) diplomirani arhitekt konzervator	26
(2144237) diplomirani inženjer računalne elektronike	26
(2213137) agronom voćarstva	2
(2213157) agronom zaštite bilja	16
(2213417) diplomirani inženjer šumarstva	26
(2311987) lektor stranog jezika	1
(2421117) odvjetnik	27
(2432117) diplomirani knjižničar	29
(2452137) akademski kipar	13
(2452317) konzervator i restaurator	8
(2453147) akademski klavirist	14
(2472217) sanitarni inspektor	28

(3114484) tehničar za telekomunikacije	22
(3115814) stroj/tehničar održavanja brodske opreme	1
(3122174) administrator obrade podataka	26
(3142526) voditelj plovnog sastava jahti	19
(3143146) inženjer leta	7
(3212746) inženjer voćarstva	20
(3311436) nastavnik tjelesne i zdravstvene kulture	23
(3472136) voditelj u programu	21
(4190134) službenik općih poslova	9
(4213224) krupije	1
(6112112) pomoćni vrtlar	29
(7122135) zidar, majstor	29
(7129322) pružni radnik	13
(7233133) monter brodske opreme	20
(7244123) monter telekomunikacijskih uređaja	23
(8212322) pomoćni rukovatelj strojevima za obradu kamena	15
(8285113) sastavljač/drveni proizvodi	16
(8333513) vozač pokretne dizalice	1
(8340133) vođa palube	30
(9211151) berač poljoprivrednih proizvoda	20

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Primjećuje se da će osoba najbrže zaposliti ako je specijalizirana ili stručna za specifični posao. Primjer su: diplomirani inženjeri elektronike, konzervatori, inženjeri u poljoprivredi, arhitekti, razni monter i sastavljači proizvoda itd.

Budući da se ovi podaci odnose na 2014. godinu, treba vidjeti koja su zanimanja bila deficitarna i suficitarna u razdoblju od 2010. do 2014. godine. Ovaj popis HZZ svake godine šalje svim obrazovnim ustanovama kao preporuka za upisnu politiku učenika i studenata za narednu akademsku godinu.

Deficitarna zanimanja za Dubrovačko-neretvansku županiju: konobar, kuhar, medicinska sestra, viša medicinska sestra, defektolog, doktor medicine, diplomirani informatičar, diplomirani inženjer strojarstva, logoped, profesor biologije, profesor fizike, profesor matematike, profesor kemije, učitelj razredne nastave, psiholog, te socijalni pedagog.

Suficitarna zanimanja za Dubrovačko-neretvansku županiju: prodavač, ekonomski tehničar, ekonomist, frizer, hotelijersko-turistički tehničar, upravni pravnik, krojač, elektrotehničar, te elektromehaničar.

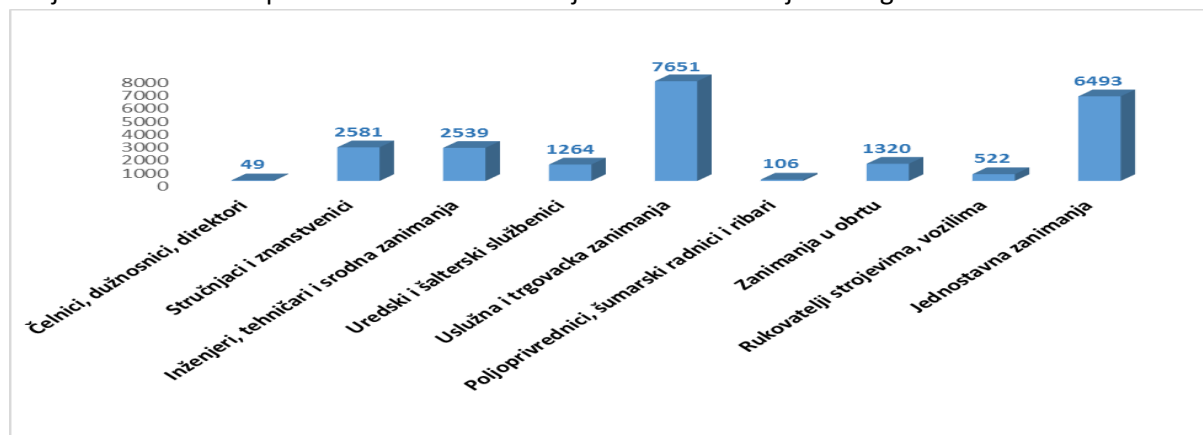
1.4.8. Potrebe lokalnih poslodavaca

U promatranom petogodišnjem razdoblju od 2010. – 2014.g. na području Županije preko HZZ-a se najviše tražilo konobara, sobarica, čistačica, kuhara i prodavača. Ako uspoređujemo 2014.g. sa 2010.g. došlo je do povećanja indeksa potražnje za radnicima na području Dubrovačko-neretvanske županije za 38,4%.

Prema rodovima zanimanja riječ je o uslužnim i trgovinskim zanimanjima kao i o jednostavnim zanimanjima za koja ne treba imati završenu višu ili visoku stručnu spremu.

Graf 7

Broj traženih radnika prema rodovima zanimanja od 2010. do kraja 2014.g.

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Da bismo znali koje potrebe imaju poslodavci prilikom traženja radnika pored nekih evidentiranih pokazatelja uzeli smo i u obzir anketno istraživanje koje se provodi svake godine.

Hrvatski zavod za zapošljavanje – Područni ured Dubrovnik i pridruženi partneri Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora i Hrvatska udruga poslodavaca provode svake godine Anketu poslodavaca. Ciljevi koji se žele postići anketom su: prepoznati potrebe lokalnih poslodavaca, istražiti neuravnoteženost ponude i potražnje na tržištu rada, kvalitetnije pripremiti radnu snagu za poslodavce, pozvati poslodavce na bolju suradnju te prikupiti informacije o kretanju zaposlenosti, poteškoćama pri zapošljavanju i potrebama u pogledu znanja i vještina radnika. Treba dodati da postojeće evidencije poslodavaca ne zadovoljavaju strukturom i kvalitetom podataka koje su neophodne za istraživanje stanja na tržištu rada, stoga ovom anketom se dolazi do preciznijih i kvalitetnijih podataka. Slijedi pregled onih podataka iz ankete koji su značajni za razvoj ljudskih potencijala.

S obzirom na vrstu ugovora o radu poslodavci sa područja Dubrovačko-neretvanske županije su u 2014.g. najviše zapošljavali na određeno vrijeme (89,4%), a skoro svaki drugi zaposleni je sklopio sezonski ugovor o radu s poslodavcem. Uspoređujući istraživanje prethodne dvije godine povećao se udio ugovora o radu na neodređeno vrijeme sa 9,4% na 10,6%, ali to je još uvijek daleko od udjela na razini cijele RH koji je iznosio 17,5%.

Tablica 34

Udio poslodavaca koji su tražili radnike i imali poteškoća s pronalaženjem radnika

Obilježje	Poslodavci koji su tražili radnike	Od toga imali poteškoće s pronalaženjem radnika
RH 2013.	67%	19%
RH 2014.	64%	29%
DNŽ 2013.	61%	14%
DNŽ 2014.	50%	28%
Sektor vlasništva		
Privatni	46%	33%
Državni ili javni	58%	23%
Ostalo	67%	16%
Veličina poslodavca (privatni sektor)		
Mikro poslodavci – obrt	31%	22%
Mikro poslodavci – d.o.o.	42%	30%
Mali poslodavci	63%	27%
Srednji poslodavci	58%	55%
Veliki poslodavci	75%	100%

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Svaki drugi anketirani poslodavac na području Dubrovačko-neretvanske županije je u 2014.g. tražio radnike, što je znatno niže u odnosu na iskaze iz 2013. godine. Od toga je nešto manje od trećine imalo poteškoća s pronalaženjem radnika, što predstavlja određeni porast u odnosu na prethodnu godinu, odnosno manju mogućnost ponude da zadovolji potražnju za radom. Ipak, poteškoće su na razini Hrvatske malo veće.

Iako su broj i intenzitet zapošljavanja bili bitno manji, u javnom je sektoru udio poslodavaca koji su tražili zaposlenike bio veći nego u privatnom, što je prvenstveno potrebno pripisati većoj veličini organizacija u javnom sektoru. U privatnom sektoru udio poslodavaca koji su tražili zaposlenike raste s veličinom tvrtke. Poteškoće u pronalaženju radnika nešto su češće u privatnom sektoru, gdje je trećina takvih poslodavaca imalo poteškoća, a rjeđe prisutne u javnom sektoru i kod ostalih poslodavaca. Svi veliki poslodavci su imali poteškoća sa pronalaženjem radnika što je očekivano ako je poznato da su to hotelske kuće koje trebaju konobare, sobarice i kuhare i bolnice/domovi zdravlja koji trebaju medicinsko i liječničko osoblje kojeg uvijek nedostaje na tržištu.

Tablica 35

Zanimanja za koja poslodavci nisu mogli zadovoljiti potrebu u 2014. godini

ŠIFRA I NAZIV ZANIMANJA	ŠIFRA I NAZIV ZANIMANJA
5123133 konobar/konobarica	3121516 informatičar/informatičarka
5122123 kuhar/kuharica	3320116 odgojitelj/odgojiteljica predškolske djece
3231114 medicinska sestra	3414416 turistički animator/turistička animatorica
2224117 magistar/magistra farmacije	5220213 prodavač/prodavačica
2331517 učitelj/učiteljica matematike	9132111 čistačica

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Iz ove tablice se vidi da je nedostatak radnika traženog zanimanja najviše zastupljen u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, zdravstvenim i znanstvenim djelatnostima, te obrazovanju. U odnosu na prijašnja istraživanja ovaj broj poslodavca koji su imali poteškoća u pronalaženju radnika se postepeno smanjuje. Razlog tomu je što je porast nezaposlenosti stvorio i veliki broj različitih profila zanimanja u evidenciji HZZ-a pa poslodavci lakše dolaze do kvalitetnijeg i potrebnog radnika nego prijašnjih godina.

Poslodavcima je očito najveći problem predstavljao u zapošljavanju nedostatak iskusnih radnika (44,4%), a više od 35% poslodavaca imalo je problema u pronalaženju radnika tražene razine obrazovanja. U Hrvatskoj je taj postotak veći (50%) jer na području Dubrovačko-neretvanske županije postoje veće šanse za stjecanje radnog iskustva zbog velike potražnje sezonskih radnika u turizmu gdje se većinom zapošljavaju mladi što u većini županija nije moguće ostvariti. Plaće u Dubrovačko-neretvanskoj županiji nisu dovoljno visoke da bi motivirale radnike da se zaposle baš u tom zanimanju koje je poslodavcu potrebno, kaže 35% anketiranih poslodavaca dok je u Hrvatskoj taj problem puno manji (19% anketiranih).

Zanimanja koja su najbolje plaćena prema iskazima poslodavaca su: diplomirani programer, doktor medicine i farmaceutski tehničar. Većina poslodavaca (60%) koji su imali problema u pronalaženju radnika smatra da im nije potrebna radna snaga iz inozemstva da bi zadovoljili potrebu u zanimanju za koje postoji poteškoća.

Anketom se istražilo i koliko poslodavci ulažu u obrazovanje svojih zaposlenih radnika. Upitani jesu li 2014. godine njihovi radnici prošli neki oblik edukacije 31% poslodavaca u DNŽ je odgovorilo potvrdno što je ispod udjela RH koji je iznosio 49%.

Naukovanje i učeničku praksu radnika je vršilo 5% anketiranih poslodavaca s područja Dubrovačko-neretvanske županije. Mjeru stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa je koristilo 9% anketiranih poslodavaca.

Vezano za upravljanje i razvoj ljudskih potencijala poslodavci najviše koriste procese/aktivnosti: uvođenje u posao (25,4%), motivaciju i nagrađivanje zaposlenika (24,3%), te planiranje zapošljavanja novih zaposlenika (17,8%). Ostali procesi su bili manje zastupljeni, a svaki četvrti poslodavac je naveo da ne provodi ništa od navedenog.

1.4.9. Provedba mjera aktivne politike zapošljavanja

Hrvatski zavod za zapošljavanje – Područni ured Dubrovnik provodi svake godine mjere aktivne politike zapošljavanja putem sredstava Nacionalnoga plana za poticanje zapošljavanja, te programa za poticanje zapošljavanja financiranih iz sredstava EU fondova kako bi dodatno potakli zapošljivost najugroženijih skupina na tržištu rada.

Tablica 36

Ukupni korisnici mjera HZZ-a u 2013. i 2014. godini

Naziv mjere	2013.	2014.
Javni radovi	235	120
Obrazovanje nezaposlenih	78	64
Potpore za samozapošljavanje	190	343
Potpore za zapošljavanje	140	301
Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa	230	444
Ostale mjere (očuvanje radnih mjesta i sl.)	101	58
UKUPNO	974	1.330

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Vidljivo je da je porastao broj korisnika mjera u 2014.g. i to za 36,6% više. Povećan je interes za mjere stručnog osposobljavanja i samozapošljavanja. Udio korisnika mjera je bio 16% u prosječnom broju nezaposlenih na evidenciji HZZ – Područnog ureda Dubrovnik u 2014. godini.

1.4.10. Trendovi tržišta rada - zaključci

Da bi se došlo do zaključaka o lokalnom tržištu rada veoma je važno uzeti u obzir cjelokupnu društveno-ekonomsku situaciju u Hrvatskoj, zajedno s lokalnim osobitostima povezanim s postojećim potencijalima i nedostacima. Osvrnuvši se na aktualnu gospodarsku situaciju u Dubrovačko-neretvanskoj županiji konstatira se da je globalna gospodarska kriza zahvatila i prodrla gotovo u sve strukture gospodarstva u 2009. godini koja se produljila sve do danas. Posljedice krize najprije su počeli osjećati oni segmenti gospodarstva, one tvrtke, čija je djelatnost bila najizloženija i najovisnija o utjecajima vanjskotrgovinskog poslovanja. Prvim recesijskim udarima, što se naše županije tiče, bili su u djelatnostima trgovine na malo i veliko, građevinarstvu, te prerađivačkoj industriji. Prijedlozi mjera i same mjere za ublažavanjem posljedica krize dolazili sus raznih strana, od strane Vlade RH, brojnih jedinica regionalne i lokalne samouprave, koji svoj naglasak stavljaju na potrebu discipline u plaćanju dospjelih obveza sa strane hrvatskih pravnih osoba. Gospodarska situacija u ovom trenutku prilično je neizvjesna i nepredvidljiva. Sa svjetskog tržišta pristižu znakovi oporavka, s druge pak strane u 2014. godini Hrvatska je još stagnerala (BDP -0,4%).

Prisutne teškoće uzrokuju i probleme u punjenju proračuna, kako državnog tako i lokalnih te regionalnih. Najznačajniji utjecaj na usporavanje gospodarskog rasta u 2014. godini imalo je nedostatak investicija u fiksni kapital i slaba potrošnja. Visoka zaduženost zemlje potencira strukturne probleme nastale zbog slabog korištenja vlastitih proizvodnih, prirodnih i ljudskih potencijala uz preveliku ovisnost o vanjskim izvorima financiranja.

Problemi u financijama su u nelikvidnosti, pogoršana struktura izvora financiranja i ograničeni pristup kreditnim izvorima zbog slabog kreditnog rejtinga zemlje.

Posebna pozornost dana je u učincima od turizma, dakle od spleta djelatnosti koje ostvaruju oko 1/4 hrvatskog BDP-a, a u Dubrovačko-neretvanskoj županiji je temeljna grana djelatnosti. U 2014. godini

zbog jako dobre turističke sezone, bilježi se rekordan broj zaposlenih na sezonskim poslovima, dok je također na kraju godine ostvaren i rekordan broj novo prijavljenih na Zavod u posljednjih deset godina. Razlog je istek ugovora na određeno vrijeme koji traje otprilike koliko i turistička sezona.

Uočljivo je da tržište rada u Dubrovačko-neretvanskoj županiji nije dovoljno dinamično i da ovisi o sezonskoj zaposlenosti. Ono favorizira mušku radnu snagu koji češće rade na neodređeno vrijeme dok se žene češće zapošljavaju na sezonskim poslovima. Razlog se može povezati sa segmentacijom na lokalnom tržištu rada, ali također i s tradicionalnim shvaćanjem uloge žena u društvu, te predrasuda poslodavaca da će žena biti manje posvećena poslu kada bude imala obitelj.

Posao najteže pronalaze osobe preko 50 godina starosti dok po brojnosti su najzastupljeniji na evidenciji nezaposlenih mladi od 20-29 godina starosti. Također, nezaposlenost je izražena kod slabije razvijenih općina poglavito u dolini rijeke Neretve.

Visina novčane naknade se povećava svake godine i očekuje se da će utjecati na smanjenje motivacije za traženjem zaposlenja, uz to smanjenjem standarda biti će i manje plaće pa će visina naknade još više utjecati na onu granicu do koje bi netko prihvatio slabije plaćeni posao.

Porast nezaposlenosti bilježi se i u 2014. godini. Kako se bude kretao BDP-a i industrijska proizvodnja u 2015. godini na nacionalnoj razini tako će se kretati i potražnja za radnicima i zadržavanje postojećih radnih mjesta. Zbog dobre turističke sezone i velikog broja dolazaka turista, u 2014. godini došlo je do povećanje potražnje i zapošljavanja radnika u odnosu na prošlu godinu ali treba reći da je 58% zapošljavanja bilo na sezonskim poslovima. Značajno dobre rezultate bilježili su Zračna luka Čilipi i Luka Gruž po prometu putnika, a i dubrovački hotelijeri.

U Dubrovačko-neretvanskoj županiji se očekuje u idućim godinama: povećanje smještajnih kapaciteta (hoteli Plat, Kupari i Belvedere), izgradnja nautičkih marina (Slano, Dubrovnik), uvođenje hidroaviona (povezat će Dubrovnik s otocima), revitalizacija poduzetničkih zona (Slano, Pobrežje), porast ulaganja u obnovljive izvore energije i uporaba novih tehnologija (očekuje se 15 novih projekata, solarna energija, parni kotlovi, mini centrale), izgradnja kongresnih centara itd. Sve to otvara mogućnost novom zapošljavanju za koje treba pripremiti nadolazeću radnu snagu. Za pretpostaviti je da će trebati ugostiteljski kadrovi koji inače i sada nedostaju na tržištu (konobari i kuhari) i jednostavna, nazovimo pomoćna zanimanja, za koja nije potrebno imati obrazovanje (čistačice, skladišni radnici, lučki radnici, radnici na gradilištu, sobarice itd.).

U Europi se ubuduće očekuje porast zapošljavanja u uslužnim djelatnostima, informacijskim tehnologijama, zdravstvu i socijalnom radu. Moguće je još više iskoristiti neobrađive površine, a hrane je manje u svijetu pa je za očekivati da će trebati sve više poljoprivrednih i kemijskih tehničara. Klasične kompetencije kao što su znanje stranog jezika i poznavanje osnova informatike sve će manje biti ključan uvjet za prijem u radni odnos, a tražiti će se transverzalne kompetencije: sposobnost rješavanja problema na licu mjesta, analitičke sposobnosti i predviđanja događaja, vještine u komunikaciji sa klijentima, poznavanje više stranih jezika, sve veći broj zaposlenih sa završenim magisterijem i doktoratom itd.

Zaključimo još da samo partnerski odnos irazličitih dionika mogu rezultirati većim i dinamičnijim zapošljavanjem i obrazovanjem svih skupina nezaposlenih osoba i jačanjem konkurentnosti na tržištu rada što je smisao postojanja Lokalnih partnerstava za zapošljavanje. Prekvalificirati, osposobiti, usavršavati dio radnog stanovništva te učinkovitije upravljati ljudskim resursima u skladu s potrebama gospodarstva smanjit će se visoke stope nezaposlenosti u gradovima i dijelu nerazvijenijih općina.

1.4.11. Trendovi na tržištu rada – statistički dodatak

Tablica 37

Broj stanovnika na području ispostava PU HZZ-a DNŽ

Broj stanovnika				
Ispostava				
God.	Dubrovnik	Metković	Ploče	Korčula - Lastovo
2001.	65208	24775	10834	22053
2011.	65875	25697	10102	21109

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 38

Stopa registrirane nezaposlenosti po ispostavama PU HZZ-a DNŽ

Ispostava				
God.	Dubrovnik	Metković	Ploče	Korčula - Lastovo
2014.	12,9	38,4	27,2	23,6

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 39

Izabrani pokazatelji stanja i kretanja na tržištu rada – Ispostava Dubrovnik

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj nezaposlenih	2992	3780	3989	3677	4035	4024	3777
<i>Postotak u broju nezaposlenih</i>							
Žene	59,4	57,3	53,8	54,0	52,5	53,5	53,9
Bez iskustva na tržištu rada	8,5	7,8	7,1	7,4	8,6	8,6	8,2
Korisnici novčane naknade	34,4	34,2	35,9	40,8	37,3	27,3	35,6
Priljev (novoprijavljeni)	14,7	11,1	12,5	14,7	13,4	14,9	17,5
Odljev	4,5	5,5	5,8	6,4	5,8	6,4	8,3
Pronašli zaposlenje	2,2	1,8	1,9	2,6	2,8	2,8	4,4
Brisani iz evidencije	2,2	3,7	3,8	3,8	3,0	3,6	3,8
Omjer broja nezaposlenih prema broju slobodnih radnih mjesta	1,9	1,4	1,3	1,1	5,3	3,6	4,9

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 40

Izabrani pokazatelji stanja i kretanja na tržištu – Ispostava Metković

Ispostava Metković	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj nezaposlenih	1543	1941	2098	2305	2527	2904	2938
<i>Postotak u broju nezaposlenih</i>							
Žene	65,5	61,1	56,7	56,6	55,3	54,5	53,8
Bez iskustva na tržištu rada	11,9	11,1	11,8	11,1	12,2	11,3	11,6
Korisnici novčane naknade	29,0	26,3	26,7	24,2	18,6	18,1	12,9
Priljev (novoprijavljeni)	10,0	9,6	10,2	16,7	9,8	10,7	10,1
Odljev	6,6	5,4	4,6	5,7	3,8	3,7	3,7
Pronašli zaposlenje	1,9	2,4	1,0	2,1	1,3	2,5	2,3
Brisani iz evidencije	4,7	2,9	3,6	3,6	2,5	1,1	1,3
Omjer broja nezaposlenih prema broju slobodnih radnih mjesta	0,8	0,9	0,7	0,3	0,4	1,0	0,7

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 41

Izabrani pokazatelji stanja i kretanja na tržištu – Ispostava Ploče

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj nezaposlenih	618	680	725	732	779	856	906
<i>Postotak u broju nezaposlenih</i>							
Žene	68,1	64,3	59,9	59,8	57,5	54,9	54,4
Bez iskustva na tržištu rada	10,4	8,8	9,5	10,5	11,8	11,7	9,6
Korisnici novčane naknade	26,7	22,1	21,9	24,3	20,9	20,9	18,0
Priljev (novoprijavljeni)	10,8	6,5	8,0	15,2	12,3	11,7	10,8
Odljev	3,2	5,3	2,1	7,7	4,0	5,5	5,1
Pronašli zaposlenje	2,1	2,6	1,0	4,2	2,4	3,5	4,0
Brisani iz evidencije	1,1	2,6	1,1	3,4	1,5	2,0	1,1
Omjer broja nezaposlenih prema broju slobodnih radnih mjesta	0,6	0,9	1,2	1,4	0,4	1,1	1,7

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 42

Izabrani pokazatelji stanja i kretanja na tržištu – Ispostava Korčula - Lastovo

Tablica 4. Ispostava Korč.-Last.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj nezaposlenih	1343	1499	1547	1576	1699	1720	1625
<i>Postotak u broju nezaposlenih</i>							
Žene	61,3	59,8	57,9	56,7	54,0	52,6	57,5
Bez iskustva na tržištu rada	6,0	14,7	6,5	6,4	7,2	7,0	6,5
Korisnici novčane naknade	30,8	31,4	27,4	32,0	25,8	22,7	25,7
Priljev (novoprijavljeni)	11,5	9,6	8,9	10,6	9,5	10,6	12,2
Odljev	3,9	3,4	5,9	3,7	5,0	6,2	7,6
Pronašli zaposlenje	2,6	1,7	2,2	0,6	1,9	3,7	3,6
Brisani iz evidencije	1,3	1,7	3,7	3,2	3,1	2,4	4,1
Omjer broja nezaposlenih prema broju slobodnih radnih mjesta	0,4	0,3	0,0	1,1	0,8	2,2	1,5

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 43

Broj nezaposlenih u DNŽ 2008. - 2014.

Mjesec	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
I.	7554	7038	8404	9111	8937	9801	10244
II.	7593	7397	8696	9132	9151	9981	10615
III.	7426	7487	8635	8884	8994	9687	10293
IV.	6746	7090	8028	7854	7955	8728	8955
V.	5958	6475	7417	6949	6718	7248	7538
VI.	5316	5792	6516	6092	5978	6353	6609
VII.	4938	5501	6113	5920	5928	6068	6083
VIII.	4847	5498	6078	5861	6064	6050	6084
IX.	5038	5904	6384	5824	6396	6427	6206
X.	5444	6647	7002	6568	7382	7626	7342
XI.	5987	7502	7881	7604	8409	8827	8581
XII.	6496	7900	8359	8290	9040	9504	9246

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 44

Broj nezaposlenih – ispostava Dubrovnik 2008. - 2014.

Mjesec	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
I.	3559	3273	4040	4299	4096	4432	4496
II.	3531	3480	4155	4295	4221	4498	4704
III.	3416	3507	4021	4129	4034	4245	4403
IV.	2905	3191	3561	3441	3218	3415	3392
V.	2455	2780	3193	2862	2519	2573	2539
VI.	2270	2548	2823	2484	2275	2282	2248
VII.	2185	2482	2691	2468	2300	2190	2022
VIII.	2145	2519	2649	2414	2334	2138	2006
IX.	2186	2624	2731	2341	2395	2233	2001
X.	2342	2995	3079	2734	2975	2874	2621
XI.	2685	3566	3720	3373	3698	3682	3428
XII.	2992	3780	3989	3677	4035	4024	3777

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 45

Broj nezaposlenih – Ispostava Metković 2008. - 2014.

Mjesec	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
I.	1842	1628	2084	2357	2430	2750	3036
II.	1886	1664	2193	2392	2466	2825	3110
III.	1871	1721	2268	2371	2486	2806	3103
IV.	1837	1715	2218	2233	2406	2748	2962
V.	1760	1662	2138	2131	2237	2537	2806
VI.	1629	1605	1977	2002	2126	2391	2667
VII.	1582	1623	1954	1990	2148	2398	2592
VIII.	1534	1675	1976	2008	2249	2452	2615
IX.	1508	1762	2021	2010	2335	2599	2590
X.	1485	1798	1963	1955	2294	2587	2645
XI.	1491	1858	1979	2051	2375	2698	2748
XII.	1543	1941	2098	2305	2527	2904	2938

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 46

Broj nezaposlenih – Ispostava Ploče 2008. - 2014.

Mjesec	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
I.	727	696	713	816	771	855	931
II.	730	732	744	781	792	876	943
III.	718	748	775	769	786	872	937
IV.	687	724	739	735	755	849	872
V.	627	705	736	705	665	743	793
VI.	544	612	646	626	584	651	664
VII.	523	592	593	578	568	635	663
VIII.	516	564	585	564	591	626	662
IX.	511	617	607	566	646	627	689
X.	543	674	646	624	697	732	774
XI.	571	672	682	677	714	803	854
XII.	618	680	725	732	779	856	906

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 47

Broj nezaposlenih – Ispostava Lastovo - Korčula 2008. - 2014.

Mjesec	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
I.	1426	1441	1567	1639	1640	1764	1781
II.	1446	1518	1604	1664	1672	1782	1858
III.	1421	1511	1571	1615	1688	1764	1850
IV.	1317	1460	1510	1445	1576	1716	1729
V.	1116	1328	1350	1248	1297	1395	1400
VI.	873	1027	1070	980	993	1029	1030
VII.	648	804	875	884	912	845	806
VIII.	652	740	868	875	890	834	801
IX.	833	901	1025	907	1020	968	926
X.	1074	1180	1314	1255	1416	1433	1302
XI.	1240	1406	1500	1503	1622	1644	1551
XII.	1343	1499	1547	1576	1699	1720	1625

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 48

Broj nezaposlenih osoba s invaliditetom u DNŽ 2008. - 2014.

Mjesec	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
I.	71	67	72	70	81	81	96
II.	70	69	78	74	81	91	104
III.	75	68	80	74	84	90	105
IV.	69	67	66	67	71	80	95
V.	67	64	63	61	67	76	83
VI.	69	62	62	62	60	74	78
VII.	61	61	63	64	63	74	74
VIII.	58	63	61	61	62	72	77
IX.	57	62	56	63	64	79	79
X.	54	60	62	66	70	87	85
XI.	52	66	67	77	72	98	95
XII.	61	70	71	76	75	96	92

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 49

Broj nezaposlenih hrvatskih branitelja u DNŽ 2008. - 2014.

Mjesec	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
I.	851	743	818	929	868	932	964
II.	847	778	871	916	880	953	1019
III.	835	792	890	884	871	936	995
IV.	776	752	846	817	732	882	922
V.	720	713	857	754	698	797	833
VI.	646	654	770	677	647	731	747
VII.	602	614	740	676	652	687	686
VIII.	588	602	723	664	674	682	681
IX.	602	627	751	653	705	696	691
X.	637	680	795	686	784	762	751
XI.	670	738	851	755	845	833	832
XII.	709	776	888	808	887	891	882

Izvor: HZZ – područni ured Dubrovnik

Tablica 50

Analiza sezonalnosti na tržištu rada za područje DNŽ

Godina	Mjesec	UKUPNO		Bez škole i nezavršena osnovna škola		Osnovna škola		SŠ za zanimanja do 3 god. i škola za KV i VKV radnike		SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazija		Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola		Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
2008.	travanj	6.746	4.217	141	96	1.117	722	2.828	1.640	1.915	1.310	348	201	397	248
	srpanj	4.938	3.120	112	71	834	534	1.990	1.163	1.390	997	282	161	330	194
	prosinac	6.496	4.033	125	88	1.069	696	2.672	1.507	1.856	1.294	365	206	409	242
2009.	travanj	7.090	4.382	132	90	1.119	734	2.914	1.644	2.097	1.422	378	215	450	277
	srpanj	5.501	3.380	133	89	968	609	2.059	1.132	1.663	1.140	338	200	340	210
	prosinac	7.900	4.684	147	102	1.378	854	3.020	1.577	2.398	1.561	459	278	498	312
2010.	travanj	8.028	4.662	145	97	1.365	792	3.057	1.555	2.497	1.620	452	279	512	319
	srpanj	6.113	3.449	118	73	1.041	565	2.308	1.136	1.863	1.203	346	205	437	267
	prosinac	8.359	4.664	143	90	1.393	799	3.208	1.524	2.577	1.624	459	279	579	348
2011.	travanj	7.854	4.335	145	91	1.317	739	2.979	1.404	2.442	1.530	447	263	524	308
	srpanj	5.920	3.319	114	70	987	526	2.153	1.042	1.808	1.148	372	229	486	304
	prosinac	8.290	4.621	123	84	1.348	780	3.140	1.495	2.546	1.555	511	315	622	392
2012.	travanj	7.955	4.431	110	69	1.261	701	3.034	1.486	2.455	1.511	487	295	608	369
	srpanj	5.928	3.245	92	54	955	481	2.184	1.012	1.780	1.116	385	253	532	329
	prosinac	9.040	4.883	111	69	1.312	709	3.448	1.557	2.816	1.699	620	400	733	449
2013.	travanj	8.728	4.767	98	55	1.320	717	3.314	1.550	2.766	1.670	571	355	659	420
	srpanj	6.068	3.350	93	48	932	469	2.211	1.052	1.871	1.174	401	258	560	349
	prosinac	9.504	5.108	113	68	1.422	765	3.653	1.657	3.040	1.813	544	336	732	469
2014.	travanj	8.955	4.843	100	59	1.324	699	3.428	1.611	2.849	1.673	556	347	698	454
	srpanj	6.083	3.371	87	47	939	469	2.212	1.067	1.838	1.128	409	266	598	394
	prosinac	9.246	5.046	89	55	1.440	766	3.468	1.620	2.939	1.754	588	373	722	478

Tablica 51

Analiza sezonalnosti na tržištu rada za područje Ispostave Dubrovnik

Godina	Mjesec	UKUPNO		Bez škole i nezavršena osnovna škola		Osnovna škola		SŠ za zanimanja do 3 god. i škola za KV i VKV radnike		SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazija		Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola		Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
2008.	travanj	2.905	1.726	78	51	444	257	1.124	613	871	585	161	80	227	140
	srpanj	2.185	1.312	62	38	329	194	821	440	666	474	125	61	182	105
	prosinac	2.992	1.778	72	50	443	274	1.165	618	885	595	193	102	234	139
2009.	travanj	3.191	1.898	75	50	447	275	1.208	647	999	662	195	97	267	167
	srpanj	2.482	1.468	52	31	382	209	886	456	786	555	174	91	202	126
	prosinac	3.780	2.166	63	42	639	359	1.326	678	1.186	752	258	138	308	197
2010.	travanj	3.561	2.036	59	38	598	317	1.218	614	1.147	753	245	132	294	182
	srpanj	2.691	1.458	52	27	449	206	919	426	851	556	181	91	239	152
	prosinac	3.989	2.146	67	38	657	345	1.417	642	1.278	791	242	137	328	193
2011.	travanj	3.441	1.831	74	43	558	272	1.194	538	1.086	668	237	135	292	175
	srpanj	2.468	1.340	48	23	416	181	803	379	771	491	176	108	254	158
	prosinac	3.677	1.985	56	39	606	311	1.258	569	1.166	708	257	150	334	208
2012.	travanj	3.218	1.749	37	22	509	235	1.109	525	1.023	640	228	133	312	194
	srpanj	2.300	1.251	33	18	362	142	738	320	720	479	181	115	266	177
	prosinac	4.035	2.120	40	27	558	271	1.422	587	1.295	796	307	178	413	261
2013.	travanj	3.415	1.823	27	14	506	247	1.149	499	1.127	688	254	145	352	230
	srpanj	2.190	1.200	23	13	333	142	683	298	701	457	165	104	285	186
	prosinac	4.024	2.151	36	22	594	299	1.401	593	1.321	797	278	173	394	267
2014.	travanj	3.392	1.808	24	13	503	240	1.184	532	1.093	642	245	149	343	232
	srpanj	2.022	1.125	21	11	324	135	652	309	590	386	167	105	268	179
	prosinac	3.777	2.037	26	18	629	312	1.272	568	1.185	694	286	185	379	260

Tablica 52

Analiza sezonalnosti na tržištu rada područje Ispostave Metković

Godina	Mjesec	UKUPNO		Bez škole i nezavršena osnovna škola		Osnovna škola		SŠ za zanimanja do 3 god. i škola za KV i VKV radnike		SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazija		Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola		Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
2008.	travanj	1.837	1.195	41	27	303	202	847	532	476	325	85	57	85	52
	srpanj	1.582	1.046	36	23	274	181	688	441	409	289	88	58	87	54
	prosinac	1.543	1.011	33	22	253	166	678	424	414	300	76	47	89	52
2009.	travanj	1.715	1.124	36	22	279	187	757	469	478	335	78	56	87	55
	srpanj	1.623	1.054	58	41	313	212	623	375	467	319	86	60	76	47
	prosinac	1.941	1.185	56	38	326	217	827	444	544	361	88	66	100	59
2010.	travanj	2.218	1.282	59	38	366	217	933	478	653	413	88	66	119	70
	srpanj	1.954	1.142	48	33	331	196	806	422	561	357	90	64	118	70
	prosinac	2.098	1.189	54	36	324	191	886	439	607	383	97	63	130	77
2011.	travanj	2.233	1.262	50	32	356	212	926	461	682	431	98	60	121	66
	srpanj	1.990	1.148	48	33	317	192	787	393	597	378	108	66	133	86
	prosinac	2.305	1.305	46	29	350	217	975	482	685	418	105	68	144	91
2012.	travanj	2.406	1.354	51	32	355	216	1.021	522	720	429	119	71	140	84
	srpanj	2.148	1.203	46	31	330	194	877	433	636	389	111	71	148	85
	prosinac	2.527	1.397	46	28	371	214	1.065	529	751	442	137	94	157	90
2013.	travanj	2.748	1.517	46	27	418	238	1.165	578	823	494	140	89	156	91
	srpanj	2.398	1.364	51	28	373	211	962	499	715	446	135	84	162	96
	prosinac	2.904	1.583	55	33	430	242	1.242	608	885	527	119	73	173	100
2014.	travanj	2.962	1.633	55	33	437	246	1.231	611	925	552	138	85	176	106
	srpanj	2.592	1.443	53	31	398	218	1.036	510	785	480	132	86	188	118
	prosinac	2.938	1.581	47	28	416	226	1.226	573	930	565	140	84	179	105

Tablica 53

Analiza sezonalnosti na tržištu rada Ispostave Ploče

Godina	Mjesec	UKUPNO		Bez škole i nezavršena osnovna škola		Osnovna škola		SŠ za zanimanja do 3 god. i škola za KV i VKV radnike		SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazija		Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola		Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
2008.	travanj	687	468	11	8	86	62	301	193	218	157	47	32	24	16
	srpanj	523	358	10	6	69	48	207	133	172	128	39	26	26	17
	prosinac	618	421	9	6	76	56	273	172	193	142	37	26	30	19
2009.	travanj	724	480	7	5	89	66	322	197	229	161	44	31	33	20
	srpanj	592	374	6	4	83	58	238	134	202	132	36	27	27	19
	prosinac	680	437	5	4	83	55	289	162	235	169	42	31	26	16
2010.	travanj	739	455	6	4	85	57	306	164	266	175	48	35	28	20
	srpanj	593	342	6	3	72	44	231	115	212	133	37	27	35	20
	prosinac	725	434	4	2	87	61	276	138	263	172	50	34	45	27
2011.	travanj	735	432	4	3	88	65	273	138	284	177	46	28	40	21
	srpanj	578	347	4	3	72	48	207	109	206	130	48	35	41	22
	prosinac	732	438	4	2	85	63	284	145	260	164	50	35	49	29
2012.	travanj	755	446	5	2	79	56	275	146	280	175	51	36	65	31
	srpanj	568	320	7	1	65	40	196	101	195	110	47	36	58	32
	prosinac	779	448	9	2	82	53	262	135	300	176	62	46	64	36
2013.	travanj	849	476	10	2	84	56	297	145	339	195	67	45	52	33
	srpanj	635	326	11	1	70	38	212	92	239	134	47	31	56	30
	prosinac	856	470	9	2	94	60	297	145	336	190	56	35	64	38
2014.	travanj	872	488	8	2	90	54	296	146	340	195	66	46	72	45
	srpanj	663	344	7	1	71	38	220	95	249	130	47	35	69	45
	prosinac	906	493	7	2	100	61	317	151	347	192	67	45	68	42

Tablica 54

Analiza sezonalnosti na tržištu rada za područje Ispostave Korčula - Lastovo

Godina	Mjesec	UKUPNO		Bez škole i nezavršena osnovna škola		Osnovna škola		SŠ za zanimanja do 3 god. i škola za KV i VKV radnike		SŠ za zanimanja u trajanju od 4 i više godina i gimnazija		Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola		Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	
		Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
2008.	travanj	1.317	828	11	10	284	201	556	302	350	243	55	32	61	40
	srpanj	648	404	4	4	162	111	274	149	143	106	31	16	34	18
	prosinac	1.343	823	11	10	297	200	556	293	364	257	60	31	55	32
2009.	travanj	1.460	880	14	13	304	206	627	331	391	264	63	31	61	35
	srpanj	804	484	17	13	190	130	312	167	208	134	42	22	35	18
	prosinac	1.499	896	23	18	330	223	578	293	433	279	71	43	64	40
2010.	travanj	1.510	889	21	17	316	201	600	299	431	279	71	46	71	47
	srpanj	875	507	12	10	189	119	352	173	239	157	38	23	45	25
	prosinac	1.547	895	18	14	325	202	629	305	429	278	70	45	76	51
2011.	travanj	1.445	810	17	13	315	190	586	267	390	254	66	40	71	46
	srpanj	884	484	14	11	182	105	356	161	234	149	40	20	58	38
	prosinac	1.576	893	17	14	307	189	623	299	435	265	99	62	95	64
2012.	travanj	1.576	882	17	13	318	194	629	293	432	267	89	55	91	60
	srpanj	912	471	6	4	198	105	373	158	229	138	46	31	60	35
	prosinac	1.699	918	16	12	301	171	699	306	470	285	114	82	99	62
2013.	travanj	1.716	951	15	12	312	176	703	328	477	293	110	76	99	66
	srpanj	845	460	8	6	156	78	354	163	216	137	54	39	57	37
	prosinac	1.720	904	13	11	304	164	713	311	498	299	91	55	101	64
2014.	travanj	1.729	914	13	11	294	159	717	322	491	284	107	67	107	71
	srpanj	806	459	6	4	146	78	304	153	214	132	63	40	73	52
	prosinac	1.625	935	9	7	295	167	653	328	477	303	95	59	96	71

Tablica 55

Kretanje dugotrajne nezaposlenosti na području DNŽ 2008. - 2014.

GODINA YEAR	UKUPNO		Do 3 mjeseca <i>Up to 3 Months</i>		3 - 6		6 - 9		9 - 12		1 - 2 Godine/ <i>Years</i>		2 - 3 Godine/ <i>Years</i>		Preko 3 godine <i>Over 3 years</i>	
	Ukupno <i>Total</i>	Žene <i>Women</i>	Ukupno <i>Total</i>	Žene <i>Women</i>	Ukupno <i>Total</i>	Žene <i>Women</i>	Ukupno <i>Total</i>	Žene <i>Women</i>	Ukupno <i>Total</i>	Žene <i>Women</i>	Ukupno <i>Total</i>	Žene <i>Women</i>	Ukupno <i>Total</i>	Žene <i>Women</i>	Ukupno <i>Total</i>	Žene <i>Women</i>
2008.	6.496	4.033	2.268	1.344	734	441	263	166	293	187	680	445	394	263	1.864	1.187
2009.	7.900	4.684	2.969	1.664	1.167	650	453	251	496	291	804	507	349	239	1.662	1.082
2010.	8.359	4.664	3.176	1.731	1.127	582	523	215	504	246	1.169	695	431	272	1.429	923
2011.	8.290	4.621	3.874	2.118	854	468	488	266	402	218	1.097	558	541	334	1.034	659
2012.	9.040	4.883	3.896	2.090	1.450	700	505	268	485	254	1.212	687	522	287	970	597
2013.	9.504	5.108	4.171	2.232	1.283	654	494	258	503	247	1.358	713	664	392	1.031	612
2014.	9.246	5.046	4.227	2.280	1.088	563	472	264	489	259	1.120	586	718	400	1.132	694

2. SWOT ANALIZA

SWOT analiza jedan je od analitičkih alata kojim se kroz 4 glavna čimbenika nastoje prikazati snage, slabosti, prijetnji i mogućnosti određenog sektora odnosno područja (regije), koje su rezultat analize gospodarske i društvene situacije u Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

SWOT analiza podijeljena je obzirom na glavna područja djelovanja na koje je Strategije usmjerena – gospodarstvo, obrazovanje i tržište rada, i socijalna kohezija i jednake mogućnosti zapošljavanja koja su strukturirana u tri strateška prioriteta:

1. *Unaprjeđenje znanja i stručnosti za konkurentno gospodarstvo*
2. *Razvoj i usklađivanje programa obrazovanja i znanosti u skladu s potrebama tržišta rada*
3. *Povećanje razine zapošljivosti, socijalna kohezija i snaženje partnerskih odnosa na tržištu rada*

Gospodarstvo

SNAGE

- Razvijenost turističkog sektora (Dubrovnik – turistički brand)
- Postojanje Lokalnog partnerstva za zapošljavanje i spremnost lokalnih partnera na suradnju
- Sustav lokalnih poticajnih mjera (agroturizam, tradicionalni zanati, poljoprivredni sektor)
- Duga pomorska tradicija
- Iskustvo u programima aktivnih mjera politike zapošljavanja
- Prikupljeno iskustvo provođenja EU projekata iz sfere tržišta rada
- Rast broja novootvorenih poduzeća u DNŽ

SLABOSTI

- Nema sadržaja – sezonalnost
- Monostruktura gospodarstva
- Mjere za zapošljavanje nisu prilagođene turističkim djelatnostima. Nacionalne mjere ne odgovaraju regionalnim i lokalnim potrebama
- Nepovoljna dobna struktura radne snage
- Visok udio uslužnih djelatnosti kod zaposlenih osoba
- Slab odnos ponude radne snage i potreba na tržištu rada
- Niska razina zapošljavanja marginaliziranih skupina
- Slaba mobilnost radne snage (lokalnog stanovništva)
- Nejednaka razvijenost županije

PRILIKE

- Razvoj novih oblika turističke ponude (filmske i TV produkcije)
- Modernizacija zračne luke Dubrovnik
- Povećanje smještajnih kapaciteta (privatizacija hotela Maestral, kompleks Kupari)
- Ulaganja u nautički turizam, izgradnja marina u Slanom i Dubrovniku
- Pojava novih vrsti prijevoza (hidroavionski prijevoz)
- Promjena društvenog stava o poduzetništvu
- Dostupnost aktivnih mjera na tržištu rada te drugih financijski izvora za poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja

PRIJETNJE

- Financijska i gospodarska kriza
- Privatizacija
- Pojava jeftine radne snage
- Loša prometna povezanost
- Nedostatak investicija

Obrazovanje i tržište rada

SNAGE

- Postojanje širokog izbora programa za strukovno obrazovanje
- Relativno nizak stupanj odustajanja tijekom srednjoškolskog obrazovanja u odnosu na Republiku Hrvatsku
- Osviještenost poslodavaca o potrebi cjeloživotno učenja
- Relativno dobra obrazovna struktura
- Postojanje preporuka za upisnu politiku za srednje i visoko školstvo
- Postojanje tri visokoobrazovne institucije u Dubrovniku
- Mjere aktivne politike zapošljavanja namijenjenih za obrazovanje
- Razvijen sustav profesionalnog usmjeravanja unutar HZZ-a

SLABOSTI

- Nedostatak motivacije nezaposlenih za dodatnim obrazovanjem (izrazito naglašeno u Dubrovniku)
- Nedovoljno obrazovnih institucija za odrasle
- Neusklađenost obrazovanih programa i potreba na tržištu rada
- Nedostatak stručnog kadra u obrazovnim institucijama (posebno profesora matematike, kemije, fizike)

PRILIKE

- Dostupna sredstva za obrazovni sektor putem EU fondova
- Najavljena izgradnja studentskog doma može dovesti do povećanja broja studenata u Dubrovniku
- Privatno poduzetništvo u obrazovanju
- Dubrovnik kao sveučilišni grad
- Stvaranje preduvjeta za usklađivanje obrazovnog sustava s potrebama tržišta rada
- Obuhvatna reforma školstva u Republici Hrvatskoj

PRIJETNJE

- Smanjenje kvalitete nastave uslijed dugotrajnog deficita određenog profesorskog kadra
- Negativna demografska kretanja u Republici Hrvatskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji
- Financijsko-gospodarski kontekst može utjecati na usporavanje važnih reformi u obrazovanju

Socijalna kohezija i jednake mogućnosti zapošljavanja

SNAGE

- Postojanje svijesti o pomoći socijalno ugroženim skupinama (SUS)
- Gospodarska razvijenost Dubrovačko-neretvanske županije
- Ekstremno siromaštvo je jako rijetko
- Omogućavanje programa pomoćnik u nastavi i osobnih asistenata
- Projekti uključivanja stanovništva starijeg od 50 godina na tržište rada
- Izrađena strategija razvoja palijativne skrbi DNŽ
- Zakonski okvir za zapošljavanje osoba s invaliditetom (OSI)

SLABOSTI

- Slaba povezanost dionika koji se bave socijalnim uključivanjem
- Vodi se pasivna politika prema osobama iz SUS
- Nepoticanje uključivanja u tržište rada
- Poslodavci nedovoljno senzibilizirani za zapošljavanje OSI
- Nedostatak njegovatelja
- Nedovoljna osviještenost o mogućnostima socijalnog poduzetništva
- Nepostojanje financijskih mehanizama za stimuliranje socijalnog poduzetništva

PRILIKE

- Promoviranje socijalnog poduzetništva (uključivanje socijalno isključenih skupina u socijalne zadruge)
- Kreiranje mjera za socijalno ugrožene skupine,
- Osvještavanje javnosti o problemima socijalno ugroženih skupina
- Podizanje svijesti o važnosti promjene pasivne politike prema SUS

PRIJETNJE

- Povećanje socijalne naknade može destimulirati uključivanje u tržište rada
- Starenje stanovništva
- Smanjenje socijalnih mjera na državnoj razini
- Pasivnost socijalno ugroženih skupina – teško se odlučuju na uključivanje u tržište rada
- Tendencija rasta broja mladih osoba sa nezavršenim formalnim obrazovanjem

SNAGE

- Brojnost udruga i njihova raznovrsnost područja djelovanja
- Posotjanje Vijeća civilnog društva u gradu Dubrovniku
- Iskustvo u prijavljivanju i vođenju projekata
- Novi zakon o udrugama
- Mogućnost učenja (projektno planiranje i vođenje) putem razvojnih agencija i dr.

SLABOSTI

- Neaktivnost udruga
- Nedovoljan kapacitet za vođenje udruga
- Neprepoznata vrijednosti volonterstva i dobročinstva u široj javnosti
- Nesigurna financijska održivost udruga
- Nepoznavanje dodatnih izvora financiranja
- Nedostatak suradnje između udruga
- Nedovoljno razvijeni selekcijski kriteriji za dobivanje sredstava iz lokalnih i regionalnih proračuna

PRILIKE

- Financijska sredstva iz proračuna i dostupne mogućnosti iz Fondova EU
- Umrežavanje – međunarodne mreže
- Bolja povezanost između formalnog, neformalnog i informalnog znanja koje pruža civilni sektor
- Veliki broj obrazovnih institucija (potencijalni volonteri – mladi)
- Velika baza potencijalnih volontera (iz obrazovnih institucija – mladi)

PRIJETNJE

- Ekonomska kriza
- Politička nestabilnost u regiji
- Nepostojanje sustavnog financiranja aktivnosti
- Odlazak kvalificiranog kadra iz udruga u druge sektore

3. VIZIJA I STRATEŠKI PRIORITETI

3.1. Definiranje vizije i strateških prioriteta s mjerama

Vizija Strategije razvoja ljudskih potencijala Dubrovačko-neretvanske županije za razdoblje 2016. – 2020. je ostvariti:

KONKURENTNO I INOVATIVNO GOSPODARSTVO S VISOKOM RAZINOM ZAPOSLENOSTI I SOCIJALNE KOHEZIJE

Kako bi se ostvarila vizija Dubrovačko-neretvanske županije, Partnersko vijeće za tržište rada i razvoj ljudskih potencijala Dubrovačko-neretvanske županije donijelo je sljedeće prioritete i mjere za razdoblje od 2016. do 2020. godine:

PRIORITETI

1. Unaprjeđenje znanja i stručnosti za konkurentno gospodarstvo
2. Razvoj i usklađivanje programa obrazovanja i znanosti u skladu s potrebama tržišta rada
3. Povećanje razine zapošljivosti, socijalna kohezija i snaženje partnerskih odnosa na tržištu rada

Mjere za ostvarenje prioriteta

Prioritet 1.

1. Unaprjeđenje znanja i stručnosti za konkurentno gospodarstvo

- 1.1. Poticanje razvoja obrazovanja, istraživanja i znanstvene djelatnosti u prirodnim, tehničkim, biomedicinskim i informacijskim znanostima (STEM i ICT)
- 1.2. Prilagodba radne snage potrebama gospodarstva i promicanje mobilnosti
- 1.3. Promocija cjeloživotnog učenja
- 1.4. Razmjena znanja i tehnologije

Prioritet 2.

2. Razvoj i usklađivanje programa obrazovanja i znanosti u skladu s potrebama tržišta rada

- 2.1. Povećanje kvalitete obrazovanja
- 2.2. Otvorenost obrazovnog sustava cjeloživotnom obrazovanju
- 2.3. Razvoj visokog obrazovanja i znanstveno-istraživačkog sektora, te povećanje broja diplomanata u ključnim zanimanjima za razvoj ekonomije znanja u DNŽ
- 2.4. Izjednačavanje mogućnosti kvalitetnog obrazovanja

Prioritet 3.

3. Povećanje razine zapošljivosti, socijalna kohezija i snaženje partnerskih odnosa na tržištu rada

- 3.1. Promocija jednakih mogućnosti zapošljavanja i usklađivanje profesionalnog i obiteljskog života
- 3.2. Podrška i promocija poduzetništva i samozapošljavanja
- 3.3. Regionalna podrška pravnim i fizičkim osobama u svrhu razvoja socio-ekonomskih uvjeta života na području DNŽ

3.2. Relevantnost i usklađenost s drugim EU, nacionalnim i regionalnim dokumentima

Vrlo važna sastavnica svakog strateškog dokumenta je usklađenost sa strategijama i ostalim dokumentima višeg ranga te. Strategija razvoja ljudskih potencijala Dubrovačko-neretvanske županije izrađena je u skladu s ciljevima i prioritetima prepoznatim na EU, nacionalnoj i regionalnoj razini iz područja zapošljavanja, obrazovanja i socijalnog uključivanja. Usklađenost sa strateškim smjernicama dokumenata višeg reda pridonosi većoj mogućnosti povlačenja sredstava iz fondova EU, posebno iz Europskog socijalnog fonda.

Strateški dokumenti sa kojima je usklađena Strategija razvoja ljudskih potencijala Dubrovačko-neretvanske županije na europskoj razini su:

1. Europa 2020

Strategija Europa 2020 ključni je strateški dokument Europske unije koji donosi viziju europske socijalne tržišne ekonomije za 21. stoljeće. Njome su označena tri međuovisna prioriteta: pametan rast – razvijanjem ekonomije utemeljene na znanju i inovaciji; održiv rast –kojeg karakterizira „zelenije“ i učinkovitije iskorištavanje resursa, i uključiv rast – fokusiranje na ekonomiju koja postiže visoku stopu zaposlenosti i potiče društvenu i teritorijalnu povezanost. Glavni ciljevi Europa 2020 su: 75 % populacije u dobi između 20 – 64 godina trebalo bi biti zaposleno; h3 % BDP – a EU treba investirati u istraživanje i razvoj; ispuniti klimatsko-energetske ciljeve „20/20/20“ (uključujući i povećanje do 30 % smanjenja emisije ukoliko okolnosti dozvoljavaju); postotak osoba koje rano napuste školovanje trebao bi biti ispod 10 %, a najmanje 40 % mlađe generacije trebalo bi završiti tercijarni stupanj obrazovanja te bi 20 milijuna manje ljudi trebalo biti u opasnosti od siromaštva

2. Europska strategija zapošljavanja

Europska strategija zapošljavanja temelji se na strategiji Europa 2020 i usmjerena je prema otvaranju novih i povećanju kvalitete postojećih radnih mjesta na području Europske unije.Strategija u sebi obuhvaća elemente smanjenja strukturne nezaposlenosti, razvoj ljudskih potencijala radne snage u skladu s potrebama tržišta rada, poboljšanje kurikulumu za obrazovanje na svim razinama te promociju socijalne uključenosti i borbe protiv siromaštva. Strategija razvoja ljudskih potencijala Dubrovačko-neretvanske županije također u sebi sadrži navedene elemente.

3. Inicijativa za zapošljavanje mladih 2014. – 2020.

Kako bi ojačalo potporu u okviru postojećih fondova EU-a, Europsko vijeće u veljači 2013. dogovorilo je pokretanje Inicijative za zapošljavanje mladih. Ova nova inicijativa za razdoblje od 2014. do 2020. bit će usmjerena na regije s posebno visokom stopom nezaposlenosti mladih i na mlade u dobi između 15 i 24 godine, a nisu zaposleni, ne obrazuju se niti osposobljavanju (NEET skupine). Inicijativa će omogućiti financijsku podršku kao pomoć provedbi mjera u korist zapošljavanjamladih, kao što je Jamstvo za mlade. Regije EU-a u kojima su stope nezaposlenosti mladih iznad 25 % prve će primiti sredstva u okviru inicijative. Inicijativa će osigurati financijsku pomoć za provedbu mjera koje favoriziraju zapošljavanja mladih, poput Youth Guarantee.

4. Inicijativa za društveno poslovanje

Inicijativom je predstavljen akcijski plan za razvoj društvenog poduzetništva s 11 ključnih aktivnosti.Navedene aktivnosti se mogu podvesti pod tri šira područja: poboljšanje pristupa

financiranju; povećanje vidljivosti društvenog poduzetništva te unapređivanje zakonodavnog okvira.

Strateški dokumenti sa kojima je usklađena Strategija razvoja ljudskih potencijala Dubrovačko-neretvanske županije na nacionalnoj razini su:

1. Sporazum o partnerstvu i Nacionalni program reformi

Definiraju strateške prioritete Vlade RH usmjerene stvaranju novih i očuvanju postojećih radnih mjesta, sprječavanju nezaposlenosti, radu na fleksibilizaciji i mobilnosti dionika na tržištu rada, povezivanju i usklađivanju tržišta rada sa obrazovnim sustavom te poboljšanju učinkovitosti institucija koje djeluju na tržištu rada.

2. Operativni program „Konkurentnost i kohezija“ 2014.-2020.

Europska komisija odobrila je Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. 12. prosinca 2014. godine među prvih 50 od tada zaprimljenih 205 prijedloga operativnih programa čime je otvoren put za korištenje 6,881 milijardi eura iz Europski fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda. Programom se provodi kohezijska politika EU-a i doprinosi cilju Ulaganje za rast i radna mjesta kroz poticanje ulaganja u infrastrukturne investicije (u područjima prometa, energetike, zaštite okoliša, ICT-a) i pružanje potpore razvoju poduzetništva i istraživačkih djelatnosti. U okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. Republici Hrvatskoj je na raspolaganju 6,881 milijarda eura od čega 4,321 milijarda eura iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i 2,559 milijardi eura iz Kohezijskog fonda (KF).

3. Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014.-2020.

OP je usvojen 2014. godine te predstavlja temeljni dokument iz područja ljudskih potencijala. Osnovni cilj OP-a Učinkoviti ljudski potencijali je pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Hrvatskoj. Njegova je ukupna vrijednost 1.85 milijarde eura, od čega se 1.58 milijardi financira iz proračuna Europske unije, uključujući 66 milijuna eura iz Inicijative za zapošljavanje mladih.

4. Program ruralnog razvoja 2014. – 2020. godine

Europska komisija je odobrila Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. u svibnju 2015. godine, a vrijedan je oko 2.4 milijarde eura. Programom je definirano 16 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima uopće. Prihvatljiva ulaganja unutar mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. - 2020. sufinancirana su većim dijelom sredstvima Europske unije putem Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj dok je ostatak sufinanciran sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske.

5. Industrijska strategija Republike Hrvatske

Jedna od ključnih strategija za područje zapošljavanja u RH, usmjerena je povećanju zaposlenosti od najmanje 5% do 2020. godine u području visokih tehnologija, proizvodnje, komunikacijskih i informacijskih tehnologija u skladu sa Strategijom pametne specijalizacije. Poseban naglasak stavljen je na razvoj i poboljšanje nastavnih kurikuluma, kvalitetu strukovnog obrazovanja, unaprjeđenje kapaciteta radnika, te povezivanje obrazovnog, poslovnog i znanstveno-istraživačkog sektora.

6. Strategija razvoja turizma

Glavni ciljevi ove Strategije usmjereni su na obogaćivanje postojećih i generiranje novih turističkih sadržaja i doživljaja, sustavno podizanje razine znanja, vještina i obrazovanja turističkih djelatnika,

čime će se kontinuirano unaprjeđivati postojeća kvaliteta i izvrsnost usluge, stvaranje preduvjeta za jačanje poduzetništva, čime će se omogućiti ulazak u novi investicijski ciklus, stvaranje novih radnih mjesta i samozapošljavanje, učinkovito brendiranje Hrvatske i njenih turističkih regija, čime će se postići kvalitativno diferenciranje od konkurencije i osiguranje tržišne prepoznatljivosti.

7. Strategija razvoja poduzetništva 2013-2020

Strategija je usmjerena osnaživanju potencijala poduzetništva, promociji poduzetništva i unaprjeđenju kulture poslovanja u gospodarstvu. Strategijatakođer naglašava potrebu za usavršavanjem kapaciteta i kvalifikacija zaposlenih u poduzetništvukako bi se povećala konkurentnost hrvatskih poduzeća.

8. Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti Republike Hrvatske (2014. – 2020.)

Fokusira se na osiguravanju uvjeta za ostvarenje tri glavna cilja: borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti te smanjenje nejednakosti u društvu; sprječavanje nastanka novih kategorija siromašnih, kao i smanjenja broja siromašnih i socijalno isključenih osoba; uspostava koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. Pritom jepotrebno istaknuti da je antidiskriminacijska politika polazni princip u ostvarenju navedenih prioriteta i ciljeva. Dokument zastupa aktualnu europsku i međunarodnu politiku i sadrži poveznice s europskim i međunarodnim dokumentima ovoga karaktera te planira korištenje europskih i međunarodnih fondova za realizaciju dijela predviđenih strateškihaktivnosti.

9. Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2015 -2020

Predstavlja okvir koji će omogućiti razvoj sektora društvenog poduzetništva. Predviđene su četiri temeljne mjere: a) uspostava i unapređenje zakonodavnog i institucionalnog okvira; b) uspostava financijskog okvira; c) promicanje obrazovanja za društveno poduzetništvo; d) osiguranje vidljivosti.

Strateški dokumenti sa kojima je usklađena Strategija razvoja ljudskih potencijala Dubrovačko-neretvanske županije na nacionalnoj razini su:

1. Županijska razvojna strategija Dubrovačko-neretvanske županije

Županijske razvojne strategije su temeljni dokument za planiranje održivog razvoja svake županije. U trenutnu izrade Strategije razvoja ljudskih potencijala Dubrovačko-neretvanske županije, Razvojna strategije bila je također u izradi. Stoga se paralelno radilo na izradi oba dokumenta te se osigurala usklađenost SRLJP DNŽ sa nacrtom Županijske razvojne strategije.

2. ICT strategija Dubrovačko-neretvanske županije

Ova strategija pisana je s namjerom podizanja kvalitete života građana u županiji i podizanja konkurentnosti gospodarstva pomoću informacijske i komunikacijske tehnologije (ICT). Jedna od njenih ključnih sastavnica su ljudski potencijali koji su formulirani u ciljevima; C 3 - osigurati dovoljno stručnjaka na području informacijske i komunikacijske tehnologije za sve veće potrebe gospodarstva i javne uprave koje će dodatno rasti provedbom ciljeva strategije i C 9 - poticanje zapošljavanja kroz daljnji razvoj institucija za poticanje razvoja poduzetništva, uključivo poslovne inkubatore, tehnološke parkove i grozdove

4. STRUKTURA MJERA, OPIS AKTIVNOSTI I POKAZATELJA

4.1. Popis podmjera unutar mjera i prioriteta

Prioritet 1. Unaprjeđenje znanja i stručnosti za konkurentno gospodarstvo

- 1.1. Poticanje razvoja obrazovanja, istraživanja i znanstvene djelatnosti u prirodnim, tehničkim, biomedicinskim i informacijskim znanostima (STEM i ICT)

Podmjere/aktivnosti unutar mjere 1.1.

- 1.1.1. Grant sheme, mjere i projekti usmjereni povećanju atraktivnosti studiranja za deficitarna zanimanja, razvoj R & D ljudskih potencijala i suradnja znanosti i poduzetništva*
- 1.1.2. Podrška razvoju novih studijskih programa i poboljšanje kurikula postojećih studijskih programa*

- 1.2. Prilagodba radne snage potrebama gospodarstva i promicanje mobilnosti

Podmjere/aktivnosti unutar mjere 1.2.

- 1.2.1. Razvoj profesionalnih kvalifikacija u suradnji s poduzetnicima*
- 1.2.2. Istraživanje i analiza u cilju razumijevanja trendova i prognožiranja socio-ekonomskih promjena na tržištu rada*

- 1.3. Promocija cjeloživotnog učenja

Podmjere/aktivnosti unutar mjere 1.3.

- 1.3.1. Radni treninzi i razvoj vještina kod poslodavaca*
- 1.3.2. Programi podrške poslodavcima za rad s Lokalnim partnerstvom za zapošljavanje*

- 1.4. Transfer/razmjena znanja i tehnologije

Podmjere/aktivnosti unutar mjere 1.4.

- 1.4.1. Razvoj partnerstava za podršku inovacijama*
- 1.4.2. Podrška istraživačkim investicijama u poduzetničkom sektoru*

Prioritet 2. Razvoj i usklađivanje programa obrazovanja i znanosti u skladu s potrebama tržišta rada

- 2.1. Povećanje kvalitete osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja

Podmjere/aktivnosti unutar mjere 2.1.

- 2.1.1. Modernizacija obrazovnih sadržaja i metoda, modernizacija sadržaja kurikula*
- 2.1.2. Treninzi nastavnika o metodološkim standarima i inovacijskim pristupima nastavnom procesu*
- 2.1.3. Razvoj digitalno zrelih škola*
- 2.1.4. Povećanje relevantnosti strukovnog obrazovanja kroz poboljšanje uvjeta za stjecanje praktičnih vještina u ciljanim sektorima strukovnog obrazovanja*
- 2.1.5. Povećanje kvalitete predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja*

- 2.2. Otvorenost obrazovnog sustava cjeloživotnom obrazovanju

Podmjere/aktivnosti unutar mjere 2.2.

- 2.2.1. Popularizacija cjeloživotnog obrazovanja*

2.2.2. Snaženje didaktičkog potencijala i inovativni programi edukacija za deficitarna zanimanja

2.2.3. Učenje na daljinu - internetsko učenje

2.3. Razvoj visokog obrazovanja i znanstveno-istraživačkog sektora te povećanje broja diplomanata u ključnim zanimanjima za razvoj ekonomije znanja i gospodarstva u DNŽ

Podmjere/aktivnosti unutar mjere 2.3.

2.3.1. Snaženje i razvoj didaktičkog potencijala Sveučilišta u Dubrovniku

2.3.2. Razvoj instrumenata za upravljanje znanstveno-istraživačkim projektima u visokom školstvu

2.3.3. Povećanje broja diplomanata u ključnim zanimanjima za razvoj ekonomije znanja u DNŽ

2.4. Izjednačavanje mogućnosti kvalitetnog obrazovanja

Podmjere/aktivnosti unutar mjere 2.4.

2.4.1. Smanjenje nejednakosti i razvoj modernih obrazovnih usluga u predškolskom i osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju

2.4.2. Povećanje mogućnosti za srednjoškolce i studente s otežanim uvjetima školovanja i studiranja

2.4.3. Programi podrške školovanju posebno nadarenih studenata

3. Povećanje razine zapošljivosti, socijalna kohezija i snaženje partnerskih odnosa na tržištu rada

3.1. Promocija jednakih mogućnosti zapošljavanja i usklađivanje profesionalnog i obiteljskog života

Podmjere/aktivnosti unutar mjere 3.1.

3.1.1. Inovativni programi skrbi za djecu zaposlenih roditelja

3.1.2. Promocija poduzetništva žena

3.1.3. Promocija i širenje znanja o dobrim inozemnim praksama usklađivanja obiteljskog i poslovnog života

3.1.4. Sustavno predlaganje politika zapošljavanja orijentiranih obitelji (porezne olakšice, pilot programi fleksibilnog radnog vremena i rada kod kuće)

3.2. Podrška i promocija poduzetništva, samozapošljavanja i društvenog (socijalnog) poduzetništva

Podmjere/aktivnosti unutar mjere 3.2.

3.2.1. Povećanje broja i održivosti društvenih (socijalni) poduzeća i njihovih zaposlenika

3.2.2. Održavanje poslovnih tečajeva kroz mrežu organizacija zaduženih za pružanje potpore u poslovanju i razvoj poduzetništva u sklopu obrazovnih kurikuluma

3.2.3. Promicanje usvajanja i uporabe informacijske te komunikacijske tehnologije i potpora ulaganju u digitalnu tehnologiju

3.2.4. Potpora razvoju klastera, udruga, vrijednosnih lanaca i poslovnih mreža koje obuhvaćaju malo gospodarstvo

3.2.5. Pružanje potpore za jačanje kapaciteta u sektoru maloga gospodarstva za pripremanje održivih i profitabilnih investicijskih projekata te razvoj kapaciteta poduzetnika za

- pripremanje projekata i upravljanje projektima, posebice onima koji imaju potporu Strukturnih fondova EU i ostalih donatora*
- 3.2.6. *Izrada prijedloga instrumenata za poboljšanje finansijskih instrumenata za pokretanje poslovanja I samozapošljavanja*
- 3.2.7. *Potpora, aktivnosti I izrada dokumentacije u cilju identifikacije I uporabe neuporabljenih javnih prostornih resursa poslovnih, građevinskih I poljoprivrednih namjena diljem DNŽ za razvoj socijalnog poduzetništva*
- 3.2.8. *Uspostavljanje okvira za razvoj javno-privatnih partnerstava za financiranje socijalnog poduzetništva I samozapošljavanja*
- 3.3. Regionalna podrška pravnim i fizičkim osobama u svrhu razvoja socio-ekonomskih uvjeta života na području DNŽ
- Podmjere/aktivnosti unutar mjere 3.3.*
- 3.3.1. *Unaprijeđenje kvalifikacija i treninzi zaposlenika u području socijalne skrbi na teritoriju DNŽ*
- 3.3.2. *Profesionalna i socijalna aktivacija osoba u rizičnim i marginaliziranim skupinama*
- 3.3.3. *Lokalne inicijative za socijalnu integraciju*
- 3.3.4. *Lokalne inicijative za poboljšanje socio-ekonomskih uvjeta života na izoliranim područjima*
- 3.3.5. *Unaprijeđenje rada organizacija civilnog društva*

4.2. Popis aktivnosti, korisnika i pokazatelja po mjerama

STRATEŠKI PRIORITET	1. UNAPRIJEĐENJE ZNANJA I STRUČNOSTI ZA KONKURENTNO GOSPODARSTVO
MJERA	1.1. Poticanje obrazovanja, istraživanja i znanstvene djelatnosti u prirodnim, tehničkim, biomedicinskim i informacijskim znanostima (STEM i ICT)
PODMJERA	1.1.1. <i>Grant sheme, mjere i projekti usmjereni povećanju atraktivnosti studiranja za deficitarna zanimanja, razvoj R & D ljudskih potencijala i suradnja znanosti i poduzetništva</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. Popularizacija STEM područja u ranom djetinjstvu ii. Razvijanje mentorstva u STEM područjima u dobi od 10 do 18 godini iii. povezivanje poslodavaca u sektorima računarstva, informatike, inženjerstva i u biomedicinskim područjima s gimnazijama, srednjim strukovnim školama i fakultetima iv. nove financijske sheme pomoći individuama i organizacijama u svrhu kreiranja pilot znanstvenih i istraživačkih projekata u lokalnim zajednicama v. inicijative i organizirane kampanje suradnje institucija u obrazovanju i poslovnog sektora u svrhu ohrabivanja mladih, osobito žena za STEM karijere vi. uspostavljanje istraživačkih centara s akreditiranim programima i radionicama u svrhu angažiranja djece, mladih i nastavnika u učenju STEM disciplina izvan učionica
Korisnici	<p>Osnovne škole Srednje strukovne škole Gimnazije Ustanove u sustavu visokog obrazovanja Ustanove u području formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja Znanstveno-istraživačke institucije Jedinice lokalne i područne samouprave Institucije na području zapošljavanja Organizacije civilnog društva Strukovne organizacije u gospodarstvu</p>
Pokazatelji	Broj radionica za djecu i mlade, broj pilot projekata istraživačkog karaktera u lokalnim zajednicama, broj organiziranih kampanja, broj akreditiranih programa

STRATEŠKI PRIORITET	1. UNAPRIJEĐENJE ZNANJA I STRUČNOSTI ZA KONKURENTNO GOSPODARSTVO
MJERA	1.1. Poticanje obrazovanja, istraživanja i znanstvene djelatnosti u prirodnim, tehničkim, biomedicinskim i informacijskim znanostima (STEM i ICT)
PODMJERA	1.1.2. <i>Podrška razvoju novih studijskih programa i poboljšanje kurikula postojećih studijskih programa</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. formiranje posebne radne skupine PVTRDNŽ i Sveučilišta u Dubrovniku za podršku implementaciji najvažnijih ulaganja u STEM obrazovanje ii. poticanje suradnje s EU i trećim zemljama; potpora projektima primjene dobrih iskustava i prakse iz zemlje i inozemstva iii. razvoj programa povezanih s lokalnim i regionalnim gospodarstvom iv. poticanje regionalne suradnje među visokim učilištima v. uspostavljanje tzv. double, joint ili multiple degree studijskih programa

	vi. osmišljavanja i razvoj novih preddiplomskih studija vii. razvoj standarda kvalifikacija za studije koje razvija Sveučilište u Dubrovniku; razvoj kurikula za interdisciplinarne poslijediplomske specijalističke studije
Korisnici	Ustanove u sustavu visokog obrazovanja Znanstveno-istraživačke institucije Jedinice lokalne i područne samouprave Organizacije civilnog društva Strukovne organizacije u gospodarstvu Razvojne agencije
Pokazatelji	Broj sastanaka radne skupine, broj prijavljenih i implementiranih projekata koji uključuju razmjenu znanja i međunarodnu suradnju, broj novih preddiplomskih studija, broj novih kurikula, broj prijavljenih i implementiranih projekata u suradnji s lokalnim i regionalnim gospodarstvima i ustanovama u području visokog obrazovanja

STRATEŠKI PRIORITET	1. UNAPRIJEĐENJE ZNANJA I STRUČNOSTI ZA KONKURENTNO GOSPODARSTVO
MJERA	1.2. Prilagodba radne snage potrebama gospodarstva i poticanje mobilnosti
PODMJERA	1.2.1. <i>Razvoj profesionalnih kvalifikacija u suradnji s poduzetnicima</i>
Aktivnosti	i. razvoj institucionalnih preduvjeta i kapaciteta za analizu i predviđanje potreba tržišta rada DNŽ za vještinama na svim razinama ii. unaprjeđenje sustava organiziranog profesionalnog usmjeravanja mladih osoba prilikom njihovog izbora obrazovanja i osiguranje bolje informiranosti o potrebama tržišta rada.
Korisnici	Osnovne škole Srednje strukovne škole Gimnazije Ustanove u sustavu visokog obrazovanja Ustanove u području formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja Znanstveno-istraživačke institucije Strukovne organizacije u gospodarstvu Organizacije civilnog društva Jedinice lokalne i područne samouprave Institucije u području zapošljavanja Poduzetnici Razvojne agencije Poduzetničke potporne institucije i organizacije
Pokazatelji	Broj uspostavljenih tijela za profesionalnu orijentaciju djece i mladih, broj održanih radionica na temu profesionalnog usmjeravanja

STRATEŠKI PRIORITET	1. UNAPRIJEĐENJE ZNANJA I STRUČNOSTI ZA KONKURENTNO GOSPODARSTVO
MJERA	1.2. Prilagodba radne snage potrebama gospodarstva i promicanje mobilnosti
PODMJERA	1.2.2. <i>Istraživanje i analiza u cilju razumijevanja trendova i prognoziranja socio-ekonomskih promjena na tržištu rada</i>
Aktivnosti	i. studije i analize usklađenosti kompetencija koja traže poslodavci i generira obrazovni sustav ii. analize prevencije siromaštva i socijalne uključenosti, studije i analize koje razmatraju potencijale socijalnih investicija i

	socijalnog poduzetništva u Hrvatskoj iii. pilot projekti razvijanja socijalnih investicija iv. razrada projekata teritorijalne suradnje u prioritetnim područjima Strategije razvoja ljudskih potencijala v. studije mogućnosti regionalne specijalizacije DNŽ vi. modeliranje turističkog razvoja u turističkim klasterima DNŽ vii. analize, studije i transfer znanja u području primjene inovacijskih praksi malih i srednjih poduzeća
Korisnici	Znanstveno-istraživačke institucije Poduzetnici Jedinice lokalne i područne samouprave Organizacije civilnog društva Društveni (socijalni) poduzetnici Poduzetnici Strukovna udruženja u gospodarstvu Razvojne agencije
Pokazatelji	Broj izrađenih studija i analiza, evaluacija izrađenih studija i analiza od strane neovisnih mjerodavnih institucija, broj prijavljenih i implementiranih pilot projekata koji se odnose na socijalne investicije, broj polaznika tečajeva, programa, projekata i radionica u cilju transfera znanja i primjene inovacijskih praksi malih i srednjih poduzeća

STRATEŠKI PRIORITET	1. UNAPRJEĐENJE ZNANJA I STRUČNOSTI ZA KONKURENTNO GOSPODARSTVO
MJERA	1.3. Promocija cjeloživotnog učenja
PODMJERA	1.3.1. <i>Radni treninzi i razvoj vještina kod poslodavaca</i>
Aktivnosti	i. Jačanje mentorstva, pripravnništva i učenja na poslu ii. Jačanje cjeloživotnog profesionalnog obrazovanja na poslu iii. Razvoj programa za radnike u restrukturiranju iv. Razvoj partnerstva za programe e-učenja na radnom mjestu
Korisnici	Poduzetnici Strukovna udruženja u gospodarstvu Jedinice lokalne i područne samouprave Organizacije civilnog društva Socijalni partneri Razvojne agencije Poduzetničke potporne institucije i organizacije
Pokazatelji	Broj mentora, broj korisnika mentoriranja, broj polaznika programa e-učenja, broj polaznika programa cjeloživotnog obrazovanja, broj polaznika programa za radnike u restrukturiranju, broj zaposlenih u tvrtkama u restrukturiranju, uspješnost zapošljavanja po završenim programima, broj prijavljenih poslodavaca na programe

STRATEŠKI PRIORITET	1. UNAPRJEĐENJE ZNANJA I STRUČNOSTI ZA KONKURENTNO GOSPODARSTVO
MJERA	1.3. Promocija cjeloživotnog učenja
PODMJERA	1.3.2. <i>Programi podrške poslodavcima za rad s lokalnim partnerstvom za zapošljavanje</i>

Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. Razvoj pilot projekata LPZ-a u suradnji s udruženjima poslodavaca u turizmu I poljoprivredi ii. Regionalni projekti suradnje u cilju snaženja prilagodbe sektora malog gospodarstva tržišnim potrebama I unaprjeđenja ljudskog kapitala u sektoru malog gospodarstva iii. Pilot projekti razvoja inovativnih modela treninga zaposlenika iv. Promocija međusektorske I teritorijalne mobilnosti v. Podrška programima unaprjeđenja konkurentnosti osoba u srednjim i starijim dobnim skupinama vi. Kampanje sa svrhom podizanja svijesti o važnosti cjeloživotnog učenja i aktivnosti koje pridonose vidljivosti programa i projekata cjeloživotnog obrazovanja
Korisnici	<p>Poduzetnici Strukovna udruženja u gospodarstvu Jedinice lokalne I područne samouprave Organizacije civilnog društva Socijalni partneri Razvojne agencije</p>
Pokazatelji	Broj prijavljenih i implementiranih pilot projekata u suradnji LPZ-a i strukovnih udruženja, broj polaznika inovativnih modela treninga zaposlenika, broj prijavljenih i implementiranih projekata međusektorske i teritorijalne mobilnosti, stopa nezaposlenosti, udio poslodavaca iz realnog sektora u prijavljenim i implementiranim projektima

STRATEŠKI PRIORITET	1. UNAPRIJEĐENJE ZNANJA I STRUČNOSTI ZA KONKURENTNO GOSPODARSTVO
MJERA	1.4. Transfer/razmjena znanja i tehnologije
PODMJERA	1.4.1. Razvoj partnerstva za podršku inovacijama
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. Aktivnosti usmjerene razvoju centara kompetencije na području Dubrovačko-neretvanske županije ii. Poticanje osnivanja I rada operativne skupine za razradu inovativnih ideja koje povezuju politiku ruralnog razvoja s istraživačkim temama programa Obzor 2020 iii. Potpore za dobivanje inovacijskih savjetodavnih usluga namijenjenih sektoru malog gospodarstva (poslovno savjetovanje, tehnološka pomoć, usluge transfera tehnologija, obuka, savjetovanje za stjecanje, zaštitu I trgovinu prava intelektualnog vlasništva, te licenciranje I savjetovanje za korištenje standarda iv. Razvijanje interaktivnih internetskih portala u svrhu transfera znanja v. Savjetodavna podrška za pronalaženje partnera (tzv. Innovation coaches)
Korisnici	<p>Ustanove u sustavu visokog obrazovanja Znanstveno-istraživačke institucije Poduzetnici Jedinice lokalne I područne samouprave Članovi Partnerskog vijeća za tržište rada DNŽ Ustanove u području zapošljavanja Organizacije civilnog društva Razvojne agencije Poduzetničke potporne institucije I organizacije</p>
Pokazatelji	Broj korisnika potpora, broj novih portala u svrhu transfera znanja, broj korisnika savjetodavne podrške, uspostava i broj sastanaka operativne skupine za razradu inovativnih ideja, broj postupaka zaštite prava intelektualnog vlasništva, licenciranja i savjetovanja za korištenje standarda

STRATEŠKI PRIORITET	1. UNAPRIJEĐENJE ZNANJA I STRUČNOSTI ZA KONKURENTNO GOSPODARSTVO
MJERA	1.4. Transfer/razmjena znanja i tehnologije
PODMJERA	1.4.2. Podrška istraživačkim investicijama u poduzetničkom sektoru
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. Aktivnosti usmjerene na marketing, razvoj turističkog proizvoda i upravljanje turističkim destinacijama ii. Aktivnosti usmjerene uključivanju poduzetničkog sektora u regionalni sistem inovacija u jadransko-jonskom području iii. Uključivanje javnog, privatnog i civilnog sektora u transnacionalne aktivnosti inovativnih klastera mediteranskog područja iv. Aktivnosti kojima je cilj uključivanje sektora malog gospodarstva u programe OBZOR 2020 i COSME, osobito aktivnosti izrade prototipa, testiranje, demonstracije proizvoda, izrade pilot proizvoda, validacije i tržišne replikacije proizvoda v. Olakšanje pristupa financijskim instrumentima namijenjenim tehnološko-inovativnim poduzećima vi. Potpora razvoju poslovnih inkubatora
Korisnici	Znanstveno-istraživačke institucije Jedinice lokalne i područne samouprave Tijela javne uprave Poduzetnici Strukovna udruženja u gospodarstvu Poduzetničke potporne institucije Razvojne agencije
Pokazatelji	Broj prijavljenih i implementiranih projekata u programima jadransko-jonske, odnosno mediteranske prekogranične i transnacionalne suradnje, broj prijavljenih i implementiranih projekata u programima OBZOR 2020 i COSME, broj poslovnih inkubatora i analiza korisnosti prostora i djelatnosti poslovnih inkubatora, broj članova klastera, broj korisnika novih financijskih instrumenata namijenjenih tehnološko-inovativnim poduzećima

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.1. Povećanje kvaliteta obrazovanja
PODMJERA	2.1.1. Modernizacija obrazovnih sadržaja i metoda, modernizacija sadržaja kurikuluma
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. razvijanje digitalnih obrazovnih sadržaja, alata i metoda korištenja IKT-a u učenju i poučavanju ii. razvijanje digitalnih obrazovnih sadržaja i alata prilagođenih učenicima s poteškoćama u razvoju iii. razvoj i primjena školskih kurikuluma ustanova za strukovno obrazovanje, razvojnih i akcijskih planova sa socijalnim partnerima na sektorskoj i regionalnoj razini iv. razvoj novih projekata, procesa, aktivnosti, metoda i sadržaja za strukovno obrazovanje, te ishoda učenja čime će se doprinijeti ispunjenje potreba za kompetencijama vezanih za novu tehnologiju i/ili suočavanje sektora s gospodarskim promjenama na regionalnoj razini v. razvoj i primjena projekata, procesa, aktivnosti, metoda i sadržaja u

	postojeće strukovne programe i kurikule ustanova za strukovno obrazovanje vi. provođenje specifičnih studija/istraživanja
Korisnici	Srednje strukovne škole Organizacije civilnog društva Jedinice područne samouprave Tijela javne uprave Strukovna udruženja u gospodarstvu Razvojne agencije
Pokazatelji	Broj studija i provedenih istraživanja, broj unaprjeđenih kurikula, broj korisnika programa razvijanja novih digitalnih sadržaja (učenici, učenici s poteškoćama, nastavnici)

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.2. Povećanje kvalitete obrazovanja
PODMJERA	2.1.2. <i>Treninzi nastavnika o metodološkim standardima i inovacijskim pristupima nastavnom procesu</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. priprema i provedba stručnog usavršavanja nastavnika ii. razvoj inovativnih načina usavršavanja za nastavnike strukovnih predmeta iii. izrada i provedba akcijskih planova za povećanje kapaciteta ustanova za gimnazijsko i strukovno obrazovanje, te na fakultetima za izvođenje suvremene, napredne praktične nastave iv. tehnička pomoć (stručno znanje izvana) u izradi dokumenata koji se odnose na novo uvedene projekte, procese, aktivnosti, metode i sadržaje v. uvođenje/proširenje korištenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u nastavnim aktivnostima i učenju vi. aktivnosti povezane s informiranjem javnosti i vidljivošću vii. provođenje analize potreba nastavnika u ustanovama za gimnazijsko i strukovno obrazovanje, te na fakultetima, a s ciljem unaprjeđenja kapaciteta nastavnika za razvoj i provedbu novih projekata, procesa, aktivnosti, metoda i sadržaja u obrazovnom sustavu viii. izrada i provedba akcijskih planova za primjenu novih i suvremenih, znanstvenih, tehnoloških i inovacijskih ostvarenja u školama i na fakultetima
Korisnici	Osnovne škole Srednje strukovne škole Gimnazije Ustanove u sustavu visokog obrazovanja Znanstveno-istraživačke institucije Jedinice područne samouprave
Pokazatelji	Broj korisnika stručnih usavršavanja, provedenih kampanja, broj novih prijavljenih i implementiranih novih projekata, ulaganja u tehnološko i infrastrukturno unaprjeđenje prostora ustanova za obrazovanje, učilišta, fakulteta, stanje deficitarnih i suficitarnih zanimanja na tržištu rada

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.1. Povećanje kvalitete osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja
PODMJERA	2.1.3. <i>Razvoj digitalno zrelih škola</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. razvijanje sustava digitalno zrelih škola u DNŽ ii. primjena IKT-a u obrazovnom procesu iii. pilotiranje škola i razvoj zajednice praktičara u pilot školama iv. unaprjeđenje digitalnih kompetencija korisnika u pilot školama
Korisnici	Osnovne škole Srednje strukovne škole Gimnazije Znanstveno-istraživačke institucije Jedinice područne samouprave
Pokazatelji	Broj korisnika programa unaprjeđenja digitalnih kompetencija, broj digitalno "zrelih" škola

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.1. Povećanje kvalitete osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja
PODMJERA	2.1.4. <i>Povećanje relevantnosti strukovnog obrazovanja kroz poboljšanje uvjeta za stjecanje praktičnih vještina u ciljanim sektorima strukovnog obrazovanja</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. Nabava specijalizirane opreme za ustanove (radionice, laboratoriji, strukovni alati, moderne tehnologije, IKT oprema, specijalizirana didaktička i pedagoška oprema) ii. Uređenje prostorija, zajedničkih objekata koje dijele strukovne škole i tvrtke/lokalne zajednice -centri kompetencija) iii. Opremanje SOO ustanova za praktičnu nastavu za učenike sa invaliditetom
Korisnici	Srednje strukovne škole Znanstveno-istraživačke institucije Poduzetnici Organizacije civilnog društva Jedinice lokalne i područne samouprave Razvojne agencije
Pokazatelji	Analiza opremljenosti i infrastrukturnih uvjeta za izvođenje modernih strukovnih programa i rad centara kompetencije, analiza opremljenosti i infrastrukturnih uvjeta za rad s učenicima s poteškoćama

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.1. Povećanje kvalitete osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja
PODMJERA	2.1.5. <i>Povećanje kvalitete predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. podizanje razine kvalitete predškolskih programa (razvoj kreativnosti, inovativnosti, podrška darovitoj djeci) ii. razvoj školskih kurikuluma u sustavu općeg obrazovanja koji se temelje na ishodima učenja, a usmjereni su razvoju ključnih kompetencija (funkcionalna i numerička pismenost, digitalne kompetencije, strani jezici, međuljudske i socijalne kompetencije, opća kultura, različite forme umjetničkog izražavanja)

	<ul style="list-style-type: none"> iii. razvoj, izrada i distribucija nastavnih materijala, inovativnih udžbenika, interaktivnih multimedijalnih sadržaja, obrazovnih računalnih programa, alata za učenje na daljinu iv. razvoj obrazovnih sadržaja u digitalnom formatu v. uspostavljanje podrške učenicima s teškoćama vi. podrška učenicima u rješavanju povremenih problema u svladavanju gradivu i podrška učenicima koji pokazuju dodatni interes za određene predmete ili teme vii. ustrojavanje mreže potpore darovitim učenicima i izrada školskih planova rada s darovitim učenicima viii. povezivanje i unapređenje sustava uvođenje i trajnog profesionalnog razvoja odgajatelja i učitelja ix. podrška učenicima s teškoćama u području praćenja i psihološkog savjetovanja, profesionalnog usmjeravanja x. Provođenje umjetničko-edukativnih programa I radionica
Korisnici	Ustanove za predškolski odgoj I obrazovanje Osnovne škole Jedinice lokalne I područne samouprave Organizacije civilnog društva Poduzetnici u području formalnog, neformalnog I informalnog obrazovanja Ustanove koje pružaju usluge formalnog, neformalnog I informalnog obrazovanja
Pokazatelji	Broj implementiranih programa i projekata podrške darovitoj djeci, broj korisnika savjetovanja za učenike s poteškoćama, broj novih umjetničko-edukativnih programa i radionica i njihovih polaznika, analiza uspješnosti učenika na natjecanjima

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.2. Otvorenost obrazovnog sustava cjeloživotnom obrazovanju
PODMJERA	2.2.1. <i>Popularizacija cjeloživotnog obrazovanja</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. radionice i ljetne škole: robotika ii. radionice i ljetne škole: mobilne aplikacije iii. potpora prijavljivanju na ERASMUS programe iv. radionice i ljetne škole: povijest umjetnosti, hrvatski jezik, strani jezici v. potpora aktivnostima usmjerenim promicanje interesa za malu brodogradnju vi. primjena glazbene terapije u radu s osobama s razvojnim poteškoćama vii. potpora ustanovama za cjeloživotno obrazovanje u procesima akreditacije programa viii. poticanje i promicanje cjeloživotnog učenja na Sveučilištu u Dubrovniku ix. sve aktivnosti usmjerene implementaciji Europske agende za obrazovanje odraslih
Korisnici	Osnovne škole Srednje strukovne škole Gimnazije Ustanove u sustavu visokog obrazovanja Znanstveno-istraživačke institucije

	Jedinice lokalne i područne samouprave Organizacije civilnog društva Poduzetnici u području formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja Ustanove koje pružaju usluge formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja Strukovna udruženja u gospodarstvu Razvojne agencije
Pokazatelji	Broj novih akreditiranih programa, broj provedenih radionica i njihovih polaznika

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.2. Otvorenost obrazovnog sustava cjeloživotnom obrazovanju
PODMJERA	2.2.2. <i>Snažnje didaktičkog potencijala i inovativni programi edukacija za deficitarna zanimanja</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. podrška projektima institucija za formalno i neformalno obrazovanje koje uključuju obavljanje stručne prakse u inozemstvu u okviru E+ programa ii. odlazna mobilnost učenika i nastavnog osoblja u znanstvenim, tehnološkim, inženjerskim i matematičkim područjima, te u informacijsko-komunikacijskom području iii. integracija IKT-a u nastavi i učenju u osnovnim i srednjim školama, s razvojem digitalnih obrazovnih sadržaja za podršku inovativnim pedagoškim praksama iv. usavršavanje i jačanje stručnih kompetencija nastavnčkog obrazovanja v. organizacija raznih događanja za podizanje aktivnosti usmjerenih na povećanje sudjelovanja u inovativnim programima obrazovanja za deficitarna zanimanja vi. izrada sektorskih nastavnih programa za turizam i ugostiteljstvo, poljoprivredu, zdravstvo, kao i drugih SOO sektorskih programa s ciljem osiguranja relevantnog strukovnog obrazovanja, te opremanje škola u svrhu implementacije novih sektorskih programa
Korisnici	<p>Osnovne škole Srednje strukovne škole Gimnazije Ustanove u sustavu visokog obrazovanja Znanstveno-istraživačke institucije Strukovna udruženja u gospodarstvu Jedinice lokalne i područne samouprave Ustanove koje pružaju usluge formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja Razvojne agencije</p>
Pokazatelji	Broj polaznika usavršavanja, broj provedenih kampanja, broj izrađenih novih sektorskih nastavnih programa, analiza razvoja digitalnih obrazovnih sadržaja, stanje deficitarnih i suficitarnih kadrova na tržištu rada u dobi od 18 do 29 godina na području DNŽ, broj polaznika E+ programa

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.2. Otvorenost obrazovnog sustava cjeloživotnom obrazovanju
PODMJERA	2.2.3. <i>Učenje na daljinu, internetsko učenje</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. razvoj virtualnih obrazovnih okruženja ii. podučavanje korisnika putem weba iii. suradnja knjižničara u obrazovnim ustanovama u svrhu integracije knjižičnih i elektroničkih izvora iv. razvoj vještina pretraživanja elektroničkih informacijskih izvora v. potpora razvoju digitalnih knjižnica vi. promicanje svijesti o knjižnicama koje pružaju usluge na daljinu
Korisnici	<p>Osnovne škole Srednje strukovne škole Gimnazije Ustanove u sustavu visokog obrazovanja Znanstveno-istraživačke institucije Strukovna udruženja u gospodarstvu Jedinice lokalne i područne samouprave Ustanove koje pružaju usluge formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja Organizacije civilnog društva Ustanove koje obavljaju knjižničarsku djelatnost</p>
Pokazatelji	Broj digitalnih knjižnica, broj polaznika programa podučavanja putem weba, organizacija kampanja u svrhu promicanja svijesti o digitalnim knjižnicama, broj novih radnih mjesta u knjižničarskoj djelatnosti

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.3. Razvoj visokog obrazovanja i znanstveno-istraživačkog sektora te povećanje broja diplomanata u ključnim zanimanjima za razvoj ekonomije znanja i gospodarstva u DNŽ
PODMJERA	2.3.1. <i>Snaženje i razvoj didaktičkog potencijala Sveučilišta u Dubrovniku</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. podrška mobilnim studijima i projektima koji uključuju obavljanje stručne prakse u inozemstvu u okviru E+ programa ii. odlazna mobilnost studenata i nastavnog osoblja u znanstvenim, tehnološkim, inženjerskim i matematičkim područjima, te u informacijsko-komunikacijskom području iii. razvoj studijskih programa i zajedničkih/dvostrukih studijskih programa na stranim jezicima iv. integracija IKT-a u nastavi i učenju, s razvojem digitalnih obrazovnih sadržaja za podršku inovativnim pedagoškim praksama v. usavršavanje i jačanje stručnih kompetencija nastavničkog obrazovanja vi. organizacija raznih događanja za podizanje aktivnosti usmjerenih na povećanje sudjelovanja u inovativnim programima obrazovanja za deficitarna zanimanja vii. izrada novih studijskih programa u području inženjerstva, poljoprivrede i

	drugih STEM područja u skladu s mogućnostima i potencijalom Sveučilišta u Dubrovniku
Korisnici	Ustanove u sustavu visokog obrazovanja Znanstveno-istraživačke institucije Jedinice lokalne i područne samouprave Strukovna udruženja u gospodarstvu Poduzetničke potporne institucije i organizacije Organizacije civilnog društva Razvojne agencije
Pokazatelji	Broj polaznika usavršavanja, broj provedenih kampanja, broj izrađenih novih studijskih programa, analiza razvoja digitalnih obrazovnih sadržaja, stanje deficitarnih i suficitarnih kadrova na tržištu rada u dobi od 21 do 35 godina na području DNŽ, broj polaznika E+ programa, analiza mobilnosti nastavnika i studenata

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.3. Razvoj visokog obrazovanja i znanstveno-istraživačkog sektora te povećanje broja diplomanata u ključnim zanimanjima za razvoj ekonomije znanja i gospodarstva u DNŽ
PODMJERA	2.3.2. <i>Razvoj instrumenata za upravljanje znanstveno-istraživačkim projektima u visokom školstvu</i>
Aktivnosti	i. podrška procesu integracije mladih znanstvenika u hrvatski i europski istraživački prostor ii. osiguranje pristupa međunarodnim istraživanjima, te aktivnosti usmjerene povećanju resursa za nabavu komercijalnih znanstvenih informacija i baza podataka iii. veći pristup inozemnim istraživačkim publikacijama i bazama podataka iv. sudjelovanje na velikim transnacionalnim projektima i konzorcijima v. potpora Sveučilištu u Dubrovniku u poboljšanju procesa upravljanja i učinkovitom financiranju
Korisnici	Ustanove u sustavu visokog obrazovanja Znanstveno-istraživačke institucije Jedinice lokalne i područne samouprave Strukovna udruženja u gospodarstvu Poduzetničke potporne institucije i organizacije Razvojne agencije
Pokazatelji	Broj uključenih mladih znanstvenika u nacionalne i međunarodne znanstveno-istraživačke projekte, analiza znanstveno-istraživačkog kadra na području DNŽ

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.3. Razvoj visokog obrazovanja i znanstveno-istraživačkog sektora te povećanje broja diplomanata u ključnim zanimanjima za razvoj ekonomije znanja i gospodarstva u DNŽ
PODMJERA	2.3.3. <i>Povećanje broja diplomanata u ključnim zanimanjima za razvoj ekonomije znanja u DNŽ</i>
Aktivnosti	i. stipendiranje studenata upisanih u znanstvena, tehnološka, inženjerska i matematička (STEM) područja te u informacijsko-komunikacijskom području i drugim prioritetnim područjima u skladu sa Županijskom

	<p>razvojnog strategijom</p> <p>ii. razvoj prilagođene dopunske nastave za studente izložene riziku prekida studiranja u znanstvenim, tehnološkim, inženjerskim i matematičkim područjima, te u informacijsko-komunikacijskim područjima</p> <p>iii. poticanje mladih istraživača na provođenje istraživanja u područjima definiranim Strategijom pametne specijalizacije</p>
Korisnici	<p>Ustanove u sustavu visokog obrazovanja</p> <p>Znanstveno-istraživačke institucije</p> <p>Ustanove koje pružaju usluge formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja</p> <p>Jedinice lokalne i područne samouprave</p> <p>Razvojne agencije</p>
Pokazatelji	<p>Broj stipendiranih studenata u STEM područjima, broj novih dopunskih programa, broj sudionika istraživačkih projekata iz DNŽ u područjima definiranim Strategijom pametne specijalizacije</p>

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.4. Izjednačavanje mogućnosti kvalitetnog obrazovanja
PODMJERA	2.4.1. <i>Smanjenje nejednakosti i razvoj modernih obrazovnih usluga u predškolskom i osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju</i>
Aktivnosti	<p>i. otklanjanje prepreka integraciji djece s poteškoćama u razvoju u redovni obrazovni sustav</p> <p>ii. aktivnosti koje pridonose razvijanju cjelovitog sustava novčanih i nenovčanih naknada koje omogućuju jednako obrazovanje, zdravstvene i socijalne usluge u djetinjstvu</p> <p>iii. eliminiranje segregacije u školama</p> <p>iv. razvoj javnih politika protiv ranog napuštanja škole koje uključuju mjere prevencije, intervencije i nadoknade</p> <p>v. potporama organizacijama civilnog društva bliskim ciljanim skupinama podmjere</p> <p>vi. aktivnosti usmjerene rješavanju problema materijalne deprivacije djece</p> <p>vii. koordinirane akcije usmjerene podupiranju kvalitetnog obrazovanja djece u izoliranim područjima</p> <p>viii. poboljšanje pristupa skrbi za djecu</p>
Korisnici	<p>Ustanove za predškolski odgoj i obrazovanje</p> <p>Osnovne škole</p> <p>Srednje strukovne škole</p> <p>Gimnazije</p> <p>Ustanove u sustavu visokog obrazovanja</p> <p>Organizacije civilnog društva</p> <p>Ustanove i organizacije u sustavu socijalne skrbi i zdravstva</p> <p>Jedinice lokalne i područne samouprave</p> <p>Tijela javne uprave</p> <p>Lokalne akcijske grupe</p>
Pokazatelji	<p>Analiza uspješnosti programa, postupaka i projekata integracije u školama, analiza sudioništva dionika iz područja DNŽ u kreiranju javnih politika, broj projekata organizacija civilnog društva u suradnji s kreatorima javnih politika, usporedba mogućnosti obrazovanja u JLS-ovima na području DNŽ</p>

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.4. Izjednačavanje mogućnosti kvalitetnog obrazovanja
PODMJERA	2.4.2. <i>Povećanje mogućnosti za srednjoškolce i studente s otežanim uvjetima školovanja i studiranja</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. osiguranje potpora za učenike i studente u rasponu od individualnog savjetovanja do dopunske nastave ii. stipendiranje učenika i studenata nižeg socio-ekonomskog statusa iii. bolja kvaliteta usluga za studente nižeg socioekonomskog statusa iv. aktivnosti usmjerene na podizanje stope završnosti, posebno u STEM područjima, te u IKT području, kao i aktivnosti usmjerene na smanjivanje stopa prekida školovanja te nastavak studija nakon prekida v. podrška učenicima za upis u programe HKO-a za vrednovanje neformalnog i informalnog učenja na razini visokog obrazovanja vi. aktivnosti usmjerene povećanju pristupačnosti visokog obrazovanja vii. poticanje ostvarenja nacionalnog sustava potpore podzastupljenim skupinama studenata viii. osiguranje sustave kvalitetne potpore studentima s invaliditetom ix. potpora projektima vršnjačke potpore učenicima i studentima s invaliditetom x. osiguranje pristupa literature u digitaliziranom obliku xi. analiziranje potreba studenata za kulturnim i sportskim sadržajima i podrška projektima unaprjeđenja kulturnih i sportskih sadržaja
Korisnici	<p>Osnovne škole Srednje strukovne škole Gimnazije Ustanove u sustavu visokog obrazovanja Organizacije civilnog društva Ustanove i organizacije u sustavu socijalne skrbi i zdravstva Jedinice lokalne i područne samouprave Tijela javne uprave Lokalne akcijske grupe</p>
Pokazatelji	Broj stipendiranih učenika i studenata nižeg socio-ekonomskog statusa, broj prijavljenih i implementiranih projekata s ciljem jednakog obrazovanja i socijalne kohezije među učenicima, broj učenika u posebnim programima gimnazija, kao i u novim strukovnim programima

STRATEŠKI PRIORITET	2. RAZVOJ I USKLAĐIVANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA I ZNANOSTI U SKLADU S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA
MJERA	2.4. Izjednačavanje mogućnosti kvalitetnog obrazovanja
PODMJERA	2.4.3. <i>Programi podrške školovanju posebno nadarenih učenika i studenata</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. Izrada individualiziranih programa za darovite učenike ii. Osmišljavanje i implementacija novih metoda i oblika rada s darovitim učenicima i studentima iii. Osmišljavanje i provedba istraživačkih projekata i projektnih zadataka iv. Osiguranje e-učenja i korištenja tehnologije koji omogućavaju pristup izvorima specifičnog znanja za darovite učenike i student v. Suradnja odgojno-obrazovnih ustanova sa znanstvenim institucijama,

	istraživačkim centrima, javnim ustanovama i drugim pravnim i fizičkim subjektima koji ispunjavaju uvjete za rad s darovitim učenicima (udruge) vi. Unaprjeđenje mentorskog rada učitelja, nastavnika, predavača i znanstvenika s darovitim učenicima i studentima
Korisnici	Osnovne škole Srednje strukovne škole Gimnazije Ustanove u sustavu visokog obrazovanja Organizacije civilnog društva Znanstveno-istraživačke institucije i organizacije Strukovna udruženja u gospodarstvu Jedinice lokalne i područne samouprave
Pokazatelji	Broj mentora, broj učenika i studenata u sustavu mentoriranja, broj prijavljenih i implementiranih programa i projekata za rad s darovitim učenicima i studentima, analiza tehnoloških uvjeta za rad s darovitim učenicima

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.1. Promocija jednakih mogućnosti zapošljavanja i usklađivanje profesionalnog i obiteljskog života
PODMJERA	3.1.1. Inovativni programi skrbi za djecu zaposlenih roditelja
Aktivnosti	i. razmjena najboljih europskih praksi ranog odgoja i obrazovanja ii. aktivnosti usmjerene uklanjanju zapreka sudjelovanju roditelja na tržištu rada iii. podrška programima i javnopolitičkim inicijativama za razvoj uvjetovanih novčanih potpora u cilju povećanja korištenja programa predškolskog odgoja i obrazovanja iv. podrške inovativnim radionicama u suradnji privatnog, obrazovnog i civilnog sektora u manjim gradovima, te ruralnim i izoliranim područjima
Korisnici	Ustanove za predškolski odgoj i obrazovanje Ustanove u području socijalne skrbi Organizacije civilnog društva Jedinice lokalne samouprave Poduzetnici u području predškolskog odgoja, formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja Ustanove u području zapošljavanja Lokalne akcijske grupe Razvojne agencije
Pokazatelji	Broj održanih radionica, analiza javnopolitičkih inicijativa za razvoj inovativnih programa podrške sudjelovanju roditelja, posebno žena na tržištu rada, broj polaznika programa razmene najboljih europskih praksi ranog odgoja i obrazovanja

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.1. Promocija jednakih mogućnosti zapošljavanja za žene i muškarce i usklađivanje profesionalnog i obiteljskog života
PODMJERA	3.1.2. <i>Promocija poduzetništva žena</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. inicijative usmjerene osiguranju javnih servisa čuvanja djece, subvencije za čuvanje djece ii. programi razvoja tzv. „dječjih kutaka unutar poduzeća“ iii. kreiranje javnih politika usmjerenih na omogućavanje fleksibilnog radnog vremena i rada kod kuće iv. poticanje žena na otvaranje uslužnih poduzeća u vezi s organizacijom slobodnog vremena djece, uključujući i mikrokreditiranje v. razvoj servisa za pomoć u vođenju kućanstva vi. poticanje žena na rad i poduzetništvo u IKT području, uključujući mikrokreditiranje
Korisnici	<p>Ustanove za predškolski odgoj i obrazovanje</p> <p>Ustanove u području socijalne skrbi</p> <p>Poduzetnici u području predškolskog odgoja, formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja</p> <p>Poduzetnici</p> <p>Razvojne agencije</p> <p>Poduzetničke potporne institucije i organizacije</p> <p>Organizacije civilnog društva</p> <p>Jedinice lokalne i područne samouprave</p> <p>Ustanove u području zapošljavanja</p> <p>Ustanove koje pružaju usluge formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja</p>
Pokazatelji	Broj žena poduzetnica, broj i stopa nezaposlenih žena, analiza start-up poduzetnika s obzirom na spol vlasnika i upravljača, broj i struktura korisnika mikrokreditiranja, broj novorođenih na području DNŽ, broj žena zaposlenih u servisu za kućanstvo, broj obitelji korisnika servisa za kućanstvo, analiza sustava novčane podrške zaposlenim roditeljima u svrhu čuvanja djece

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.1. Promocija jednakih mogućnosti zapošljavanja i usklađivanje profesionalnog i obiteljskog života
PODMJERA	3.1.3. <i>Promocija i širenje znanja o dobrim inozemnim praksama usklađivanja obiteljskog i poslovnog života</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. aktivnosti usmjerene predstavljanju i upoznavanju dobre europske prakse obiteljskog poduzetništva ii. komparativna zakonodavstva i strateških dokumenata EU-a koji ciljaju boljoj usklađenosti obiteljskog i poslovnog života u europskim regijama i državama
	<p>Ustanove za predškolski odgoj i obrazovanje</p> <p>Ustanove u području socijalne skrbi</p> <p>Poduzetnici u području predškolskog odgoja, formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja</p> <p>Poduzetničke potporne institucije i organizacije</p>

	Organizacije civilnog društva Jedinice lokalne i područne samouprave Ustanove u području zapošljavanja Ustanove koje pružaju usluge formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja
Pokazatelji	Izrađena komparativna analiza s prijedlozima za poboljšanje usklađenosti obiteljskog i poslovnog života, broj polaznika programa i projekata upoznavanja dobre europske prakse

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.1. Promocija jednakih mogućnosti zapošljavanja za žene i muškarce i usklađivanje profesionalnog i obiteljskog života
PODMJERA	3.1.4. <i>Sustavno predlaganje politika zapošljavanja orijentiranih obitelji</i>
Aktivnosti	i. poticanje na komparativnu analizu zakonodavstva Europske unije, te izrada studija na temu primjene poreznih olakšica i subvencija u svrhu razvoja politika zapošljavanja orijentiranih obitelji ii. pilot projekti rada žena kod kuće, uz poticanje IKT vještina, znanja i obrazovanja
Korisnici	Ustanove za predškolski odgoj i obrazovanje Ustanove u području socijalne skrbi Poduzetnici u području predškolskog odgoja, formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja Poduzetničke potporne institucije i organizacije Organizacije civilnog društva Jedinice lokalne i područne samouprave Ustanove u području zapošljavanja Ustanove koje pružaju usluge formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja
Pokazatelji	Izrađena komparativna analiza s prijedlozima za sustav poticaja, broj pilot projekata, struktura nezaposlenih u DNŽ, uključenost u nacionalne javnopolitičke inicijative u području razvoja politika orijentiranih obitelji

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.2. Podrška i promocija poduzetništva, samozapošljavanja i društvenog (socijalnog) poduzetništva
PODMJERA	3.2.1. <i>Povećanje broja i održivosti društvenih (socijalnih) poduzeća i njihovih zaposlenika</i>
Aktivnosti	i. podrška uspostavi i razvoju jamstvenih mehanizama za razvoj socijalnog poduzetništva ii. potpore razvoju braniteljskih zadruga iii. dodjela bespovratnih sredstava socijalnim poduzetnicima za zapošljavanje teže zapošljivih skupina iv. osiguranje vidljivosti uloge i mogućnosti socijalnog poduzetništva v. razvoj mehanizama deklariranja i etiketiranja proizvoda i usluga socijalnih

	vi. poduzetnika vii. podrška razvoju inovativnih financijskih instrumenata za poticanje socijalnog poduzetništva vii. podrška razvoju socijalnih poduzetnika u djelatnostima dodavanja tržišne vrijednosti poljoprivrednim i tradicionalnim proizvodima
Korisnici	Socijalni poduzetnici Organizacije civilnog društva Ustanove u području socijalne skrbi Strukovna udruženja u gospodarstvu Razvojne agencije Udruženja i organizacije koje se bave
Pokazatelji	Broj socijalnih poduzeća, broj novozaposlenih u socijalnim poduzećima, broj kampanja, analiza korištenja financijskih instrumenata od strane socijalnih poduzeća, analiza prepoznatljivosti proizvoda socijalnih poduzeća

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.2. Podrška i promocija poduzetništva, samozapošljavanja i društvenog (socijalnog) poduzetništva
PODMJERA	3.2.2. <i>Održavanje poslovnih tečajeva kroz mrežu organizacija zaduženih za pružanje potpore u poslovanju i razvoj poduzetništva u sklopu obrazovnih kurikuluma</i>
Aktivnosti	i. poslovni tečajevi i potpore unaprjeđenju strukovnih kompetencija poduzetnika i njihovih zaposlenika kroz različite oblike neformalnog i informalnog obrazovanja ii. tečajevi o ključnim aspektima poslovnog upravljanja (marketing, upravljanje kvalitetom i inovacije iii. razvijanje novih modela pristupa i usvajanja „najbolje prakse“ upravljanja te promicanje uspješnih priča za poticanje širenja inovativnog upravljanja u sektoru malog gospodarstva i. potpora razvoju opće svijesti o potrebi edukacije i usavršavanja te većem usvajanju cjeloživotnog učenja u malom gospodarstvu
Korisnici	Znanstveno-istraživačke institucije Ustanove u području visokog obrazovanja Srednje strukovne škole Gimnazije Ustanove u području visokog obrazovanja Poduzetnici Jedinice lokalne i područne samouprave Organizacije civilnog društva Strukovna udruženja u području malog gospodarstva
Pokazatelji	Broj održanih tečajeva i edukacija, broj polaznika tečajeva i edukacija, broj održanih kampanja, analiza zapošljivosti polaznika programa cjeloživotnog obrazovanja

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.2. Podrška i promocija poduzetništva, samozapošljavanja i društvenog (socijalnog) poduzetništva
PODMJERA	3.2.3. <i>Promicanje usvajanja i uporabe informacijske te komunikacijske tehnologije i potpora ulaganju u digitalnu tehnologiju</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. promicanje usvajanja i uporabe informacijske i komunikacijske tehnologije i potpora ulaganju u digitalnu tehnologiju u sektoru malog gospodarstva ii. pružanje potpore poduzećima za ulaganje u R&D i inovacije te povezivanje s visokoškolskim ustanovama i javnim istraživačkim organizacijama za jačanje konkurentnosti razvojem novih proizvoda i usluga iii. pružanje potpore poduzećima u primjeni tehničkih normi i sustava kvalitete
Korisnici	<p>Znanstveno-istraživačke institucije Ustanove u području visokog obrazovanja Poduzetnici u području IKT-a i digitalnih tehnologija Jedinice lokalne i područne samouprave Strukovna udruženja u području malog gospodarstva, posebno u području IKT-a i digitalnih tehnologija Razvojne agencije</p>
Pokazatelji	Broj korisnika potpora za ulaganje u IKT i digitalne tehnologije, broj prijavljenih i implementiranih projekata u suradnji poslovnog, obrazovnog i znanstveno-istraživačkog sektora, broj novozaposlenih u IKT sektoru, broj novozaposlenih mladih u IKT sektoru, broj usvojenih novih normi i sustava kvalitete

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.2. Podrška i promocija poduzetništva, samozapošljavanja i društvenog (socijalnog) poduzetništva
PODMJERA	3.2.4. <i>Potpore razvoju klastera, udruga, vrijednosnih lanaca i poslovnih mreža koje obuhvaćaju malo gospodarstvo</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. razvoj uključivih poslovnih modela i uključivanje u mreže i platforme ii. razvoj partnerstava između poduzetnika, financijskih institucija, organizacija civilnog društva i javnog sektora iii. potpore za uključivanje u nacionalne i europske lance vrijednosti u okviru prioritetnih sektora u DNŽ iv. umrežavanje poduzetnika s ciljem stvaranja zajedničkih inicijativa i zajedničkog javljanja na natječaje
Korisnici	<p>Organizacije civilnog društva Članovi poslovnih udruženja (klastera) Poduzetnici Poduzetničke potporne institucije Znanstveno-istraživačke organizacije Razvojne agencije Jedinice lokalne i područne samouprave</p>
Pokazatelji	Broj održanih edukacija i radionica, analiza učlanjenosti u mreže poduzetnika i platforme, broj prijavljenih i implementiranih projekata umreženih poduzetnika

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.2. Podrška i promocija poduzetništva, samozapošljavanja i društvenog (socijalnog) poduzetništva
PODMJERA	3.2.5. <i>Pružanje potpore za jačanje kapaciteta u sektoru maloga gospodarstva za pripremanje održivih i profitabilnih investicijskih projekata te razvoj kapaciteta poduzetnika za pripremanje projekata i upravljanje projektima, posebice onima koji imaju potporu Strukturnih fondova EU i ostalih donatora</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. sufinanciranje izrade projektno-tehničke i poslovne dokumentacije za prijave na EU natječaje ii. edukacije poduzetnika o izvorima financiranja poduzetničkih poduhvata i prilikama koje pružaju EU fondovi iii. potpora razvoju poduzetničkih inkubatora, akceleratora i tehnoloških parkova i. razvoj posebnih programa za upravljanje projektima prema prioritetnim područjima u DNŽ (poljoprivreda, turizam, IKT)
Korisnici	Organizacije civilnog društva Strukovna udruženja u gospodarstvu Poduzetnici Poduzetničke potporne institucije Znanstveno-istraživačke organizacije Razvojne agencije Jedinice lokalne i područne samouprave
Pokazatelji	Analiza stupnja pripremljenosti projektno-tehničke i poslovne dokumentacije za prijave na EU natječaje (posebno u turizmu, poljoprivredi i IKT sektoru), broj novih poduzetničkih inkubatora i tehnoloških parkova, analiza uporabe novih poduzetničkih inkubatora i tehnoloških parkova, analiza radnih mjesta korisnika poduzetničkih inkubatora i tehnoloških parkova, broj održanih edukacija i radionica, broj korištenih poduzetničkih potpora, analiza zaposlenosti u sektoru malog gospodarstva na području DNŽ

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.2. Podrška i promocija poduzetništva, samozapošljavanja i društvenog (socijalnog) poduzetništva
PODMJERA	3.2.6. <i>Izrada prijedloga instrumenata za poboljšanje financijskih instrumenata za pokretanje poslovanja i samozapošljavanja</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. predlaganje mjera kojima će se ukloniti prepreke u vidu nedovoljnih kreditnih jamstava malih poduzetnika ii. poticanje na širenje raspona bankovnih proizvoda i usluga namijenjenih malom gospodarstvu iii. subvencioniranje kamatnih stopa iv. pomoć u ispunjavanju kreditne dokumentacije
Korisnici	Poduzetnici, Poduzetničke potporne institucije Razvojne agencije Jedinice lokalne i područne samouprave
Pokazatelji	Broj korisnika subvencioniranih programa za sve vrste poduzetnika na području DNŽ, broj korisnika kredita, analiza urednosti poslovanja i ispunjavanja obveza korisnika kredita, subvencija i bespovratnih potpora, analiza zaposlenosti i poslovno-financijske uspješnosti u sektoru malog gospodarstva na području DNŽ s posebnim osvrtom na korisnike kredita, subvencija i bespovratnih potpora, broj novih radnih mjesta u mikro poduzećima, broj novoosnovanih mikropoduzeća

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.2. Podrška i promocija poduzetništva, samozapošljavanja i društvenog (socijalnog) poduzetništva
PODMJERA	3.2.7. <i>Potpora, aktivnosti i izrada dokumentacije u cilju identifikacije i uporabe neuporabljenih javnih prostornih resursa poslovnih, građevinskih i poljoprivrednih namjena diljem DNŽ</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. Analiza Registra državne imovine po jedinicama lokalne samouprave, te izdvajanje neuporabljenih javnih prostora koji bi mogli služiti za udruge i male poduzetnike na području DNŽ ii. Izrada plana komercijalizacije praznog dijela portfelja poslovnih prostora na području DNŽ
Pokazatelji	Identifikacija svih nerabljenih prostora u vlasništvu države s preporukama za uporabu, broj novih korisnika nerabljenih javnih prostora u vlasništvu države na području DNŽ

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.2. Podrška i promocija poduzetništva, samozapošljavanja i društvenog (socijalnog) poduzetništva
PODMJERA	3.2.8. <i>Uspostavljanje okvira za razvoj javno-privatnih partnerstava za financiranje društvenog (socijalnog) poduzetništva i samozapošljavanja</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. aktivnosti usmjerene unaprijeđenju zakonodavnog okvira za razvoj društvenog (socijalnog) poduzetništva ii. analize u svrhu razvoja poticaja i olakšica za socijalne poduzetnike iii. osiguranje povoljnih uvjeta za uporabu nerabljenih javnih prostornih potencijala (poslovnih, građevinskih, poljoprivrednih i dr.) diljem DNŽ kroz podršku pisanju projekata prilagodbe, uređenja i opremanja infrastrukture za društveno (socijalno) poduzetništvo iv. podrška sustavu javnog prepoznavanja za obrazovne ustanove koje provode različite oblike društvenog (socijalnog) poduzetništva v. razvoj programa osposobljavanja odraslih za potrebe socijalnog poduzetništva vi. razvoj programskog financiranja za polaznike programa cjeloživotnog učenja s ishodima učenja vezanim za promicanje društvenog (socijalnog) poduzetništva vii. suradnja s medijima u području informiranja o mogućnostima i važnosti razvoja socijalnog poduzetništva viii. poticanje pojedinačnih i zajedničkih nastupa socijalnih poduzetnika na tržištu kroz potporu izgradnji klastera, zadruga, zajedničkih proizvoda i usluga
Korisnici	<p>Tijela javne uprave Jedinice lokalne i područne samouprave Organizacije civilnog društva Socijalni poduzetnici Strukovna udruženja u gospodarstvu Ustanove u području cjeloživotnog obrazovanja Srednje strukovne škole</p>
Pokazatelji	Analiza sudjelovanja u javnim raspravama prilikom usvajanja novih propisa, strateških dokumenata i akcijskih planova za poticanje socijalnog poduzetništva, broj novih programa cjeloživotnog obrazovanja, broj novozaposlenih u socijalnim poduzećima, analiza poslovne i financijske uspješnosti socijalnih poduzeća, broj socijalnih poduzeća koja koriste nacionalne i EU potpore,

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.3. Regionalna podrška pravnim i fizičkim osobama u svrhu ravnomjernog razvoja socio-ekonomskih uvjeta života na području DNŽ
PODMJERA	3.3.1. <i>Unaprjeđenje kvalifikacija i treninzi zaposlenika u području socijalne skrbi na teritoriju DNŽ</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. Aktivnosti usmjerene unaprjeđenju volonterskih programa ii. Edukacije, seminari, konferencije i drugi oblici usavršavanja radnika u području socijalne skrbi, poticanja zapošljavanja i samozapošljavanja iii. Organizacija tematskih sastanaka sa značajnim dionicima u lokalnoj zajednici u području socijalne skrbi, zapošljavanja i samozapošljavanja iv. Aktivno sudjelovanje u radnim skupinama i povjerenstvima iz područja značajnog za unaprjeđenje socijalne skrbi u cilju povećanja razine kvalifikacija i zapošljivosti korisnika različitih oblika socijalnih pomoći
Korisnici	Organizacije civilnog društva Institucije u području zapošljavanja Ustanove i institucije u području socijalne skrbi Poduzetničke potporne institucije i organizacije Jedinice lokalne i područne samouprave Poduzetnici Klubovi mladih
Pokazatelji	Broj održanih edukacija, seminara, konferencija i različitih oblika usavršavanja, analiza samozapošljavanja na području DNŽ, analiza aktivnosti klubova mladih na području DNŽ, broj prijavljenih i provedenih volonterskih programa

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.3. Regionalna podrška pravnim i fizičkim osobama u svrhu ravnomjernog razvoja socio-ekonomskih uvjeta života na području DNŽ
PODMJERA	3.3.2. <i>Profesionalna i socijalna aktivacija osoba u rizičnim i marginaliziranim skupinama</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. aktivnosti usmjerene profesionalnoj rehabilitaciji i većoj zapošljivosti osoba s invaliditetom ii. edukacija stručnjaka za primjenu modela profesionalne rehabilitacije iii. razvoj neophodnih vještina i socijalnih kompetencija za tržište rada iv. promotivne kampanje u cilju profesionalne i socijalne aktivizacije osoba kojima prijeti socijalna isključenost v. izrada posebnih analiza, studija i akcijskih planova unaprjeđenja socijalne skrbi na području DNŽ
Korisnici	Organizacije civilnog društva Ustanove i institucije u području zdravstva i socijalne skrbi Jedinice lokalne i područne samouprave
Pokazatelji	Broj kampanja, broj korisnika socijalne pomoći i sličnih novčanih naknada, broj educiranih stručnjaka za profesionalnu rehabilitaciju na području DNŽ, broj polaznika profesionalne rehabilitacije, izrada dokumenata u području unaprjeđenja socijalne skrbi na području DNŽ, analiza primjene izrađenih dokumenata

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.3. Regionalna podrška pravnim i fizičkim osobama u svrhu ravnomjernog razvoja socio-ekonomskih uvjeta života na području DNŽ
PODMJERA	3.3.3. <i>Lokalne inicijative za socijalnu integraciju</i>
Aktivnosti	i. Razvoj tri pilot programa socijalne integracije na tri zemljopisno i administrativno odvojena područja DNŽ od strane Lokalnog partnerstva za zapošljavanje (priprema, prijavljivanje i implementacija tri pilot programa na temelju prijedloga Upravnog vijeća Lokalnog partnerstva za zapošljavanje putem financiranja iz ESF-a)
Korisnici	Članovi Partnerskog vijeća za tržište rada DNŽ
Pokazatelji	Izrađeni, prijavljeni i implementirani pilot projekti

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOSILJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.3. Regionalna podrška pravnim i fizičkim osobama u svrhu ravnomjernog razvoja socio-ekonomskih uvjeta života na području DNŽ
PODMJERA	3.3.4. <i>Lokalne inicijative za poboljšanje socio-ekonomskih uvjeta života na izoliranim područjima (ruralna područja, otoci uključujući poluotok Pelješac, područja s otežanim uvjetima gospodarenja)</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. Tehnička pomoć u pripremi projekata razvoja seoskog turizma (izrada projektno-tehničke i poslovne dokumentacije) ii. Tehnička pomoć u pripremi projekata razvoja ruralne infrastrukture (izrada projektno-tehničke i poslovne dokumentacije) iii. Razvoj posebnih financijskih instrumenata namijenjenih poduzetništvu u ruralnim i otočnim područjima iv. Aktivnosti koje doprinose osnaživanju ekonomske i socijalne kohezije kroz razvoj inovativnih načina uporabe povezanih s IKT-om i digitalnim tehnologijama v. Integracija uspješnih nacionalnih i europskih praksi na područja u DNŽ kroz razmjenu znanja i provođenje pilot projekata vi. Poticanje djece i mladih u ruralnim i otočnim područjima na razumijevanje i usvajanje umjetnosti i kulture
Pokazatelji	Broj i stupanj pripremljenosti projektno-tehničke i poslovne dokumentacije za poboljšanje socio-ekonomskih uvjeta života u ruralnim i otočnim područjima, analiza korištenja IKT-a i digitalnih tehnologija u ruralnim i otočnim područjima, broj novih umjetničko-kulturnih radionica, programa i edukacija, broj polaznika, broj uključene djece i mladih u programe, edukacije, radionice, broj korisnika poduzetničkih potpornih programa u ruralnim i otočnim područjima DNŽ

STRATEŠKI PRIORITET	3. POVEĆANJE RAZINE ZAPOS LJIVOSTI, SOCIJALNA KOHEZIJA I SNAŽENJE PARTNERSKIH ODNOSA NA TRŽIŠTU RADA
MJERA	3.3. Regionalna podrška pravnim i fizičkim osobama u svrhu ravnomjernog razvoja socio-ekonomskih uvjeta života na području DNŽ
PODMJERA	3.3.5. <i>Unaprjeđenje rada organizacija civilnog društva</i>
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> i. Izgradnja kapaciteta OCD-a za aktivno uključivanje u gospodarski i sveukupni razvoj DNŽ ii. Jačanje svijesti o ulozi civilnog društva u razvoju DNŽ, promocija aktivnosti i rezultata OCD-a iii. Promicanje suradnje i umrežavanja među OCD-ovima, kao i međusektorske suradnje civilnog, javnog i privatnog sektora iv. Potpora programima i projektima OCD-a usmjerenim na razvoj socijalnog poduzetništva, veće zapošljivosti i skrb o ekologiji
Korisnici	Organizacije civilnog društva Jedinice lokalne i područne samouprave Tijela javne uprave Ustanove za formalno, neformalno i informalno obrazovanje Strukovna udruženja Poslodavci u privatnom sektoru
Pokazatelji	Broj kampanja, broj novozaposlenih u području društvenog (socijalnog) poduzetništva, broj prijavljenih i implementiranih projekata, pregled aktivnosti po mrežama

Projekt HR.1.1.09-0022 O.P.E.R.A. - „Operativna uspostava Tehničkog tajništva za promociju i razvoj Lokalnog partnerstva za zapošljavanje Dubrovačko-neretvanske županije (Operational establishment of the Technical Secretariat for Progress and Promotion of Local partnership for Employment in Dubrovnik-Neretva County)“.

Projektni tim:

Nina Skurić, voditeljica projekta (Dubrovačko-neretvanska županija)

Luko Srhoj, koordinator projekta (Dubrovačko-neretvanska županija)

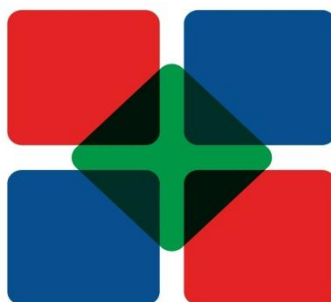
Katarina Krile, asistentica projekta (Hrvatski zavod za zapošljavanje – područni ured Dubrovnik)

Mirjana Stanković, asistentica projekta (Hrvatski zavod za zapošljavanje – područni ured Dubrovnik)

Izrada strategije:

Partnersko vijeće za tržište rada i razvoj ljudskih potencijala Dubrovačko-neretvanske županije

PARTNERSKO VIJEĆE ZA TRŽIŠTE RADA I RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

Dubrovačko-neretvanske županije

97

Europska unija

Ulaganje u budućnost

Projekt je financirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda

